

ร่างรายงานความก้าวหน้าในรอบ 12 เดือน

สาขาภาพยนตร์

(1 เม.ย. 2554 – 31 มี.ค. 2555)

โครงการวิจัย “การวิจารณ์ศิลปะ : รอยต่อระหว่างวัฒนธรรมลายลักษณ์กับวัฒนธรรมเสมือนจริง”

อัญชลี ชัยวรพร (ผู้วิจัย)

การดำเนินงานวิจัยของสาขาภาพยนตร์ ในโครงการวิจัย “การวิจารณ์ศิลปะ : รอยต่อระหว่างวัฒนธรรมลายลักษณ์กับวัฒนธรรมเสมือนจริง” เริ่มขึ้นตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2554 - 31 มีนาคม 2555 รวมระยะเวลาในการเข้าร่วมโครงการวิจัยทั้งสิ้น 1 ปี ได้ผลรายงานดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ ผลที่ได้รับ และการดำเนินงาน

โครงการวิจัยภาคแรกตั้งวัตถุประสงค์ไว้ 5 ข้อ ซึ่งสามารถประเมินผลการวิจัยในสาขาภาพยนตร์ ได้ดังนี้

1.1 ศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุปที่ว่าด้วยลักษณะการวิจารณ์ลายลักษณ์ของไทยอันบ่งชี้ให้เห็นปัจจัยทั้งที่สนับสนุนและบั่นทอนความก้าวหน้าของการวิจารณ์

สาขาภาพยนตร์เพิ่งเข้าร่วมโครงการวิจัย “การวิจารณ์ศิลปะ” ครั้งนี้เป็นครั้งแรก ดังนั้นจึงยังไม่มี การเก็บบันทึกข้อมูลในส่วนของการวิจารณ์ในพื้นที่ลายลักษณ์มาก่อน ครั้นจะเริ่มทำการวิจัยในครั้งนี้ก็ทำได้ค่อนข้างยาก เนื่องจากสาขาภาพยนตร์เข้มาร่วมงานช้ากว่าสาขาอื่น ๆ ดังนั้น สาขาภาพยนตร์จึง ยังไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ข้อนี้ในระยะเวลา 1 ปีที่ได้เข้าร่วมโครงการ

แต่จากการตั้งข้อสังเกตความเป็นไปโดยรวม พบว่าการวิจารณ์ภาพยนตร์ในสื่อสิ่งพิมพ์ยังคง ปรากฏตามหนังสือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เหมือนกับที่เคยเห็นในอดีต ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร แม้แต่หนังสือแจกฟรีของร้าน 7 แต่เนื้อหาของสิ่งพิมพ์ส่งผลต่อเนื้อหาบทวิจารณ์ภาพยนตร์ที่ตีพิมพ์ด้วย กล่าวคือเนื้อหาที่ในการเขียนวิจารณ์เชิงลึกจะปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์คุณภาพ ขณะที่หนังสือปริมาณหรือ บันเทิง จะไม่มีการเขียนวิจารณ์ในเชิงลึก จากประสบการณ์ของผู้วิจัยที่ทำหน้าที่เขียนวิจารณ์ด้วย ก็ถูก ลดความยาวบทวิจารณ์ให้สั้นลง เพียงแต่ต้องเพิ่มคอลัมน์แนะนำหนังแบบสั้น ๆ เข้ามาแทน

ถ้าทางโครงการต้องการให้สาขาภาพยนตร์ศึกษาในส่วนการวิจารณ์ลายลักษณ์ด้วย อาจจะต้อง ตั้งขอบเขตของการศึกษาให้แคบลง เนื่องจากปริมาณที่มากมายของงานวิจารณ์ในสาขานี้ เช่นว่า รวบรวมบทวิจารณ์เกี่ยวกับภาพยนตร์ไทย หรือรวบรวมบทวิจารณ์ของนักวิจารณ์แต่ละรุ่นเพื่อให้เห็น วิวัฒนาการของนักวิจารณ์และงานในไทย หรืออาจจะเลือกเฉพาะนักวิจารณ์ภาพยนตร์มืออาชีพซึ่งเป็น

รู้จักในสังคมไทย และ/หรือรวมรวมบทวิจารณ์รวมเล่ม ซึ่งเคยตีพิมพ์มาแล้วยุคหนึ่ง

1.2 ศึกษาโอกาสใหม่ซึ่งโลกเสมือนจริงเปิดให้แก่พัฒนาการของการวิจารณ์รวมทั้งจุดอ่อนและจุดแข็ง สาขาภาพยนตร์มุ่งเน้นการวิจัยในเรื่องสื่อเสมือนจริงโดยละเอียด เพื่อให้เห็นภาพรวมทั้งหมดทุกด้าน จึงได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1.2.1 การวิจารณ์ภาพยนตร์บนสื่อเสมือนจริงในไทย แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

- การเก็บรวบรวมรายชื่อเว็บไซต์และลักษณะการนำเสนอการวิจารณ์ภาพยนตร์
- การก้าวเข้าสู่วิชาชีพและลักษณะการใช้สื่อเสมือนจริงของนักวิจารณ์ภาพยนตร์

ในไทย

1.2.2 การวิจารณ์ภาพยนตร์บนสื่อเสมือนจริงในต่างประเทศ แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

- สถานการณ์การวิจารณ์ภาพยนตร์ในต่างประเทศ
- ลักษณะการวิจารณ์ภาพยนตร์บนสื่อเสมือนจริงในต่างประเทศ

ในส่วนของประเทศไทยนั้น ข้อค้นพบในส่วนที่เป็นเนื้อหาคือภาพรวมของเว็บไซต์ ได้สรุปเป็นตาราง 3 ชุด ได้แก่ ตารางสำหรับเว็บที่มีเนื้อหาหลากหลาย ตารางเว็บบันเทิงและภาพยนตร์ และตารางบล็อก ซึ่งรายละเอียดในการสำรวจแต่ละตารางจะไม่เหมือนกันโดยที่เดียว ตารางบล็อกจะมีความแตกต่างจากสองตารางแรก โดยในส่วนของการสำรวจมีตั้งแต่ความน่าเชื่อถือ ระยะเวลาที่ก่อตั้ง ความสม่ำเสมอของการลงบทวิจารณ์ รูปแบบของบทวิจารณ์ ลักษณะเนื้อหาของบทวิจารณ์ การสนับสนุน แสดงความคิดเห็น สรุปได้คร่าวๆ ตามตารางต่อไปนี้

http://www.adintr end.com	>2548	/	/	/	โฆษณา	/	/	หน้าแรก/ad movie	01/04/49	/	/	/	/	/	/	/	ให้ข้อมูลกับเทอร์ลเลอร์ / วิจารณ์อยู่ในเว็บบอร์ด แต่ไม่ได้แบ่งหมวดหมู่
http://www.atcloud.com	>2550	/	/	/	คลิป / ลิงค์	/	/	board	2551	/	/	/	/	/	/	/	เว็บบอร์ดไม่ได้มีการแบ่งหัวข้อ
http://www.kapook.com	2547	/	/	/	/	/	/	movie/kapook.com มีช่องให้ใส่ความคิดเห็นท้ายข้อมูล		/	/	/	/	/	/	/	share จะอยู่ด้านนอก
http://www.mion4you.com	2546	/	/	/	/	/	/	- เมนูสารบันเทิงหนังน่าดู - Movie Zone - หนังการ์ตูน	01/10/53	/	/	/	/	/	/	/	ลักษณะเป็นเว็บบอร์ด/ส่วนใหญ่ให้ข้อมูล / เอามาจาก sanook.com
http://www.mthai.com	>2004	/	/	/	/	/	/	- movie	12/10/49	/	/	/	/	/	/	/	บทวิจารณ์ตอนแรกเอามาจากแหล่งอื่น ต่อมาวิจารณ์เอง ตั้งแต่ 23/6/2552
http://www.pantip.com/cafe	>2000	/	/	/	/	/	/	- ห้องเฉลิมไทย		/	/	/	/	/	/	/	
http://www.sanook.com	2543	/	/	/	/	/	/	movie.sanook.com/review	the last samuri	/	/	/	/	/	/	/	facebook/twitter แยกหน้า ออกไป ไม่มีลิงค์การแชร์
http://www.thaifollow.com	2553	/	/	/	@thaifollow	/	/	movie ในข้อมูลหนังแต่ละเรื่อง	ปัจจุบันเท่านั้น	/	/	/	/	/	/	/	เน้นความคิดเห็นสั้น ๆ ที่จะทวิตเตอร์ได้
http://www.thaiparazzi.net	ไม่ได้ระบุ	/	/	/	/	/	/	ไม่มีบทวิจารณ์เน้นข่าวซุบซิบดารา		/	/	/	/	/	/	/	

http://www.thaiza.com	2543			/	/	/	/			/	/	movie/วิจารณ์ หนัง	01/01/51	/	/		/	/	/	/	บทวิจารณ์ยาวเอามาจากที่อื่น สัน จะเปิดของเว็บเอง โดยไม่ระบุชื่อคน เขียนโหวตและฟอร์มให้แสดงความ คิดเห็น
http://www.tlcthai.com	2548			/	/	/	/			/	/	webboard/ บันเทิง-เทคโนโลยี/ วิเคราะห์วิจารณ์ หนัง	31/03/51					/	/	/	เอามาจากหนังสือพิมพ์
2.เว็บไซต์ที่มี เนื้อหาอื่น ๆ เฉพาะด้านเรื่อง ใดเรื่องหนึ่ง																					
http://www.dmh.go.th	>2545			/	/	/		สุขภาพจิต		/	/	news	2548	/			/	/		/	หมอบเป็นผู้วิจารณ์ตั้งแต่ 18/3 – 21/4/2005
http://www.gamer-gate.net	ไม่พบ ข้อมูล เก่าสุด 2551	/						เกม		/	/	bbs/miscellaneous	09/04/11	/			/	/		/	มีข้อมูลวิจารณ์ในช่วง 2551 อยู่ 2-3 ชิ้น ก่อนจะหมดไป
http://www.iseehistory.com	01/06/ 49			/			// (ระบุไม่ชัดเจน)	ประวัติศาสตร์		/	/	หัวข้อแยกตาม ประเด็น เช่น สงครามโลกครั้งที่ 1	2549	/			/	/	/	/	เฟซบุ๊กอยู่หน้าแรกของเว็บ
http://www.modxtoy.com	>2550	/							/	/	/	forum/category 2 entertainment/M od x/movie guide	18/05/10	/	/	/	/	/		/	เป็นเว็บเกี่ยวกับของเล่นมดเอ็กซ์ แต่มี หลากหลายประเภทเนื้อหาในบางเรื่อง รวมทั้งบอล วิจารณ์หนังก็มีหลายอย่าง ไม่ใช้การ์ตูนอย่างเดียว

ตารางที่ 2 สรุปผลเว็บบันเทิงและเว็บภาพยนตร์

ชื่อเว็บ	ปีที่ก่อตั้ง	ความเป็นเจ้าของ					เนื้อหาที่ครอบคลุม				ลักษณะเนื้อหา		ที่ตั้งบทวิจารณ์	บทวิจารณ์เก่าสุด	ลักษณะบทวิจารณ์				สนับสนุนการแสดงความคิดเห็น					การเข้าถึงเนื้อหา		หมายเหตุ
		ไม่ระบุเจ้าของ	เว็บบุคคล	เว็บบริษัท	มีสำนักงาน	มีติดต่อ	หลายอย่าง	อื่นๆ	บันเทิง	ภาพยนตร์	ให้ข้อมูล	มีวิจารณ์			บทความ	คอมเม้นท์	กระทู้	วิดีโอคลิป	มี	ไม่มี	ฟอร์ม	เฟซบุ๊ก	ทวิตเตอร์	เปิดกว้าง	สมาชิก	
3. เว็บบันเทิง																										
http://www.dek-d.com	2542			/	/	/			/		/		ไม่เห็นชัดเจน อาจจะมีบ้านในบอร์ดแหวงบันเทิง					/		/	/	/	/	/		
http://www.entertainclub.com	2548	/						/		/			ไม่มี				/		/				/		มีช่องคอมเม้นท์ท้ายข้อมูลหนัง	
http://www.hunsa.com	>2546			/	/	/		/		/			หน้าแรก/บันเทิง/ภาพยนตร์ไปดูมาแล้ว		เอาของ มา			/		/	/	/	/		twitter/facebook อยู่ในบทความเลย	
http://www.pingbook.com	2546	/	/		/	/		/		/	/		1. หน้าแรก / Review	2548	/			/		/					งานวิจารณ์เริ่มหยุดไปตั้งแต่ปี 2551 แต่ก็ยังเก็บไว้อยู่ ก่อนหน้านั้นก็ไม่ใช่ว่าวิจารณ์ แต่เป็นการเอาข้อมูลของค่ายหนังมาใส่	
http://www.postjung.com	2544			/	/	/		/		/			1.หน้าแรก / ดูหนัง / comment ท้ายข้อมูล 2.บอร์ด / บันเทิง /			/		/	/	/		/	/		ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวิจารณ์อยู่บอร์ดท้ายข้อมูล แต่ในส่วนของบอร์ด ไม่ได้มีการจัดตั้งกลุ่มโดยเฉพาะ	

http://www.popcornfor2.com	2544		/		/		/		/		ช่วงเว็บ (2544-2547วิจารณ์สม่ำเสมอจากชื่อนี้ อุง ปัจจุบันไม่มี									/			
http://www.pukpik.com	2552			/	/	/		/		/	1.หน้าแรก/บันเทิง/ดู หนัง – ชอบ/ไม่ ห้าย ข้อมูล ไม่มีช่องคอม เมนต์ 2.บอร์ด/บันเทิง/ดู หนัง ที่วีและละคร	2552			/		/		/			- ไม่ค่อยมีการอัปเดตข้อมูล หน้าเก่าเป็นปี ยังอยู่หน้าแรก / -บอร์ดไม่ค่อยมีการ อัปเดต	
http://www.siamha.com	>2549			/	/	/		/		/											- ช่องคอมเมนต์ที่ได้ข้อมูลหนัง		
http://www.siamzone.com	2545			/	/	/		/		/	หน้าแรก/ภาพยนตร์/ วิจารณ์	ในเมนูวิจารณ์ เก่าสุด 13/5		/			/		/		/	มีแชรลิงค์ได้ทั้งหมด	
 http://www.thaidjcenter.com	2551			/	/	/		/		/	หน้าแรก/ดีเจแนะนำ ภาพยนตร์	3/11/2551- 9/1/2552										มีหนังแค่ 4-5 เรื่อง และส่วนใหญ่เป็นข้อมูล ไม่ได้วิจารณ์	
http://www.truelife.com	>2549			/	/	/		/		/	movie/reviews	inception	/				/		/	/	/	share ข้างในเนื้อความ	
http://www.tvwaimun.com	2552			/	/	/		/		/	หน้าแรก/บันเทิง/ ภาพยนตร์/บทวิจารณ์	เอาของที่ต่าง ๆ เช่น mthai มา											
4. เว็บภาพยนตร์																							
http://www.angelfire.com/film/cmovies	ไม่ระบุ		/	(	น						หน้าแรก / จีบประเต็น หนัง	ไม่ระบุปี มีแค่ 4 บท	/					/				ไม่มีส่วนที่จะแสดงความคิดเห็น	เว็บส่วนบุคคลที่น่าจะปิดแล้ว
http://www.bigfuns.com	2009				/			/	/	/	หน้าแรก / Review	01/04/47	/				/	/			/	รีวิวมีแค่ 4 ชิ้น	

 http://www.bioscopemagazine.com (board)			/	/	/				/	/	/	board	08/03/2551 – present	/		/	/		/	บอร์ดวิจารณ์เริ่มลดน้อยลงโดยเฉพาะในปีหลัง ๆ เมื่อ ๒๐ เป็นที่นิยม ก่อนหน้านั้นส่วนใหญ่จะใช้เป็นที่ลึงค์ของนักวิจารณ์รุ่นใหม่ กับบล็อกของเขา งานจัดได้ว่าค่อนข้างมีคุณภาพ
http://www.boxoffilm.com	ไม่ระบุ	/							/	/	/	หน้าแรก / รีวิวภาพยนตร์	23/05/54	/		/	/		มีป้าย reader comments แต่ไม่เห็นเรื่องที่ใส่ความคิดเห็น	ส่วนใหญ่จะเอามาจากที่อื่น /
http://www.dvdcandfun.com	/								/	/	/	forum / วิจารณ์หนัง	29/07/53	เอามาจากsankook		/	/		/	เป็นเว็บสำหรับดาวน์โหลดหนังไป มีวิจารณ์หนังและข้อมูลที่เอามาจากที่อื่น
http://www.filmmax.in.th	2547		/	/	/				/	/	/	หน้าแรก/ Movie Reviews	ปีนี้	/	/	/	/	/		ฟอร์มปิด / ส่วนวิจารณ์ไม่มีช่องสื่อสาร/บทวิจารณ์มีทั้งยาว ๆ กับสั้น ๆ ของนักวิจารณ์ฉบับยาวนานจะตีพิมพ์ในหนังสือมาก่อน
http://www.jumbopop.com	2543	/	ระบุไว้เว็บ www.siamfreestyle.com สันนิษฐาน						/	/	/	หน้าแรก/webboard/movie review และเอาหน้ากระทู้ล่าสุดมาไว้หน้าแรกด้วย	25/01/54	/	/	/	/	/		

http://www.klangnang.com (เว็บหายไป)	2551	/	/		/				/	/	/	หน้าแรก/ Review		/				/								เว็บเปิดเพียงไม่กี่เดือนของปี 2553 เช็ดวันที่ 14/7 ไม่มีแล้ว
http://www.kornang.com	>2551	/			/				/	/	/		01/05/10	/	/		/	/	/		/					เว็บมาสเตอร์เป็นผู้มีความรู้ทางเทคนิค / เว็บเปลี่ยนบ่อยมาก จนข้อมูลเก่าหายล่าสุดที่พบคือมีบทวิจารณ์หนังที่เข้าใหม่ 5 เรื่อง ลองตามดู
http://www.majorcineplex.com	>2547			/	/	/			/	/	/	หน้าแรก/เมนู Review	ไม่ระบุ แต่หนังเก่าสุดฉาย 4/2009	/			/	/	/	/	/					ไม่ได้ลงวิจารณ์ทุกเรื่อง / งานถือได้ว่ามีคุณค่าระดับหนึ่ง / ไม่ได้บวกอย่างเดียว
http://www.mangpong.co.th				/	/	/			/	/		ไม่ชัดเจน									/					ไม่พบ แต่นักรีวิว 127 Hours ฉบับกุมภาพันธ์ 2554 / มีการรีวิวแต่เป็นรีวิวของที่จะออก
http://www.movieseer.com	2543			/	/	/			/	/	/	หน้าแรก/เมนู Review	เก็บ 4 ชิ้นในหน้าแรกของวิจารณ์				/	/								บทวิจารณ์ที่เป็นวิดีโอเก็บคลังที่ youtube ส่วนที่เป็นบทความ ลิงค์ไปที่ mthai / ภาษาอังกฤษเหมือนกัน ยกเว้นบทความที่มีฝรั่งเขียน เก็บแค่ 6 ชิ้น
 http://www.nangdee.com	>2549			/	/	/			/	/	/	Webboard – รีวิวหนังวันวาน / วิจารณ์หนังใหม่	07/08/49		/	/	/	/	/	/		/				แอดมินจะเป็นผู้ตั้งกระทู้ ไม่ใช่งานวิจารณ์ส่วนใหญ่เป็นการแสดงความคิดเห็น
http://www.popcornmag.com	2547		/		/				/	/	/	หน้าแรก/board	30/12/49	/			/	/	/		/					หน้าแรกมีลักษณะเหมือนบล็อก แต่รายละเอียดจะอยู่ในบอร์ด
http://www.series.in.th	2553	/			/				/	/		หน้าแรก/โปรแกรมหนัง/หนังใหม่ หรือเมนูดูหนังออนไลน์ - ช่องแสดงความเห็นท้าย			/		/	/	/							เน้นการดูหนังออนไลน์ จะมีข้อมูลประกอบด้วย แต่ไม่มีบทวิจารณ์

ตารางที่ 3 สรุปผลบล็อก

ชื่อบล็อก	ปีที่ตั้ง บล็อก	เนื้อหาที่ครอบคลุม			ปีของการวิจารณ์		ลักษณะบทวิจารณ์			หมายเหตุ	สนับสนุนการแสดงความคิดเห็น					ประวัติบล็อกเกอร์		หมายเหตุ
		บันเทิง	ภาพยนตร์	อื่น ๆ	เก่าสุด	ใหม่สุด	บทความยาว	คอมเม้นท์	VDO CLIP		มี	ไม่มี	ฟอร์ม	เฟซบุ๊ก	ทวิตเตอร์	สาขาที่จบ	อายุ	
BLOGGANG เปิดกว้างในการอ่านและแสดงความคิดเห็น																		
10_0!	14/03/48	/	/	book,music,arts, film	14/03/48	12/04/48		/		2-3 works; disorganized; more like personal notes, written in english	/		/				22	
นายหนุ่มหนัง http://iamnoom.bloggang.com	31/12/53	/	/	Home, ข่าวคราวหนังใหม่, ดูหนังตามใจฉัน, อ่านตามใจฉัน,เขียนตามใจฉัน	31/12/53	01/01/54	/			วิจารณ์เพียงไม่กี่เรื่อง		/		ไม่มี	ไม่มี	sound engineer/webmaster		
น้องเพนกวิน http://nong-penguin.bloggang.com	07/10/53	/		ไดอารี่	23/05/54		/			เหมือนเขียนเพิ่มไปเรื่อย ๆ	/		/	/	/			แข่งขังใน
ผมอยู่ข้างหลังคุณ http://aorta.bloggang.com	2548	/	/		10/10/50	01/05/54	/				/		/	/			34	
ภายใต้ http://mask.bloggang.com	ไม่มีข้อมูล			diary	31/05/54	31/05/54	/			เป็นบทความยาว แต่ส่วนใหญ่ให้ข้อมูล	/		/					
ลูกอมรสเขียว http://waveminator.bloggang.com	?2552		/	รีวอย่างเดียวถึง 300 อัน แยกประเภท	03/03/52	26/06/54	/			งานมีทั้ง subjective และมองเชิงเทคนิค ree of life)	/		/	/	/			แข่งทั้งในและนอกบทความ
สาวไกด์ใจซื่อ http://pakwan.bloggang.com	2548	/		สัพเพเหระความบันเทิง	14/02/48	10/09/53	/				/		/					

หมื่นทิพ <a href="http://1000tip.blogg
ang.com/">http://1000tip.blogg ang.com/	2548	/	/	หนังสือ, ไดอารี่, ดาวนโหลดหนัง	17/07/48	27/04/54	/		วิจารณ์หนังทุก ประเภทและทุก ประเทศ	/		/	/	/	จิตวิทยา	29	มี fb, twitter ในหน้าหลัก /เป็นคอลัมนิสต์ "ชีวิตลง ตัว" ให้กุลสตรี
alexkh <a href="http://movietalk.blog
gang.com/">http://movietalk.blog gang.com/	22/04/50		/	ติดตามหนัง, box- office	22/04/50	17/03/54	/			/		/	/	/			
animemovie <a href="http://animemovie.bl
oggang.com/">http://animemovie.bl oggang.com/	2553		/		08/04/53	09/06/54	/		เลือกวิจารณ์ เน้น หนังแอนิเมะ มีสเป เชียลเอฟเฟ็ค	/		/	ไม่มี	ไม่มี			แยกประเภทว่าวิจารณ์ หนังแอนิเมะที่ติดอันดับ/ และตามความรู้สึก
atith <a href="http://atith.bloggang.
com/">http://atith.bloggang. com/	01/01/53	เป็นไดอารี่ แบ่งเป็นห้องรับแขก ห้อง ทำงาน ห้องดูหนัง ห้องนั่งเล่น ห้องครัว สวนกันเที่ยว ห้องสะสม			08/01/53	13/02/53	/		วิจารณ์แค่ 2 ครั้ง เขียนสวย ๆ จากนั้น โชว์เทรลเลอร์								
Branelay <a href="http://branelay.blogg
ang.com/">http://branelay.blogg ang.com/	22/01/52	/	/	เพลง หนังสือ ซีรีส์ เซ เลบ	16/10/53	29/06/54	/		วิจารณ์เร็วมาก (กรณี transformer)	/		/	/	/	มหิตล	22	แชร์อยู่บ่อยความ /ต้อง มีพาสเวิร์ดในการอ่าน เพราะถูกขโมยงานไป
Jojo-jojo <a href="http://jojo-
jojo.bloggang.com">http://jojo- jojo.bloggang.com	2549	/	/	animation เพิ่งเขียน ภาพยนตร์	04/04/54		/		ปรกติเขียนแอนิเม่ เพิ่ง เขียนฟิล์ม	/		/					สไตล์การเขียนเป็นภาษา พูด
juring <a href="http://juring.bloggan
g.com">http://juring.bloggan g.com	2551		/	ไดอารี่ ส่วนใหญ่พูด เกี่ยวกับหนัง	29/04/51	05/10/51	/			/		/			master student	28	
it ซึ่ยู ๊ <a href="http://unit-
maxx.bloggang.com">http://unit- maxx.bloggang.com	2548	/	/	หนังสือ ท่องเที่ยว สาระ เพลง	17/01/48	13/10/48	/		แบ่งเป็นหัวข้อคอม เมนต์	/		/	/	/		26	
merveillesxx <a href="http://merveillesxx.bl
oggang.com/">http://merveillesxx.bl oggang.com/	2547	/	/	เพลง หนังสือ สาระ ข้อสอบ	01/09/47	21/06/54	/	/	บทวิจารณ์มีทั้งเป็น ทางการและไม่เป็น ทางการ โดยสรุป เป็นข้อ ๆ	/		/			eco	26	
nanatakara's <a href="http://nanatakara.blo
ggang.com/">http://nanatakara.blo ggang.com/	2552	/	/	เพลงกับหนัง	22/06/52	22/06/54	/			/		/	/	/			ประกาศว่าหยุดแล้ว แต่ก็ ยังเห็นอยู่
negima <a href="http://cartoonthai.blo
ggang.com">http://cartoonthai.blo ggang.com	2551		/	เน้นรีวิวและรีวิวหนัง ทุกรูปแบบ	08/06/51	26/06/54	/			/		/	/	/			แชร์ทั้งในและนอก บทความ / ให้ข้อมูล มากกว่า
On my own way / jewnid	01/06/48	/		ฟังมาดุม่าอ่านมา	28/07/48	22/04/52	/		คอลัมนีวิจารณ์เป็น การผสมหลายสื่อ ทั้ง	/		/					

http://gewoonleven.bloggang.com									เพลง หนังสือ								
Pogghi http://pogghi.blogganng.com/	2548	/		diary เดินทาง ภาพถ่าย หนังสือ	06/10/48	03/03/54	/		บทแนะนำที่วิจารณ์ ยังไม่ดูก็อ่านได้	/		/				31	
http://www.flickpeople.com	2553			หนังสืออย่างเดียว	28/06/53	28/07/53	/		งานเชิงลึก	/		/	/	/			แชร์ทั้งในและนอก บทความ
http://boomatcha.thaiza.com	มี 5 ชั้น เอามาจาก sanook ทำแคว้นเดียว คือ 22 ตุลาคม 2552																
http://www.movieemark.com	2554		/	รีวิวและตัวอย่าง	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	/		เป็นคอมเม้นท์เพียง 1-2 บรรทัด แต่ให้ คะแนน 100	/		/					แบ่งงานวิจารณ์ตาม genre
http://www.noominak.com	2552		/	ทุกอย่างเกี่ยวกับหนังสือ	27/11/52	13/05/54	/		มีให้คะแนน ให้เกรด	/		/	/	/			แชร์ทั้งด้านนอก
http://www.patsonic.com	2550		/	"จีปาคะ บันเทิง บล็อก"	01/07/50	28/06/54	/			/		/	/	/	webmaster		มีแชร์ทั้งในบทความ
 http://www.srinema.com	2554		/	มีแค่ 3 ชั้น	04/04/54		/			/		/					ลักษณะรูปแบบเหมือน บล็อก แต่คนทำออร์กา ไนซ์มาก ๆ เพิ่งมีบท วิจารณ์ 3 ชั้น
http://vijan-nung-innet.freevar.com	2552		/	มีงานเพียงชิ้นเดียว													
http://atrckofthelight.wordpress.com	2551		/	นิตยสารหนังสือออนไลน์	19/02/51	16/06/54	/		งานวิเคราะห์เชิงลึก	/		/	/	/			ไม่มีบทวิจารณ์อย่าง จริงจัง ส่วนใหญ่เป็นการ แนะนำหนังสือมากกว่า
http://jedyuth.wordpress.com	2554		/	ข่าว รีวิว บทความ เทรลเลอร์	01/03/54	01/06/54	/		Jedyuth & reader reviews	/		/	/	/			แชร์อยู่ในบทความ เว็บ ล่มไปครั้งหนึ่ง ปัจจุบัน เป็นคนแปลซับไตเติ้ล / ตัว เจไดยูทไม่คอยรีวิวแล้ว
http://mihk2002.wordpress.com	31/01/51		/	เน้นเฉพาะหนังที่พูด ภาษาจีน	31/01/51	11/06/54	/		วิจารณ์สั้น ๆ ไม่ก็ บรรทัด	/		/					
http://jobmoviereview.blogspot.com	2551		/	มี 3 ชั้น	05/12/51	20/12/51	/		ให้ข้อมูลเยอะมาก	/		/					

http://moomtor.blogs.pot.com	2553			เหมือนไดอารี่	14/08/54	27/06/54	/		เขียนยาวมาก		/						ไม่มีการจัดหมวดหมู่ชัดเจน
http://moviereviewprview.blogspot.com	01/09/52		/	ไม่ได้เขียนงานเพิ่ม แต่ได้ทำลิงค์กับ sanook.com สำหรับ ข้อมูลใหม่ ๆ	25/08/52	11/09/52	/		งานสั้น ๆ 10 บรรทัด	/		/	/	/			แชร์อยู่ข้างนอก ทำกัน 3 คน เหมือนเป็นศูนย์รวมของเพื่อน
http://twilightvirus.blogspot.com	2550		/	ขยายมาจากฟิล์มไวรัล	15/12/50	29/06/54	/			/		/					ไม่มีงานวิจารณ์ชัดเจน แต่เหมือนเอาข่าว โปรแกรม หนึ่งต่าง ๆ มาลงมากกว่า
http://filmsick.exteen.com	2552		/	มี 4 ชั้น แปลเป็นภาษาอังกฤษ	19/04/52	09/09/52	/	/	วิเคราะห์เชิงลึก / สั้น ผสมกัน	/		/					
http://i-moviegoer.exteen.com	2552		/	หนังใหม่ ตัวอย่างหนังวิจารณ์หนัง	01/08/52	04/03/54	/		แบ่งความแตกต่างระหว่าง criticize / review	/		/				33	มีแค่ 2 ชั้น สั้น ๆ
http://loylalonglenlom.exteen.com	2553		/	รีวิวเพลงและหนัง	01/12/53	17/04/54	/		ค่อนข้างเล่าเรื่อง แต่บางตอนน่าสนใจ	/		/					
http://nanoguy.exteen.com	2550		/		21/12/50	04/03/53	/		บางครั้งให้เป็นเกร็ด	/		/					ยุติแล้ว
http://milk007.multiply.com	2552		/	blog photo video music calendar review	01/03/52			/	เน้นหนังรักไทย								ทำแค่วันเดียว หลังจากนั้นไม่เห็นงานรีวิว
http://sanga04.multiply.com	2550	/		ดนตรี	เป็นบล็อกเกี่ยวกับดนตรี และมีบทวิจารณ์ชิ้นเดียวเกี่ยวกับโมสาร์ท												
http://tossporn.multiply.com	2548			ส่วนตัว มีคอลัมน์ review	09/11/48	08/03/52	/		เป็นคอมเม้นท์ยาว ๆ บวกความคิดเห็นคนอื่น	/		/	/	/			อยู่ในบทความ
http://vincentino.multiply.com	2543			เป็นเว็บผู้กำกับหนังสั้นที่รวบรวมงานตัวเองและคำวิจารณ์เกี่ยวกับหนังตัวเอง	21/02/52	21/02/52											
http://video.blogtika.com	01/02/52		/	video, หนัง		01/04/53	/		วิจารณ์สั้น ๆ ไม่กี่บรรทัด แบ่งออกเป็น 2 เมนู พูดคุย ภาพยนตร์ กับ วิจารณ์ภาพยนตร์	/		/					เน้นวิดีโอ เทลเลอร์

จากตารางดังกล่าว สาขาภาพยนตร์ได้อธิบายและสังเคราะห์ผลแต่ละด้านเพื่อให้เห็นภาพรวม โดยยกตัวอย่างไว้อย่างชัดเจนในแต่ละกลุ่ม

จากการค้นพบในส่วนเนื้อหาของเว็บไซต์ ผู้วิจัยหันมาศึกษาการก้าวเข้าสู่อาชีพของนักวิจารณ์ แดนกลางและบริบทส่งเสริมในการก้าวเข้าสู่วิชาชีพ พบว่ากลุ่มนักวิจารณ์กับลักษณะการใช้สื่อเสมือนจริง สามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มนักวิจารณ์อาวุโส กลุ่มนักวิจารณ์รุ่นกลาง และกลุ่มนักวิจารณ์รุ่นใหม่ ซึ่งสองกลุ่มหลังเป็นนักวิจารณ์แดนกลางอย่างแท้จริง เพราะมีการใช้พื้นที่สื่อเสมือนจริงอย่างเข้มข้นทั้งในแง่การเขียนบทวิจารณ์เต็มรูปแบบและเป็นช่องทางในการสื่อสารกับผู้อ่าน โดยเฉพาะในกลุ่มของนักวิจารณ์รุ่นใหม่ สื่อเสมือนจริงอย่างบล็อกเป็นเสมือนสนามทดลองการเขียนก่อนที่จะก้าวเข้าสู่เวทีลายลักษณ์ในสื่อสิ่งพิมพ์ ขณะที่นักวิจารณ์รุ่นอาวุโส ซึ่งเติบโตมาจากการเขียนบทวิจารณ์ลายลักษณ์ลงในสื่อสิ่งพิมพ์ก่อนหน้านี้ มีทั้งผู้ที่ไม่สร้างงานในสื่อเสมือนจริงเลย หรือถ้าจะมี ก็เพียงแค่เก็บงานลายลักษณ์ที่ได้รับการตีพิมพ์ในสื่อสิ่งพิมพ์มาแล้ว สาเหตุหนึ่งก็เพราะไม่ต้องการที่จะเขียนงานที่ไม่ได้รับค่าตอบแทนใด ๆ และนักวิจารณ์ในกลุ่มนี้ แม้จะทำงานไปลงในพื้นที่เสมือนจริงแล้ว ก็ไม่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อ่านแต่อย่างใด นักวิจารณ์ทั้งสามกลุ่มนี้ไม่ค่อยมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ยกเว้นระหว่างกลุ่มนักวิจารณ์รุ่นกลางและรุ่นใหม่

อย่างไรก็ตาม ธรรมชาติของหน่วยงานภาพยนตร์ในประเทศไทยอย่าง หอภาพยนตร์แห่งชาติ มูลนิธิหนังไทย และกองทุนมล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ มีส่วนช่วยส่งเสริมในการก้าวเข้าสู่วิชาชีพของคนรุ่นใหม่ในสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นการเปิดอบรมความรู้เบื้องต้นทั้งแก่เด็ก เยาวชนและผู้ใหญ่ทุกปี หรือการให้รางวัลบทวิจารณ์ภาพยนตร์ ซึ่งเปรียบเสมือนใบเบิกทางให้กับคนหน้าใหม่เหล่านั้น

ในส่วนการวิจัยในต่างประเทศนั้น ได้ค้นพบว่าการวิจารณ์ในต่างประเทศหรือโลกนั้นก็อยู่ในภาวะสั่นคลอนเช่นกัน เพราะความต้องการในบทวิจารณ์เชิงลึกมีน้อยลง นักวิจารณ์ซึ่งแต่เดิมนั้นเป็นอาชีพที่ลำบากในการหาเลี้ยงตัวเองอยู่แล้ว ก็ยิ่งไม่มั่นคงมากขึ้น เมื่อสื่อสิ่งพิมพ์ลดพื้นที่วิจารณ์น้อยลง สื่อเสมือนจริงจึงเป็นที่จับตามองในการเข้าถึงคนรุ่นใหม่ แต่สื่อเสมือนจริงก็มีจุดอ่อนในเรื่องความเป็นมืออาชีพและความน่าเชื่อถือ

ความแตกต่างในส่วนที่เป็นเนื้อหาของสื่อเสมือนจริงในต่างประเทศกับไทยมีอยู่สูง สื่อเสมือนจริงในต่างประเทศนั้นมีการเสนอเนื้อหาค่อนข้างลุ่มลึก มีการนำทฤษฎีภาพยนตร์มาใช้ในการวิเคราะห์ ซึ่งส่วนหนึ่งก็เป็นเพราะว่าบทวิจารณ์ที่เป็นตัวอย่างในครั้งนี้เป็นการสุ่มแบบเจาะจง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่งมีฐานมาจากสื่อสิ่งพิมพ์

โดยสรุปแล้วสามารถสรุปจุดอ่อนและจุดแข็งของวัฒนธรรมเสมือนจริง ได้ดังนี้

จุดอ่อน

1. เป็นสื่อที่ไม่มั่นคง มีการเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เมื่อก่อตั้งได้ง่าย ก็ล่มสลายได้อย่างรวดเร็วเช่นกัน
2. ความไม่เป็นมืออาชีพของผู้ที่อยู่ในแดนกลาง พบเห็นได้ทั้งในเรื่องวุฒิภาวะ การใช้ภาษา

การควบคุมอารมณ์ เกณฑ์และวินัยในการประเมินคุณค่า จนถึงเกิดกรณีพิพาทระหว่างนักวิจารณ์รุ่นใหม่กับกลุ่มเจ้าของผลงานอยู่เป็นประจำ ในบางกรณีนั้นไม่ได้เป็นเพราะอคติเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงการใช้คำประเมินที่เป็นมุขปาฐะในเชิงลบแต่เพียงอย่างเดียว ไม่ได้สร้างสรรค์อะไร

3. สื่อเสมือนจริงไม่มีบรรณาธิการคอยกลั่นกรองเนื้อหา มีเพียงเว็บมาสเตอร์ซึ่งมักจะเป็นผู้มีความรู้ทางเทคนิคเสียมากกว่า

จุดแข็ง

1. เป็นสื่อที่มีความรวดเร็วในการเสนอข่าวสาร
2. เป็นสื่อที่ได้รับเสียงตอบรับจากผู้อ่านมากกว่าสื่ออื่น ๆ
3. เป็นสื่อราคาไม่แพงนัก คนทุกระดับทุวัยสามารถเข้าถึงได้
4. เป็นสื่อที่สามารถรักษาความเป็นอิสระได้มากที่สุด เพราะไม่จำเป็นต้องผ่านการต่อรองจากเจ้าของสื่อ
5. การเข้าถึงข่าวสารได้ง่ายกว่าสื่อประเภทอื่น เพราะมีการเก็บรักษาไว้นาน

1.3 ศึกษากรณีตัวอย่างของการวิจารณ์ที่เกิดขึ้นในแดนกลาง ณ จุดเชื่อมต่อระหว่างวัฒนธรรมลายลักษณ์กับวัฒนธรรมเสมือนจริง

ในการศึกษากรณีตัวอย่างการวิจารณ์ที่เกิดขึ้นในแดนกลาง สาขาภาพยนตร์บรรลุนิติภาวะพอสมควรในขณะนี้ สาขาภาพยนตร์พบว่านักวิจารณ์แดนกลาง ซึ่งหมายถึงผู้ที่ทำงานทั้งในพื้นที่ลายลักษณ์และพื้นที่เสมือนจริงอย่างกระตือรือร้น ได้สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจารณ์กับผู้อ่านอย่างสม่ำเสมอ มิใช่เป็นเพียงพื้นที่เก็บงานดังที่จะเห็นได้จากนักวิจารณ์อาวุโสที่เติบโตมาจากพื้นที่ลายลักษณ์

สำหรับการทำงานในแดนกลางนั้น ผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างประกอบอย่างละเอียดตั้งแต่ รูปแบบของการวิจารณ์ มุมมองและลักษณะการเขียนวิจารณ์ ภาษาที่ใช้ในการวิจารณ์ กติกาการวิจารณ์ การสนับสนุนการแสดงความคิดเห็น และการแบ่งปันเนื้อหา ซึ่งสามารถดูได้จากหัวข้อ 1.1 การเก็บรวบรวมรายชื่อเว็บไซต์และลักษณะการนำเสนอการวิจารณ์ภาพยนตร์ไทย และหัวข้อ 2.2 ลักษณะการวิจารณ์ภาพยนตร์บนสื่อเสมือนจริงในต่างประเทศ

ส่วนในด้านการงานและการตอบรับจากกลุ่มผู้อ่าน ผู้วิจัยได้เลือกกรณีตัวอย่างของ ผอมอยู่ข้างหลังคุณ และ ชญานิน เตียงพิทยากร ในฐานะตัวแทนการทำงานด้านวิจารณ์ 2 ด้านระหว่างนักวิจารณ์ที่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มผู้อ่านที่แตกต่างกัน

"ผมอยู่ข้างหลังคุณ"

Lockout (**1/2) นี่คือนั่งประเภตดูเอามันส์ ที่ กาย เพียร์ซ รับประกันว่า"เอาอยู่" เพราะเขาแบกหนังทั้งเรื่องด้วยมดย้วนกวนประสาท และกลับมาด้วยมดของพระเอกนักบู๊ที่มีพลังเอาหนังทั้งเรื่องได้อยู่หมัดจริงๆ หลังจากที่ผ่านมา มักจะเล่นบทสมทบ เล่นดีเหมือนกึ่งกำพรังกาย คือเราแทบจำไม่ได้ว่าพีแอกอยู่ในหนังด้วย (ใครจำได้บ้างว่าพีแอกเล่นในหนังดังเหล่านี้ด้วย A king's speech , The Hurt Locker , The road) และ น่าแปลกใจว่าทำไมที่ผ่านมา ถึงไม่มีหนังดีๆให้พีแอกเล่นเป็นพระเอกแบบนี้บ้างเลย

หากสงสัยว่าจะดูหนังเรื่องนี้ดีหรือไม่ แนะนำให้หาตัวอย่างหนังมาดู เพราะตัวอย่างของเรื่องนี้ คือการเล่า 5 นาทีแรกที่บอกอารมณ์ของหนังตลอดทั้งเรื่อง ถ้าชอบหนังไซไฟบู๊ระห่ำผสมอารมณ์กวนประสาทของพระเอก ก็จะชอบไปจนจบ แต่ถ้าไม่ชอบก็น่าจะไม่ชอบเลย

งานชิ้นนี้ของหนังหลายฉากดูหลอกตา แต่สิ่งที่ชัดเจนมากคือ ฉากแอคชั่นที่ประเดนมามาแทบไม่ได้หายใจ หลายฉากเข้าข่าย เวอร์อย่างหาที่เปรียบมิได้ (แต่ก็มันส์ดี) สลับกับ มุกตลกร้ายๆของพระเอกจิกกัดไปมากับนางเอก ตั้งแต่ต้นจนจบ (ถ้าชอบก็จะชอบไปจนจบ ถ้ารำคาญก็ต้องทนรำคาญไปจนจบเช่นกัน) มีปริศนาให้เราได้ลุ้นอยู่บ้างเพราะหนังมีเส้นเรื่องสองทาง ระหว่าง พระเอกจะช่วยนางเอกที่เป็นลูกประธนาธิบดียี่สิบที่ติดในคุกอวกาศได้อย่างไร กับ พระเอกจะเอาตัวรอดจากการถูกใส่ร้ายได้อย่างไร

มีประเด็นที่แต่ละบางๆแต่ถือว่าน่าสนใจในเชิงมนุษยธรรม คือ การมองว่านักโทษทั้งหลายเป็นประชากรส่วนเกิน จึงส่งไปอยู่คุกในอวกาศแล้วแข่งชิงชิงอาจทำให้สมองพิการ เป็น การกระทำที่เหมาะสมหรือไม่ ในโลกที่ประชากรกำลังล้นโลก แต่ก็คงมีอยู่เท่านั้น อย่าไปหวังอะไรมาจากหนังไซไฟบู๊ระห่ำทำนองนี้ และ แม้จะได้รับความสนุกเอามันส์ แต่หนังก็ยังไม่ได้ถึงระดับคลาสสิกให้จดจำเหมือนหนังแหกคุกอวกาศ แบบ Escape from New York

ปีนี้น่าจะเป็นปีงานชุกของ กาย เพียร์ซ เพราะอีกหนึ่งเรื่องที่พีแอกดูเด่นมากจริงๆคือ Prometheus โดยเฉพาะคลิปที่เลียนแบบรายการ ted talk อันนี้

(ผมอยู่ข้างหลังคุณ, The Lockout, <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10150749960653318&set=a.286053878317.146802.285055493317&type=3&theater>)

Chayanin Tiangpitayagorn

407 เทียบินผี (Thailand, อิสรา นาคี, 2012,

|||||

[illegible]

คัลต์แตกแหกสุดขีด (แก็งค์คอปฝึกกลายเป็นหนึ่งของพวก wannabe cult ไปเลย) เต็มไปด้วยความวิบัติอันสุดแสนบันเทิงใจ เป็นหนังเหี้ยมฉุนไร้อิทธิพลสนุก ไม่ว่าจะเป็นความเหี้ยมฉุนไหนจะมาจากความตั้งใจ (ที่จะรื้อสร้าง genre หนึ่งเครื่องดนตรี พื้นที่จำกัด ผืนที่ประหลาดๆ อะไรพวกนี้) หรือมาจากความอ่อนต้อยทางฝีมือก็ตาม

TOP สิ่งสุดขีดประจําหนังเรื่องนี้

1. อัญชลี หัสดีวิจิตร กับความกำกวมที่เปรมกมลอย่างสุดขีดกับฝีมือการแสดง
2. การเดินไปเดินมาอย่างไร้สาระของ มาซา วัฒนพานิช
3. "เขาคอหักหรือเปล่าอ๊ะ" - มาซา
4. กวนมีแอโรซิสเตส นำทีมโดย ลูกหมี่-รัศมี ทองศิริไพโรจน์ (สะกดผิดแหงๆ)
5. การจบตัวเองของ เบส-นันทิดา ในหนึ่ง
6. "เรื่องมันก็มีแต่นี้แหละ" - มาซา

ถูกใจ · แสดงความคิดเห็น · แชร์ · 24 มีนาคม

👍 Joey Delay , Joe Chalat , Tylerr Durdenn และ คนอื่นอีก 33 คน ถูกใจสิ่งนี้

Tum Chibuya Punk กูบอกแล้วว่าคัลท์สุดต้น

24 มีนาคม เวลา 23:40 น. ' ถูกใจ

Non-Touch Brahms สะใจกว่าแก๊งตบผีอีกหรอเนี่ย อย่างนี้พลาดไม่ได้

24 มีนาคม เวลา 23:41 น. ' ถูกใจ

(ชฎานิน เตียงพิทยากร, 407 เทียวบินฟี, <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10150614525511650&set=a.10150452766946650.362966.501876649&type=1&theater>)

นักวิจารณ์ทั้งสองคนต่างก็ทำงานทั้งในสื่อสิ่งพิมพ์กับสื่อเสมือนจริงเช่นเดียวกัน ผมอยู่ข้างหลังคุณเขียนวิจารณ์ให้กับนิตยสารฟิล์มแมก ขณะที่ ชญานิน เตียงพิทยากร เขียนให้กับสตาร์พิคส์ และต่างก็มีพื้นที่เฟซบุ๊กในการเขียนวิจารณ์งานเรื่องอื่นๆ จากตัวอย่างข้างต้นทั้งสองเรื่อง มีนัยว่านักวิจารณ์ทั้งสองไม่ได้ชอบภาพยนตร์เรื่องที่เขียนมากนัก แต่ "ผมอยู่ข้างหลังคุณ" พยายามชี้ให้เห็นจุดดีและเสีย เพื่อให้ผู้อ่านตัดสินใจว่าจะชมหนังต่อหรือไม่ ก่อนที่จะทิ้งท้ายประเด็นวิเคราะห์มนุษย์ ซึ่งเป็นจุดเด่นของเขา (เป็นจิตแพทย์) ให้ผู้ชมตัดสินใจเอง

ส่วน ชญานิน เตียงพิทยากร เป็นตัวอย่างของแดนกลางที่ใช้วัฒนธรรมมุขปาฐะในการเขียนงานวิจารณ์ในเฟซบุ๊ก และมักจะแทรกด้วยคำหยาบอยู่เสมอ ซึ่งเป็นจุดเด่นของเขามากอีกเช่นกัน ภาพยนตร์ทุกเรื่องที่เขาไม่ชอบมักจะเต็มไปด้วยคำสบถ บวกด้วยการประหมื่นเป็นเกรด ซึ่งเขาใช้มาตั้งแต่สมัยที่เป็นนักศึกษา ในการวิจารณ์ภาพยนตร์ของเขาได้พยายามใช้แง่มุมทางศาสตร์ภาพยนตร์อยู่บ้าง เช่น คำกล่าวที่ว่า

ภาพยนตร์เรื่อง 407 เครื่องบินผี เป็นหนังคัลท์ แนวหนังเครื่องบินตก หรือการมองทางด้านการแสดง โดยยกตัวอย่างมากมาย ด้วยการเขียนวิจารณ์ภาพยนตร์ในลักษณะนี้ ทำให้เขามีปัญหากับคนทำหนังจำนวนมาก บางครั้งก็เกิดอคติส่วนตัวกับหนังบางแห่ง อาทิ หนังของบริษัทจีทีเอช

Chayanin Tiangpitayagorn

ATM เออร์ค เออเร่อ (Thailand, เมษายน 2012, FFFFFFFFFFFFFFFFFF)

เผ่าพันธุ์มนุษย์สามารถพูดคำคำหึงโลกมาใช้กับหนังเรื่องนี้ได้ทั้งสิ้น ไม่มีอะไรมากเกินไป หรือรุนแรงเกินไปจนสามารถบังเกิดความสงสารเวทนาใดๆ ถ้าจะมีข้อติบางอย่างให้พูดถึง ก็คือการที่หนังเรื่องนี้มีการพูดถึง "ไทยพริ่เมียร์ลิก" ฟีเวอร์อยู่แบบเต็มปากเต็มคำ (มี เท็ดดี้คัต ใจมัน มาโผล่ด้วยสามวินาที)

ที่ผ่านมาไม่ชอบหนังจีทีเอชหลายเรื่องเพราะอะไร ก็จะเกลียดหนังเรื่องนี้ด้วยเหตุผลเหล่านั้นที่ทับถมทวีขึ้นอีกเป็นร้อยเท่า - เราเคยคุยกันว่าเมื่อไหร่หนังไทยจะมีแว่นและสก็อยปรากฏตัวอย่างเป็นกิจจะลักษณะ หนังเรื่องนี้ทำให้แล้วแต่เหยียดแรงราวกับขี่หมาใต้ฝ่าตีนทีเดียว แหม จะให้ไม่เหยียดได้ยังไง หนังมันก้าวหน้าทางทัศนคติพอๆ กับแหม่ไพร่ทไวไลท์นั่นะคุณ แต่อย่างน้อยทไวไลท์ภาคล่าสุดก็เอากันไปครึ่งเรื่องนะ

ปูคาแรคเตอร์นางเอกมาซะเป็นผู้หญิงเก่ง ร้าย เจ้าเล่ห์ ไม่ยอมใคร แต่ตอนสุดท้ายเป็นบ้าเล็กน้อยเพราะเกิดคิดขึ้นมาว่าผัวไม่ได้อยากแต่งงานกับตัวเองจริงๆ (คือมึงซี้เรียสด้วยหรออีท่า) แล้วไอ้การแข่งขันเออร์คเออเร่ออะไรของมึงเนี่ยคืออะไร เป้าหมายของมึงคืออะไรแพ้ออก เธอคือกูเข้าใจว่ามันไม่ให้มึงเอากันได้ยูนิฟอร์มบริษัท แล้วมึงจะแย่งกันทำไมว่าใครต้องลาออก มันยากตรงไหนวะ ใครเงินเดือนเยอะกว่าก็อยู่ อีกคนก็ไปหางานใหม่ดี เป็นเชี่ยอะไรกันมากมายชนชนกลางออฟฟิศทั้งหลาย

แล้วยังไม่นับความฉิบหายที่ไปสร้างไว้ให้ชาวชลบุรีอีกอีกโข ตัวละครมีความร้าย ความชั่วความเลวของตัวเองเพื่อชัยชนะและอื่นๆ แต่ตอนท้ายตลบกลับมามีความสุขความดีงามได้ต่อแหลเหลือจะรับที่สุด นั่นสินะ ทำไมทุกคนต้องเป็นคนดีในท้ายที่สุด หมายถึงพวกชนชั้นกลางนะ พวกชาวบ้าน อีป้าร้านซักรีด แวน สก็อย ก็ชื้อที่ดินนะ แต่พวกนี้มันหน้าเงินใจ แต่พวกกูไม่หน้าเงินนะ แม้พวกกูจะทำงานธนาคาร (เอาไปแปลชั๊บอึงให้พวก occupy wall street ดูมันคงกระอักเลือดตายกันเป็นแถว)

(ชฎานิน เตียงพิทยากร, ATM เออร์ค เออเร่อ,

<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10150493476331650&set=a.10150452766946650.362966.501876649&type=3&theater>)

บทวิจารณ์ของชฎานินในเรื่อง ATM เออร์ค เออเร่อ เป็นกลุ่มตรงข้ามกับแฟนคลับจีทีเอชในห้องเฉลิมไทยซึ่งเป็นฐานแฟนคลับอันหนาแน่นของบริษัทนี้ ความคิดเห็นที่เขามีต่อภาพยนตร์เรื่องนี้เป็นไปในการใช้อารมณ์อันสุดโต่ง หลาย ๆ ตอนดูเหมือนจะมีเหตุผล แต่ก็ปล่อยวางไว้ไม่เห็นเหตุผลทางภาษาภาพยนตร์มากนัก อาทิหนึ่งก้าวหน้าทางทัศนคติพอ ๆ กับแวมไพร์ทไวไลท์ แต่ไม่อธิบายว่าเป็นอย่างไรบ้าง

หลังจากบทวิจารณ์เรื่องนี้แพร่หลายออนไลน์ไม่นานนัก ผู้กำกับท่านหนึ่งในเครือบริษัทนี้ ก็ได้โพสต์บทวิจารณ์เรื่องเดียวกันของผู้วิจัยลงในเฟซบุ๊ก ท่านเองให้เป็นตัวอย่างของการวิจารณ์หนังกระแสหลัก โดยยั่วว่าบทวิจารณ์ของผู้วิจัยไม่ได้กล่าวชม แต่เขารับได้ เพราะมีการอธิบายอย่างชัดเจนถึงข้อดีข้อเสีย พร้อมทั้งพยายามเปรียบเทียบความแตกต่างของนักวิจารณ์ที่เขียนให้กับสื่อสิ่งพิมพ์ในไทยกับนักวิจารณ์ที่เขียนให้กับสื่อต่างประเทศ (ผู้วิจัยเขียนงานให้กับสื่อต่างประเทศ)

กรณีตัวอย่างนี้ชี้ให้เห็นว่า ข้อขัดแย้งระหว่างนักวิจารณ์กับผู้สร้างผลงานมิได้มีเพียงการไม่ยอมรับในบทวิจารณ์เท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับเหตุผลอื่น ๆ เช่น ภาษาที่ใช้ เหตุและผล รวมทั้งการใช้สื่อเสมือนจริงเพื่อการประชาสัมพันธ์ของค่ายหนังบางแห่ง ซึ่งจำเป็นจะต้องพิจารณาในการศึกษาเรื่องวัฒนธรรมการวิจารณ์บนสื่อเสมือนจริงด้วย

1.4 ให้คำปรึกษาแก่ศิลปินและนักวิจารณ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งผ่านระบบอินเทอร์เน็ตในกรอบของ "คลินิกการวิจารณ์"

สาขาภาพยนตร์ยังมิได้มีการดำเนินงานในภาคแรกของโครงการ จึงถือว่าไม่บรรลุวัตถุประสงค์ในข้อนี้ แต่อย่างไรก็ตามในระยะที่ 2 ของโครงการนั้น การที่จะเปิดเป็นคลินิกการวิจารณ์นั้น อาจจะไม่ใช่ว่าเฉพาะเรื่องความรู้ทางภาพยนตร์อย่างเดียว เพราะการอบรมของสาขาภาพยนตร์มีอยู่มากมายในแต่ละปีอยู่แล้ว แต่อาจจะเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจว่า อะไรคือความหมายของการวิจารณ์ และความแตกต่างระหว่างการใช้วัฒนธรรมมุขปาฐะกับวัฒนธรรมลายลักษณ์บนพื้นที่เสมือนจริง

อีกปัญหาหนึ่งที่น่าจะพบในการให้ความช่วยเหลือแก่ศิลปินหรือนักวิจารณ์ นั่นก็คือเรื่องตัวตนของนักวิจารณ์แต่ละคน เพราะส่วนใหญ่มีความเป็นส่วนตัวหรือคำนึงถึงตัวตนมากเกินไป การให้คำปรึกษาแก่ศิลปินและนักวิจารณ์จึงเป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่จะต้องพิจารณาอย่างระมัดระวัง

1.5 ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการวิจารณ์ในอนาคต

1.5.1 แม้ว่าการศึกษาภาพรวมของลักษณะการวิจารณ์ภาพยนตร์ในประเทศไทยจะทำกันอย่างละเอียดแล้วก็ตาม เมื่อเข้าถึงภาคที่สองของโครงการ การปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอควรจะทำ

ขึ้นอยู่อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงล่าสุด เนื่องจากวัฒนธรรมเสมือนจริงมีการเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็วมาก ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดก็คือ การใช้สื่อเฟสบุ๊คของสาขาภาพยนตร์นั้น ในการเก็บข้อมูลครั้งแรกมีน้อยมาก แต่ในปัจจุบันก็มีให้เห็นมากขึ้น

1.5.2 ควรศึกษาผลการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบของการวิจารณ์ที่จะมีผลต่อการวิจารณ์ภาพยนตร์ ผู้ชมภาพยนตร์ ผู้ผลิต และตัวผู้วิจารณ์เองอย่างเป็นระบบและอ้างอิงทางวิชาการได้

1.5.3 พัฒนาคุณภาพของนักวิจารณ์ในวัฒนธรรมเสมือนจริง เพื่อให้ผลงานเป็นที่ยอมรับ และพัฒนาทัศนคติของสังคมที่มีต่อการทำงานของนักวิจารณ์ในวัฒนธรรมเสมือนจริง

1.5.4 ควรมีการอภิปรายร่วมกันอย่างเป็นระบบในการดำเนินการวิจัยภาคที่สองของโครงการ ซึ่งอาจจะมีใช้สร้างสนามทดลองการวิจารณ์เท่านั้น แต่รวมไปถึงกิจกรรมที่จะช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละสาขา เนื่องจากปัญหาที่แตกต่างกันไปในแต่ละสาขา เพื่อพัฒนาการสร้างกิจกรรมและสนามทดลองการวิจารณ์ที่ได้ผล

1.5.5 ควรมีการศึกษาบทบาทและหน้าที่ของนักวิจารณ์ในแดนกลางที่มีผลต่อสังคมไทยด้วย ซึ่งเท่าที่ผ่านมา ยังมิได้มีการศึกษาในเรื่องนี้อย่างจริงจัง

2. การรวบรวมข้อมูลในพื้นที่อินเทอร์เน็ตทั้งในประเทศและต่างประเทศ

2.1 รวบรวมข้อมูลในพื้นที่อินเทอร์เน็ตในประเทศ จากแหล่งต่าง ๆ 5 แหล่งนี้

- รวบรวมจากเว็บไซต์ซึ่งเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป เช่น <http://www.pantip.com>, <http://www.matichon.co.th>, <http://www.mthai.com>

- รวบรวมจากรายชื่อติดต่อในอีเมลที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์ของบริษัทผู้สร้างภาพยนตร์ใช้ในการส่งข่าวเพื่อการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์

- รวบรวมจากรายชื่อเว็บไซต์ด้านบันเทิงที่เป็นสมาชิกของทรูฮิต เว็บไซต์เร็กซ์ทอรี่เมืองไทย และศูนย์รวมสถิติการเยี่ยมชมของบริษัทศูนย์วิจัยนวัตกรรมอินเทอร์เน็ตไทยจำกัด

- ค้นหาคำว่า การวิจารณ์ภาพยนตร์ใน search engine ของ <http://www.google.com> และคัดเลือกเฉพาะเว็บไซต์ที่มีเมนูภาพยนตร์หรือการวิจารณ์ภาพยนตร์ โดยข้อมูลเหล่านั้นสามารถเข้าถึงได้จากหน้าแรกโดยตรง

- ดูจากลิงค์ที่ปรากฏในเว็บไซต์บันเทิงหรือภาพยนตร์

จากการรวบรวมเว็บไซต์โดยวิธีการขั้นต้น ผู้วิจัยและผู้ช่วยได้ค้นคว้าเว็บไซต์ประมาณ 1,000 เว็บไซต์ ก่อนที่จะกรองเหลือเว็บไซต์ที่มีบทวิจารณ์ภาพยนตร์เพียง 164 เว็บไซต์ ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการ คือ เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องและมีคอลัมน์หรือเมนูระบุหัวข้อการวิจารณ์อย่างชัดเจน และเว็บไซต์ที่ไม่เกี่ยวข้อง แต่มีผู้นำบทวิจารณ์ภาพยนตร์จากที่อื่นหรือแสดงความคิดเห็นสั้น ๆ ลงในเว็บบอร์ด หลังจากนั้นได้ตัดเว็บไซต์ที่ไม่ได้นำเสนอข่าวสารภาพยนตร์โดยตรง เพียงแต่มีใครนำข้อวิจารณ์มาโพสต์ไว้เท่านั้น ออก หรือเพียง 102 เว็บไซต์มาศึกษาในเชิงลึก ได้แก่ ใครเป็นคนทำ ความน่าเชื่อถือ ปีที่ก่อตั้ง ลักษณะการนำเสนอต่าง ๆ โดยออกแบบตารางที่ใช้ในการศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ตารางที่ใช้กับเว็บ และตารางที่

ใช้กับบล็อก

เมื่อได้ผลสรุปเป็นตารางแล้ว ได้อธิบายรายละเอียดไว้ตามผลในหัวข้อ 1.2 ตามประเด็นต่างๆ แต่อย่างไรก็ตามในส่วนที่นอกเหนือตารางและต้องการคำอธิบายในเชิงพรรณนาโวหาร ผู้วิจัยได้อธิบายตาม พร้อมยกตัวอย่างไว้ในแต่ละหัวข้อ

2.2 การรวบรวมข้อมูลในพื้นที่อินเทอร์เน็ตต่างประเทศ แต่เดิมนั้นผู้วิจัยสาขาภาพยนตร์วางแผนไว้ว่าการศึกษาบทวิจารณ์บนพื้นที่เสมือนจริงในต่างประเทศ จะใช้วิธีการเดียวกันกับการศึกษาในประเทศไทย แต่เนื่องจากการวิจารณ์บนพื้นที่เสมือนจริงในต่างประเทศมีอยู่เป็นจำนวนมาก และถ้าจะเน้นการศึกษาเฉพาะภาษาอังกฤษตามความถนัดของผู้วิจัยแล้ว จะทำให้ได้ผลที่ค่อนข้างจำกัด ดังนั้นผู้วิจัยได้ปรับมาเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยคำนึงถึงภาษาที่ใช้ ลักษณะของสื่อพื้นที่และพัฒนาการภาพยนตร์ในประเทศนั้น ๆ เพื่อให้เห็นภาพรวมของการนำเสนอบทวิจารณ์ในต่างประเทศให้มากที่สุด แทนที่จะเป็นภาษาอังกฤษเพียงอย่างเดียว ในการศึกษาครั้งนี้ได้เลือกบทวิจารณ์รวมทั้งสิ้น 10 ชิ้นจากสื่ออันเป็นที่รู้จักหรือยอมรับในเชิงคุณภาพจากประเทศต่าง ๆ ดังนี้

- อเมริกาเหนือ : สหรัฐอเมริกา
- ยุโรป : อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมนี อิตาลี
- เอเชีย : เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น
- สื่อนานาชาติ ได้แก่ สื่อที่มีการจัดจำหน่ายไปทั่วโลก หรือเข้าถึงผู้อ่านจากทั่ว

ทุกมุมของโลก

สำหรับกลุ่มตัวอย่างทั้งสิบที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ มีรูปแบบในการนำเสนอแตกต่างกันไป ดังนี้

ชื่อบทความ	ชื่อสื่อ	รูปแบบ	ประเทศ
Uncle Boonmee Who Can Recall His Past Lives	Variety	ลิงค์พิมพ์และสื่อเสมือนจริง	สหรัฐอเมริกา
Uncle Boonmee Who Can Recall His Past Lives: Movie Review	Hollywood Reporter	ลิงค์พิมพ์และสื่อเสมือนจริง	สหรัฐอเมริกา
Uncle Boonmee Who Can Recall His Past Lives	http://www.filmbiz.asia	สื่อเสมือนจริง	นานาชาติ
Uncle Boonmee Who Can Recall His Past Lives: Review	Sight & Sound	ลิงค์พิมพ์และสื่อเสมือนจริง	อังกฤษ

ชื่อบทความ	ชื่อสื่อ	รูปแบบ	ประเทศ
Uncle Boonmee Who Can Recall His Past Lives Review	Film Comment	ลิงค์พิมพ์และสื่อเสมือนจริง	สหรัฐอเมริกา
Oncle Boonmee Un Conte de Cinema	Positif	ลิงค์พิมพ์และสื่อเสมือนจริง	ฝรั่งเศส
Lo zi o Bo on m ee ch e s i r i corda l e vi te p reced en ti	http://www.sentieriselvagi.it	สื่อเสมือนจริง	อิตาลี
Traumhaft: Cannes-Gewinner „Uncle Boonmee“	Frankfurt Allgemein Zeitung	ลิงค์พิมพ์และสื่อเสมือนจริง	เยอรมนี
대안적인 시간을 체험하게 하는 <영클 분미	Cine 21	ลิงค์พิมพ์และสื่อเสมือนจริง	เกาหลีใต้
『ブンミおじさんの森』 映画という形態としてのファンタジー	http://blog.livedoor.jp/parcan/archives/50960209.html	สื่อเสมือนจริง	ญี่ปุ่น

3. การรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์

3.1 การสัมภาษณ์ในประเทศ ได้สัมภาษณ์นักวิจารณ์แดนกลาง 5 คน ดังนี้

3.1.1 กัลปพฤกษ์ ผู้ได้รับรางวัลบทวิจารณ์ภาพยนตร์ดีเด่น พศ. 2547

3.1.2 ผมอยู่ข้างหลังคุณ จิตแพทย์ที่เขียนวิจารณ์

3.1.3 เอกราช มอญวัต เขียนวิจารณ์ลงนิตยสารสตาร์พิกส์

3.1.4 คณันตร รัชฎาญจน์ส่อง (Merveillesxx) ผู้ได้รับรางวัลบทวิจารณ์ภาพยนตร์ดีเด่น

พศ. 2554

3.1.5 ฟิล์มซิค (Filmsick)

3.2 การสัมภาษณ์ในต่างประเทศ ได้คัดเลือกนักวิจารณ์ที่จะให้ภาพรวมของปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับสากล ได้แก่ นายฮูแบร์ นูโกรต์ (Hubert Nugrot) บรรณาธิการนิตยสาร Positif จากประเทศฝรั่งเศส ซึ่งมีนโยบายไว้นักวิจารณ์จะเขียนงานโดยไม่ได้รับเงินตอบแทน เพื่อให้นิตยสารดำรงอยู่ได้โดยไม่พึ่งพียงค่าโฆษณาจากบริษัทผู้ผลิตภาพยนตร์

เดิมนั้นผู้เขียนได้ขออนุญาตสัมภาษณ์นายเคลาส์ เอเดอร์ เลขาธิการสมาพันธ์นักวิจารณ์นานาชาติ ซึ่งประจำอยู่ที่กรุงมิวนิค ประเทศเยอรมนี แต่เนื่องจากเขาติดภารกิจ ไม่ได้เดินทางไปเทศกาลหนังเมืองคานส์ ซึ่งเป็นจุดที่ผู้วิจัยจะพบกับเขาได้ จึงต้องใช้วิธีศึกษาจากจดหมายข่าวขององค์กรแทน

4. การเผยแพร่บทวิจารณ์ในสาขา

สาขาภาพยนตร์ได้คัดสรรบทวิจารณ์ทั้งที่เคยตีพิมพ์มาก่อนในสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อเสมือนจริง โดยรวมนักวิจารณ์ทั้งรุ่นอาวุโสและรุ่นใหม่ นำมาเผยแพร่ในเว็บ <http://www.thaicritic.com> โดยมีรายการดังนี้

ที่	รายชื่อบทวิจารณ์ / บทความ	ผู้วิจารณ์	หมายเหตุ
1	The Full Monty ผู้ชายยุคโพสท์ไททานิค	ประชา สุวิธานนท์	
2	Melancholia แสบปีเอนดิงในวันสิ้นโลก	ประวิทย์ แต่งอักษร	
3	จอห์น วูและนางนาก ความตื่นตาตื่นใจในยุคโพสท์โมเดิร์น	อัญชลี ชัยวรพร	ได้รับรางวัลบทวิจารณ์ดีเด่น มล บุญเหลือ 2543
4	Memento ขั้นเชิงของหนังอเมริกันวอร์รุ่นใหม่	ภัทรวดี จันทรประภา (ภัทรวดี สุพรรณพันธุ์)	ได้รับรางวัลบทวิจารณ์ดีเด่น มล บุญเหลือ 2545
5	บ้านผีสิง ภูต พรายและวิญญาณเร่ร่อนแห่งยูคิโยเอะ	อนุสรณ์ ตีปยานนท์	
6	ลุงบุญมีระลึกชาติ' คู่แล้วสืบแคล่วบ่คลาดกันดอกน้อ	กัลปพฤกษ์	
7	Stealth : คน ตัวตน เพศสภาพ และชาติพันธุ์	คันฉัตร รังษีกาญจน์ ส่อง	ได้รับรางวัลบทวิจารณ์ดีเด่น มล บุญเหลือ 2553
8	รักแห่งสยาม ทุกชีวิตเติบโตได้ด้วยความรัก	ผมอยู่ข้างหลังคุณ	
9	Bride and Prejudice - Jane Austen + Bollywood = ดาวพระศุกร์!!!?	Itชียู	
10	ที่รัก : เวลา สถานที่ การเดินทาง และความทรงจำ	ยติภังค์	

5. การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ

ผู้วิจัยได้เข้าร่วมกิจกรรมการเสวนาและอภิปรายในกิจกรรมของสาขาทัศนศิลป์เรื่อง นิทรรศการปลุกผี ของอภิชาติพงศ์ วีระเศรษฐกุล เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2555 ณ ห้องสมุดวิลเลียม วอร์เรน จิมทอมป์สัน อาร์ต เซ็นเตอร์ เนื่องจากอภิชาติพงศ์มีบทบาทสำคัญทั้งในฐานะศิลปินและผู้กำกับภาพยนตร์ และงานนิทรรศการของเขาเป็นส่วนหนึ่งของศิลปะผสมที่ชื่อ Primitive เช่นเดียวกับภาพยนตร์เรื่อง ลุงบุญมีระลึกชาติ

6. ประเมินผลการดำเนินโครงการ

ในการเขียนผลการดำเนินโครงการนี้ ผู้วิจัยได้สรุปเฉพาะหัวข้อและคำอธิบายโดยสังเขป แต่ไม่ได้ยกตัวอย่างมาด้วย เนื่องจากมีรายละเอียดมากมาย ถ้านำทุกอย่างมาไว้ด้วยกันในที่นี้ จะทำให้ส่วนที่เป็นผลมีความยาวมาก ประกอบกับลักษณะธรรมชาติการวิจัยในสาขาภาพยนตร์มีความแตกต่างจากสาขาอื่น เพราะได้วางแผนการวิจัยโดยใช้แนวทางจากการวิจารณ์ภาพยนตร์เป็น 2 แบบ ได้แก่ การวิเคราะห์แนวรูปแบบนิยม (textual analysis) ซึ่งหมายถึงการวิเคราะห์เนื้อหา อันได้แก่เว็บไซต์ และการวิเคราะห์แนวอิงบริบท (contextual analysis) ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวได้บันทึกไว้ในรายงานความก้าวหน้าทางการวิจัยฉบับ 6 เดือนประจำเดือนตุลาคม 2554 และเมษายน 2555

สำหรับผลของการดำเนินโครงการโดยสรุป สังเขปได้ดังต่อไปนี้

6.1 ลักษณะการวิจารณ์บนสื่อเสมือนจริงในไทย จากการศึกษาเว็บไซต์เชิงลึกทั้ง 102 เว็บไซต์ได้นำข้อมูลทั้งที่ได้จากตารางและนอกตารางมาสังเคราะห์ สรุปเป็นหัวข้อดังนี้

6.1.1 ประเภทของพื้นที่สื่อเสมือนจริงที่นำเสนอเนื้อหาภาพยนตร์ ได้แก่ เว็บไซต์ที่ครอบคลุมเนื้อหาหลายด้าน เว็บไซต์ที่มีเนื้อหาเฉพาะด้าน เว็บไซต์บันเทิง เว็บไซต์ภาพยนตร์ บล็อก และสื่อสังคม

6.1.2 ลักษณะการวิจารณ์ภาพยนตร์บนสื่อเสมือนจริงในประเทศไทย แบ่งหัวข้อย่อยเป็น

- ความสนใจในการนำเสนอวิจารณ์ภาพยนตร์บนสื่อเสมือนจริง เว็บไซต์ให้ความสนใจการวิจารณ์ภาพยนตร์อยู่ไม่น้อย ทั้งเว็บไซต์บันเทิง เว็บไซต์ภาพยนตร์ หรือเว็บไซต์ข่าวสารทั่วไป รวมทั้งเว็บไซต์ที่ดูเหมือนจะไม่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์เลย โดยพื้นที่ของบล็อกจะมีการวิจารณ์มากที่สุด สำหรับการประเมินคุณค่าทางศิลปะภาพยนตร์ผ่านสื่อสังคมนั้นยังมีย่อยอย่างค่อนข้างจำกัดในช่วงแรกของการวิจัย แต่ก็เริ่มเป็นที่นิยมมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งเก็บข้อมูลได้ยากกว่าเดิม เพราะเราไม่สามารถทราบได้ว่า ผู้วิจารณ์อยู่ตรงกลุ่มไหนกันบ้าง ขณะที่สื่อสังคมเริ่มเป็นที่นิยม บล็อกก็เริ่มลดความนิยมน้อยลง ส่งผลต่อการสร้างนักวิจารณ์รุ่นใหม่โดยตรง

- รูปแบบการวิจารณ์ มี 4 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ บทความ คอมเมนต์หรือกระหู่ วิดีโอคลิป และการใช้สัญลักษณ์ เช่น การให้ดาว คะแนน การให้เกรด การเขียนบทวิจารณ์มีขนาดยาวสั้นแตกต่างกันไป แต่ลักษณะการวิจารณ์แบบเข้มข้นที่พบเห็นจากสื่อสิ่งพิมพ์นั้นมักจะปรากฏในพื้นที่

บล็อก

- ที่ตั้งบทวิจารณ์ สื่อเสมือนจริงช่วยให้เกิดการไหลของข้อมูลในระบบสองทางระหว่างผู้วิจารณ์และผู้อ่าน ที่ตั้งของบทวิจารณ์จึงมีอยู่ในหลาย ๆ จุด ได้แก่ เมตาดาต้าภาพยนตร์โดยตรง ช่องแสดงความคิดเห็นท้ายข้อมูล และเว็บไซต์หรือฟอรัม สองช่องทางสุดท้ายมักจะเป็นช่องทางแสดงความคิดเห็นจากผู้อ่าน

- องค์ประกอบบทวิจารณ์ ในบทวิจารณ์ภาพยนตร์ทางอินเทอร์เน็ตนั้น มีองค์ประกอบหลายอย่างซึ่งแตกต่างจากสื่อประเภทอื่น โดยสรุปแล้ว องค์ประกอบของบทวิจารณ์ในวัฒนธรรมเสมือนจริงมีดังต่อไปนี้ เนื้อหาการวิจารณ์ ภาพนิ่งจากภาพยนตร์ ข้อมูลภาพยนตร์ เช่น รายชื่อผู้กำกับและนักแสดง รวมไปถึงหนังตัวอย่างหรือที่เรียกกันว่าเทรลเลอร์ ลิงค์ข้อมูลภาพยนตร์ของผู้ผลิตหรือบทวิจารณ์อื่น ๆ พื้นที่ให้แสดงความคิดเห็นหรือเสียงตอบรับของผู้อ่าน และการแบ่งปันผ่านเฟซบุ๊กและทวิตเตอร์

- มุมมองและลักษณะการเขียนวิจารณ์ คุณสมบัติอันหลากหลายของผู้เขียนวิจารณ์บนสื่อเสมือนจริง ส่งผลโดยตรงต่อความหลากหลายของการวิจารณ์ภาพยนตร์ด้วย สามารถสรุปมุมมองและลักษณะการเขียนวิจารณ์ได้ดังนี้ งานเขียนที่แสดงความรู้สึกส่วนตัว จนถึงงานเขียนเชิงลึกในหลาย ๆ ด้าน เช่น ประวัติศาสตร์ จิตวิทยา เทคนิคทางภาพยนตร์ ประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ วรรณกรรม จินตศึกษา

งานวิจารณ์ภาพยนตร์บนสื่อเสมือนจริงส่วนใหญ่จะใช้เวลาวิเคราะห์แนวรูปแบบนิยม โดยใช้มุมมองที่ไม่ซับซ้อนนัก ได้แก่ การแสดง การพัฒนาตัวละคร และเนื้อเรื่องของภาพยนตร์ มากกว่าการวิเคราะห์ในส่วนที่เป็นเทคนิคและการผลิตภาพยนตร์ เนื้อหาของงานวิจารณ์ส่วนใหญ่เน้นไปในทางให้ความหมายและการตีความเนื้อเรื่อง โดยองค์ประกอบที่ได้รับการนำเสนอในบทวิจารณ์มากที่สุด คือ การแสดงและการพัฒนาของตัวละคร ซึ่งเป็นส่วนที่จับต้องได้มากกว่าและสังเกตได้ง่ายกว่า

ผู้วิจารณ์บางคนได้ผสมผสานการวิจารณ์แนวประพันธ์กร (auteur approach) และการวิจารณ์แนวตระกูลนิยม (genre approach) มาใช้ในการวิเคราะห์ภาพยนตร์ ส่วนใหญ่จะเป็นการให้ภูมิหลังหรือเปรียบเทียบผลงานเก่าของผู้กำกับ สำหรับการวิจารณ์แนวตระกูลนิยมจะให้รายละเอียดกับประเภทของภาพยนตร์เรื่องหนึ่ง ๆ เช่น หนังตลก หนังมิวสิคัล แต่เป็นเพียงการให้ข้อมูลทั่วไป ไม่ได้ลงลึกในเชิงทฤษฎีของการวิจารณ์ทั้งสองรูปแบบ

- ภาษาที่ใช้ในการวิจารณ์ การใช้ภาษาในงานวิจารณ์แต่ละชิ้นขึ้นอยู่กับผู้วิจารณ์มากกว่าจะถูกกำหนดด้วยลักษณะของสื่อ แต่ส่วนใหญ่จะใช้ภาษาที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งแตกต่างจากงานเขียนในวัฒนธรรมลายลักษณ์

- กติกาการวิจารณ์ ในการนำเสนอบทวิจารณ์นั้น หลาย ๆ เว็บไซต์ได้กำหนดกติกาบางอย่างที่จะให้ผู้อ่านถือเป็นข้อปฏิบัติในการแสดงความคิดเห็น เนื่องจากเกิดกรณีพิพาทอยู่บ่อยครั้ง กติกาการวิจารณ์ส่วนใหญ่ที่พบ ได้แก่ ต้องไม่บอกเนื้อเรื่องหรือจุดสำคัญของภาพยนตร์ หรือที่มักจะรู้จักกันดีว่า "สปอยล์" หรือการขอให้เคารพสิทธิและคำวิจารณ์ของท่านอื่น

- การสนับสนุนการแสดงความคิดเห็น มักจะปรากฏให้เห็นใน บอร์ดหรือฟอรัม หรือการแสดงความคิดเห็นโดยใช้สัญลักษณ์

- การแบ่งปัน ในปัจจุบันเว็บไซต์บันเทิงเกือบทุกแห่งมักจะสนับสนุนการแบ่งปัน (share) ผ่านเฟซบุ๊กและทวิตเตอร์ ซึ่งมักจะพบเห็นตามเว็บไซต์ต่าง ๆ มากกว่าพื้นที่ของบล็อก เพราะบล็อกก่อตั้งมาก่อนเกิดความนิยมของสื่อสังคม ผู้ให้บริการบล็อกยังมิได้สร้างโปรแกรมที่จะเอื้ออำนวยต่อการเชื่อมโยงระหว่างรูปแบบสื่อเสมือนจริงดังกล่าว ส่วนใหญ่เกิดจากการศึกษาของเจ้าของบล็อกเอง

6.2 ลักษณะการวิจารณ์บนพื้นที่เสมือนจริงในต่างประเทศ การวิจัยครั้งนี้เลือกเฉพาะบทวิจารณ์ภาพยนตร์เรื่อง "ลุงบุญมีระลึกชาติ" มาเป็นกรณีศึกษา เพราะภาพยนตร์เรื่องนี้ได้รับการเผยแพร่และจัดจำหน่ายไปประเทศต่างๆ ทั่วโลกมากที่สุด ซึ่งจะช่วยให้เห็นภาพและแง่มุมของการวิจารณ์ภาพยนตร์ในต่างประเทศได้ชัดเจนขึ้น เนื่องจากบริบททางวัฒนธรรมและคุณค่าทางภาพยนตร์เรื่องนี้มีการอภิปรายกันอันเป็นที่คุ้นเคยกับคนไทยเป็นส่วนใหญ่

สำหรับผลของการศึกษาบทวิจารณ์ภาพยนตร์เรื่อง ลุงบุญมีระลึกชาติ ในต่างประเทศนั้นสามารถสรุปได้ดังนี้

6.2.1 พื้นที่ในสื่อสิ่งพิมพ์และนโยบายสื่อมีผลต่อคุณภาพของบทวิจารณ์ กล่าวคือ สื่อสิ่งพิมพ์ส่วนใหญ่มักจะมีข้อจำกัดในเรื่องพื้นที่ ทำให้นักวิจารณ์บางคนไม่สามารถสร้างงานที่มีความลุ่มลึกได้เท่าที่ควร แต่ถ้าสื่อสิ่งพิมพ์นั้นมีนโยบายที่เน้นการนำเสนอบทวิจารณ์ โดยให้เนื้อที่มากขึ้น งานวิจารณ์ที่นำเสนอก็就会有ความเข้มข้นและแหลมคมมากขึ้นไปด้วย อย่างไรก็ตาม สื่อเสมือนจริงบางรายซึ่งน่าจะไม่มีข้อจำกัดในเรื่องพื้นที่ และมีนักวิจารณ์ชื่อดังเป็นผู้เขียนงาน แต่งานวิจารณ์ภาพยนตร์กลับไม่ลุ่มลึกเท่าที่ควร เนื่องจากระบบส่วนตัวของผู้วิจารณ์ที่ไม่ชอบภาพยนตร์แนวนี้ จึงทำให้คุณค่าในการวิจารณ์ลดน้อยลงไปด้วย ข้อสังเกตที่พบเห็นอีกข้อก็คือการวิพากษ์วิจารณ์ในเชิงลึกลั้น ไม่จำเป็นที่จะพบเห็นในนิตยสารเฉพาะทางเท่านั้น แต่อาจจะพบได้ในหนังสือพิมพ์ทั่วไปด้วย ลักษณะนี้แตกต่างจากหนังสือพิมพ์ในไทยอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งงานวิจารณ์ที่ดีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์รายวันจะต้องมีการควบคุมไม่ให้มีความยากเกินความเข้าใจของผู้อ่านได้

6.2.2 บทวิจารณ์มีทั้งการประเมินคุณค่าโดยใช้ทัศนะของผู้วิจารณ์และการตีความภาพยนตร์โดยไม่แสดงทัศนะว่าชอบหรือไม่ชอบมากนัก งานประเภทแรกมักจะพบเห็นในบทวิจารณ์ของสื่อธุรกิจ ซึ่งนอกจากจะแสดงทัศนคติว่าชอบไม่ชอบแล้ว ก็มักจะแสดงความเป็นไปได้ในทางธุรกิจของภาพยนตร์เรื่องนั้น ๆ ด้วย สำหรับบทวิจารณ์ที่เน้นการตีความนั้น อาจจะมีการประเมินคุณค่าที่แฝงความรู้สึกว่าชอบหรือไม่ชอบบ้าง แต่ก็ไม่มากนัก

6.2.3 บทวิจารณ์ทุกชั้นจะใช้การวิเคราะห์ภาพยนตร์ตามรูปแบบนิยมเชิงลึก ได้แก่ มุมมองในเชิงเทคนิคการผลิต มุมมองแบบประพันธ์กร มุมมองในเชิงเปรียบเทียบกับภาพยนตร์ของผู้กำกับอื่น มีการใช้ทฤษฎีภาพยนตร์หรือแนวคิดปรัชญาชั้นสูงอยู่บ้าง

มุมมองเชิงเทคนิคการผลิต ถูกนำมาใช้มากที่สุด โดยเฉพาะในส่วนของการลำดับเรื่องและ

ความต่อเนื่องของภาพยนตร์ นอกเหนือไปจากเทคนิคของเสียง การตัดต่อ การถ่ายทำ และการแสดง ในสื่อธุรกิจ มุมมองดังกล่าวจะถูกนำมาใช้อย่างโดด ๆ ขณะที่กลุ่มงานวิจารณ์ที่เน้นการตีความนั้น จะนำมุมมองเชิงเทคนิคการผลิตมาใช้ประกอบการตีความ มากกว่าประเมินในเชิงข้อดีข้อเสียของภาพยนตร์ เรื่องนั้น ๆ บทวิจารณ์กลุ่มนี้มักจะมีการประเมินคุณค่าภาพยนตร์ในเชิงลึกและมีคุณภาพสูงมาก

มุมมองแบบประพันธ์กร (auteur approach) ก็ถูกนำมาใช้ในการวิจารณ์ภาพยนตร์เรื่องนี้ อยู่มาก โดยใช้ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับผลงานภาพยนตร์เรื่องอื่น ๆ และผลงานทางศิลปะของ อภิชาติพงศ์ เนื่องจากงานของอภิชาติพงศ์มีความโดดเด่นในเรื่องสไตล์และรูปแบบเฉพาะตัวอย่างสูง การใช้มุมมองประพันธ์กรในการเขียนบทวิจารณ์จะปรากฏออกมาใน 3 ลักษณะ ได้แก่ การเชื่อมโยงกับ งานศิลปะแขนงอื่นของอภิชาติพงศ์ การเชื่อมโยงกับงานภาพยนตร์เรื่องอื่นของอภิชาติพงศ์ และการ เชื่อมโยงกับงานของผู้กำกับท่านอื่น ในลักษณะที่ว่าเหมือนกับภาพยนตร์เรื่องอื่น หรือไปมีอิทธิพลกับผู้ กำกับท่านอื่น

6.2.4 บทวิจารณ์บางชิ้นมีการใช้ทฤษฎีภาพยนตร์หรือแนวคิดปรัชญาขั้นสูง แม้ว่า พื้นที่ที่ใช้ในการนำเสนอบทวิจารณ์มิใช่เป็นสนามของงานวิชาการก็ตาม แต่กลับพบว่ามีการใช้ทฤษฎีทาง ภาพยนตร์ในการวิเคราะห์ภาพยนตร์เรื่องนี้ด้วย ได้แก่ ทฤษฎีแนวโครงสร้าง ทฤษฎีจิตแปลกแยก รวมทั้ง ทฤษฎีที่เป็นพัฒนาการล่าสุดอย่างทฤษฎีผู้ชมนิยม บางบทวิจารณ์ได้มีการนำเสนอประเด็นใหม่ที่อาจจะ นำไปสู่การพัฒนาเป็นทฤษฎีภาพยนตร์แนวใหม่ได้ นั่นก็คือ แนวคิดเรื่องการระลึกอดีตกับการเล่าเรื่อง ของภาพยนตร์ ถ้านำแนวคิดนี้มาเชื่อมโยงกับทฤษฎีผู้ชมแล้ว สามารถพัฒนาไปสู่การสร้างทฤษฎีใหม่ ที่ว่าการระลึกชาติและภาพยนตร์อาจมีส่วนสัมพันธ์กันอย่างไม่สามารถประเมินค่าได้ นับได้ว่าบท วิจารณ์ในต่างประเทศนั้นได้สลายพรมแดนระหว่างงานบันเทิงคดีและงานวิชาการออกได้อย่างสิ้นเชิง

6.2.5 การตีความและการสร้างความหมายทางเนื้อหาเต็มไปด้วยความลุ่มลึกและ หลากหลาย สรุปประเด็นได้ดังนี้

1. ภาพยนตร์เรื่องลุงบุญมีระลึกชาติไม่มีขอบเขตของเส้นแบ่ง ไม่ว่าจะเป็นไปในเชิง เทคนิค องค์ประกอบ ตัวละคร เวลาและสถานที่ มิติเวลาในภาพยนตร์ของเขามีแต่ปัจจุบันและ ชั่วคราว สสารทั้งหมดไม่มีการแบ่งแยกกระหว่างคนกับสัตว์

2. ความตายเป็นภาวะธรรมชาติและสิ่งธรรมดา และทำให้คนดูตระหนักได้ถึง ความไม่แน่นอนของชีวิต

3. ความเชื่อดั้งเดิมกับปรัชญาศาสนาพุทธ โดยสอดแทรกทั้งความจริงและเรื่อง เกินจริง ขณะที่นักวิจารณ์ส่วนหนึ่งเห็นว่าทุกอย่างในภาพยนตร์ล้วนประกอบขึ้นจากความจริง มีหลักฐาน สัมผัสได้จนมากเกินไป

4. ในขณะที่นักวิจารณ์บางท่านเห็นว่า ป่าคือสถานที่แห่งอิสรภาพ ไม่มีเส้นขีด แบ่งระหว่างคนกับสัตว์ แต่สำหรับนักวิจารณ์บางท่านเห็นว่าการเดินเล่นในป่าของคนที่มีชีวิตกับผีฮวย คือ การถดถอยกลับไปยังครรภ์ของมารดา ก่อนถือกำเนิดเกิดขึ้น

5. ภาพยนตร์ของอภิชาติพงศ์ได้สะท้อนให้เห็นว่า โลกมนุษย์คือวิมานดิน ไม่ใช่

สวรรค์

6. ภาพยนตร์เรื่อง ลุงบุญมีระลึกชาติ มีนัยสะท้อนการเมืองร่วมสมัยอยู่ ทั้งสถานภาพการย้ายถิ่นของใจจากลาว ภาพนิ่งจากเหตุการณ์ปราบคอมมิวนิสต์ในช่วงทศวรรษ 1960s ซึ่งสอดคล้องกับสภาพการเมืองของไทยร่วมสมัยในช่วงหลายปีที่ผ่านมา

7. ตัวละครสะท้อนให้เห็นถึงการต่อสู้ของคนรุ่นเยาว์กับความแปลกแยก

6.3 สถานภาพของนักวิจารณ์ในวัฒนธรรมเสมือนจริงและบริบทในการส่งเสริมการวิจารณ์ภาพยนตร์

6.3.1 ภาพรวมของนักวิจารณ์ภาพยนตร์และการใช้พื้นที่สื่อเสมือนจริงในไทย จากการสัมภาษณ์นักวิจารณ์ พบว่านักวิจารณ์ในปัจจุบัน ทั้งที่เติบโตมาจากวัฒนธรรมลายลักษณ์และวัฒนธรรมเสมือนจริงมีความหลากหลายทางการศึกษาและอาชีพ จุดเริ่มต้นของการสร้างงานวิจารณ์ลักษณะการใช้สื่อในพื้นที่ต่าง ๆ ของนักวิจารณ์ในแดนกลาง ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน แตกต่างจากในอดีต แต่เดิมที่มีนักวิจารณ์จากกลุ่มนักเขียนหรือนักหนังสือพิมพ์ (วิทยากร เชียงกูล สุชาติ สวัสดิ์ศรี เสถียร จันทิมาธร และสนานจิตต์ บางสะพาน) กลุ่มที่มีความสนใจภาพยนตร์หรือผู้ที่ทำนิตยสารภาพยนตร์ (กิตติศักดิ์ สุวรรณโกสิน สุทธากร สันติธวัช ประวิทย์ แต่งอักษร มโนธรรม เทียบเทียมรัตน์ พรชัย จันทิมาธร สุภาพ หริมเทพาธิป ยิ่งศักดิ์ ไคว์สุรัตน์ กฤษดา เกิดดี) และกลุ่มที่มาจากสายวิชาการ (สดใส พันธุมโกมล บุญรักษ์ บุญญะเขตมาลา กาญจนา แก้วเทพ)

ปัจจุบันสามารถแบ่งกลุ่มนักวิจารณ์ตามการเข้าสู่วิชาชีพและลักษณะการใช้สื่อเสมือนจริงในการทำงานการวิจารณ์ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ นักวิจารณ์อาวุโสใช้เป็นพื้นที่เก็บงาน นักวิจารณ์รุ่นกลางใช้เป็นพื้นที่สื่อสารกับผู้อ่าน และนำเสนองานเขียนในรูปแบบอื่น ๆ นักวิจารณ์รุ่นใหม่ใช้เป็นสนามแรกในการนำเสนอบทวิจารณ์ภาพยนตร์ และเมื่อมีพื้นที่ลายลักษณ์แล้ว นักวิจารณ์กลุ่มนี้กลับไม่สนใจที่จะนำผลงานที่เคยตีพิมพ์ในพื้นที่ลายลักษณ์มาเผยแพร่บนสื่อเสมือนจริงอีกครั้ง แต่พวกเขาจะนำเสนอบทวิจารณ์ภาพยนตร์เรื่องอื่น ๆ ที่ไม่เคยได้รับการตีพิมพ์หรือกล่าวถึงมาก่อน หรือใช้ในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อ่าน ซึ่งมีความแตกต่างจากนักวิจารณ์ระดับอาวุโสที่มักจะใช้พื้นที่เสมือนจริงในการเก็บงาน

บทวิจารณ์บนสื่อเสมือนจริงมีลักษณะไม่เป็นทางการและมีความเป็นมืออาชีพอ่อนช้อย น้อย ขณะที่บล็อกของนักวิจารณ์อาวุโสแทบไม่มีการเคลื่อนไหวหรือการโต้ตอบระหว่างนักวิจารณ์กับผู้อ่าน แต่การใช้พื้นที่สื่อเสมือนจริงของนักวิจารณ์รุ่นใหม่กลับเต็มไปด้วยการเคลื่อนไหวตลอดเวลา และมีลักษณะที่ไม่เป็นทางการมากขึ้น บางครั้งใช้เป็นเพียงที่ระบายอารมณ์ของผู้เขียนเท่านั้น โดยเฉพาะในสื่อสังคมอย่างเฟซบุ๊ก ข้อจำกัดเหล่านี้ทำให้เกิดข้อพิพาทบนสื่อเสมือนจริงอยู่บ่อยครั้ง ไม่ว่าจะเป็นข้อพิพาทระหว่างกลุ่มผู้ผลิตภาพยนตร์และนักวิจารณ์รุ่นใหม่ หรือระหว่างผู้ชมกับนักวิจารณ์รุ่นใหม่ จนทำให้เกิดข้อถกเถียงกันว่าการก้าวเข้ามาสู่อชีพวิจารณ์ของนักวิจารณ์รุ่นใหม่ที่มาอย่างรวดเร็วและไม่ผ่านบรรณาธิการนั้น จะมีผลเสียต่อการวิจารณ์หรือไม่

การใช้พื้นที่สื่อเสมือนจริงในการวิจารณ์ภาพยนตร์ในประเทศไทย มิได้เป็นไปในลักษณะ

การส่งผ่านจากพื้นที่หนึ่งไปยังอีกพื้นที่หนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการส่งจากพื้นที่ลายลักษณ์ไปสู่พื้นที่เสมือนจริง หรือการส่งผ่านจากพื้นที่เสมือนจริงไปยังพื้นที่ลายลักษณ์ หรือในลักษณะจากนักวิจารณ์รุ่นหนึ่งไปยังอีก รุ่นหนึ่ง เพราะการทำงานของนักวิจารณ์ทั้งสามกลุ่มแทบจะไม่ได้เคลื่อนไปในทางเดียวกันเลย แต่เป็น เส้นทางที่แทบจะแยกกันอย่างสิ้นเชิง (ระหว่างนักวิจารณ์อาวุโสกับนักวิจารณ์รุ่นกลางและนักวิจารณ์รุ่น ใหม่) อาจจะมีเส้นทางร่วมกันอยู่บ้าง ก็เพียงเส้นทางระหว่างนักวิจารณ์รุ่นกลางและรุ่นใหม่

ความแตกต่างอันนี้ส่งผลต่อคำนิยามของคำว่า "แดนกลาง" ว่าจะหมายถึงรอยต่อตรง กลางระหว่างวัฒนธรรมลายลักษณ์กับวัฒนธรรมเสมือนจริง หรือดินแดนที่มีการใช้พื้นที่ทั้งลายลักษณ์และ เสมือนจริงในการวิจารณ์ภาพยนตร์

6.3.2 ภาพรวมของนักวิจารณ์ภาพยนตร์และการใช้พื้นที่อินเทอร์เน็ตใน ต่างประเทศ การวิจารณ์ภาพยนตร์ในระดับโลกก็กำลังประสบปัญหาและการเปลี่ยนแปลงหลาย ๆ อย่าง ไม่แตกต่างจากประเทศไทย ทั้งในส่วนการเปลี่ยนแปลงของสื่อภาพยนตร์เองและการวิจารณ์ โดยทั่วไป สามารถสรุปสถานการณ์การวิจารณ์ภาพยนตร์ที่เกิดขึ้นในระดับโลกได้ดังต่อไปนี้

1. การวิจารณ์ภาพยนตร์ในเชิงลึกเป็นสิ่งที่ต้องการน้อยลง สื่อสิ่งพิมพ์ถูกมองว่าเป็น สื่อแบบคลาสสิกที่ไม่ตรงกับความต้องการของผู้อ่านสมัยใหม่ที่ต้องการความรวดเร็ว การวิจารณ์เชิงลึก ไม่ได้มีความสำคัญเท่ากับข่าวสารภาพยนตร์อีกต่อไป เพราะการเติบโตของอุตสาหกรรมภาพยนตร์ กระแสหลักที่ครองตลาดไปทั่วโลก

2. การเขียนวิจารณ์โดยไม่ได้รับค่าจ้าง นักวิจารณ์ส่วนหนึ่ง โดยเฉพาะนัก วิจารณ์หน้าใหม่ต้องเขียนงานเพื่อการตีพิมพ์โดยไม่ได้รับค่าจ้างแต่ประการใด แต่การเขียนงานโดยมิได้ รับค่าจ้างนั้น ไม่ใช่เรื่องที่เพิ่งเกิดขึ้น แต่ได้เกิดขึ้นมานานแล้ว ในบางสถานการณ์ การเขียนงานวิจารณ์ โดยไม่ได้รับค่าจ้างนั้น ก็อาจมีจุดมุ่งหมายที่ต้องการรักษาความเป็นอิสระและความเป็นมืออาชีพเช่นกัน ดังจะเห็นได้นโยบายเขียนฟรีของนิตยสารฝรั่งเศส Positif

3. การก่อตัวของนักวิจารณ์บนสื่อเสมือนจริงและความเป็นมืออาชีพ นักวิจารณ์บน สื่อเสมือนจริงนั้นได้ก่อให้เกิดคำถามในเรื่องความเป็นมืออาชีพ พวกเขามีความรู้เพียงพอหรือไม่ มี มาตรฐานและจรรยาบรรณเพียงพอหรือ ลักษณะสื่อที่ก่อตั้งขึ้นมาเองและผู้เขียนมิได้รับค่าจ้างเขียนเช่นนี้ สามารถเรียกว่าเป็นนักวิจารณ์มืออาชีพหรือไม่ ซึ่งเรื่องนี้ทางสมาพันธ์นักวิจารณ์นานาชาติได้ยกเป็น ประเด็นในการถกเถียงมาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2550 ก่อนที่จะยอมรับในที่สุดว่าการวิจารณ์ภาพยนตร์นั้นจะลงใน สื่อรูปแบบใดก็ได้ รวมทั้งสื่อเสมือนจริง แต่จะต้องมีการนำเสนออย่างต่อเนื่องและยาวนานอย่างน้อย 1 ปี ขึ้นไป ความสม่ำเสมอนี้ยังรวมไปถึงความถี่ในการนำเสนอบทวิจารณ์ และความเป็นมืออาชีพยังได้รวม ไปถึงจำนวนรายได้ของนักวิจารณ์ควรจะมียกเปอร์เซ็นต์จากการเขียนงานวิจารณ์ด้วย

4. รุ่นกับการใช้พื้นที่เสมือนจริง ข้อจำกัดในเรื่องการเข้าถึงสื่อสมัยใหม่ของนัก วิจารณ์รุ่นอาวุโส ส่งผลต่อนักวิจารณ์ในต่างประเทศรุ่นอายุ 70-80 ปีที่ไม่ได้เข้าถึงการใช้สื่อเสมือนจริงเลย บางคนใช้เครื่องพิมพ์ดีดไม่เป็น ทำให้สื่อสิ่งพิมพ์ก็ยังคงมีความจำเป็นอยู่ นอกจากนี้วัฒนธรรมการอ่าน

ในแต่ละสังคมมีส่วนส่งเสริมให้สื่อสิ่งพิมพ์ยังคงดำรงอยู่ ในประเทศฝรั่งเศสและยุโรป ซึ่งเป็นสังคม ปัญญาชน วัฒนธรรมการอ่านยังคงมั่นคงแข็งแรง แม้วานิเทศสารหรือวารสารหลายเล่มจะลดน้อยลง แต่หลายเล่มก็ยังคงอยู่และมีอายุยาวนานกว่าร้อยปี ซึ่งลักษณะเช่นนี้จะเป็นตัวผลักดันให้การวิจารณ์บนสื่อสิ่งพิมพ์ยังคงดำรงต่อไป

5. นักวิจารณ์มืออาชีพจะต้องเป็นอิสระทางปัญญาและจิตใจ สื่อในปัจจุบันมิได้มีแต่เพียงหน่วยงานสื่อที่มุ่งนำเสนอข่าวสารด้านภาพยนตร์ แต่อาจจะเป็นองค์กรธุรกิจหรือไม่หวังธุรกิจใด ๆ ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการวิจารณ์ภาพยนตร์เรื่องหนึ่ง ๆ อาทิ รัฐบาล บริษัทเจ้าของหนัง หรือสถาบันต่าง ๆ ซึ่งอาจเผยแพร่รายงานวิจารณ์ในรูปแบบของจดหมายข่าว วารสารประชาสัมพันธ์ เป็นต้น ได้มีข้อถกเถียงกันว่าการเขียนวิจารณ์บนสื่อเหล่านี้จะส่งผลต่อมาตรฐานหรือไม่ จนในที่สุดได้สรุปความว่า นักวิจารณ์สามารถเขียนงานลงบนสื่อใด ๆ ก็ได้ แต่เขาผู้นั้นจำเป็นต้องอิสระทางปัญญาและจิตใจจากองค์กรต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่

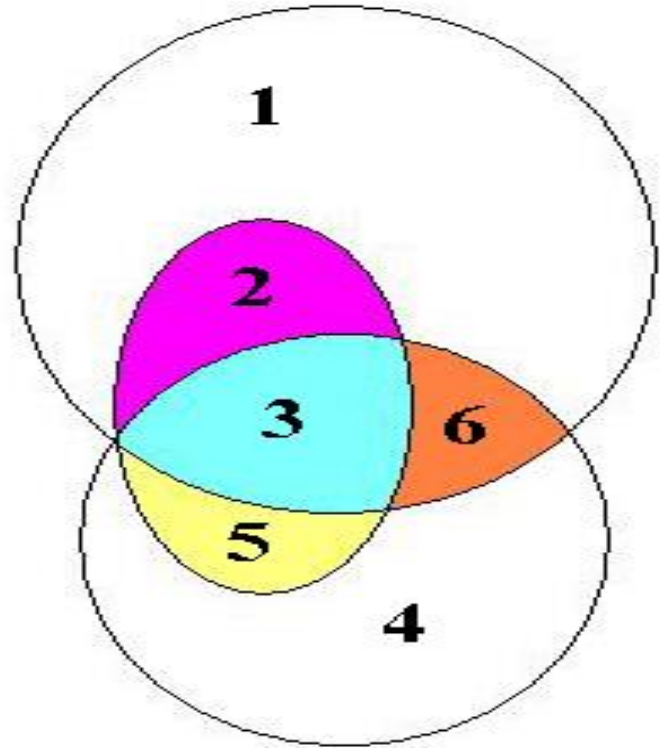
6. รูปแบบของภาพยนตร์ที่เปลี่ยนไปอาจส่งผลต่อการวิจารณ์ ปัจจุบันรูปแบบของภาพยนตร์ได้เปลี่ยนไปจากเดิมมาก กล่าวคือ จากรูปแบบของฟิล์มในอดีต ได้ปรับเป็นดีวีดี และอินเทอร์เน็ตในที่สุด รูปแบบที่เปลี่ยนไปเช่นนี้ส่งผลโดยตรงต่อช่องทางการฉายภาพยนตร์ด้วย คือ จากเดิมที่ภาพยนตร์ต้องฉายในโรงภาพยนตร์เช่นนั้น ปัจจุบันยังรวมถึงช่องทางอื่น ๆ ด้วย เช่น เครื่องโทรทัศน์ หรือคอมพิวเตอร์ เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงของรูปแบบและช่องทางเหล่านี้ ล้วนส่งผลโดยตรงต่อการวิจารณ์เป็นอย่างยิ่ง และเป็นสิ่งที่นักวิจารณ์อาจจะเกิดคำถามในอนาคต

3. สภาพ ปัญหา และอุปสรรค ในการส่งผ่านระหว่างการวิจารณ์ลายลักษณ์ไปสู่การวิจารณ์เสมือนจริง (หรือในทางกลับกัน)

3.1 การวิจารณ์ภาพยนตร์ร่วมสมัย : การเชื่อมโยงของวัฒนธรรมมุขปาฐะ ลายลักษณ์และเสมือนจริง

จากผลการวิจัยทั้ง 4 ส่วน ผู้วิจัยค้นพบว่าการประเมินคุณค่าทางภาพยนตร์ในสังคมไทยในปัจจุบันนั้น ได้ใช้วัฒนธรรมการวิจารณ์ทุกรูปแบบ ทั้งการวิจารณ์เชิงมุขปาฐะ การวิจารณ์ลายลักษณ์ ในสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อเสมือนจริง สามารถนำเสนอเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

1. มุขปาฐะ
2. มุขปาฐะ + ออนไลน์
3. มุขปาฐะ + ออนไลน์ +
ลายลักษณ์อักษรสิ่งพิมพ์
4. ลายลักษณ์อักษรสิ่งพิมพ์
5. ลายลักษณ์อักษรสิ่งพิมพ์ + ออนไลน์
6. มุขปาฐะ + ลายลักษณ์อักษรสิ่งพิมพ์

แผนภูมิที่ 1 วัฒนธรรมการวิจารณ์ภาพยนตร์ในสังคมไทย (ไม่รวมสื่อกระจายเสียง)

จากแผนภูมิดังกล่าวข้างต้น สามารถจำแนกกลุ่มได้ดังนี้

1. กลุ่มที่ใช้วัฒนธรรมมุขปาฐะเพียงอย่างเดียว การวิจารณ์เชิงมุขปาฐะที่พบเห็นกันมากมีตั้งแต่การสนทนาอย่างไม่เป็นทางการ และที่เป็นทางการอย่างการเสวนา เช่น การถามตอบหลังจากชมภาพยนตร์ที่เรียกว่า Q & A รวมทั้งการฉายหนังรอบพิเศษที่เรียกว่า Opinion Leaders Screening (รอบพิเศษที่เชิญแขกผู้มีอิทธิพลในสังคม อาทิ ผู้กำกับหนัง นักแสดง นักจัดรายการทางวิทยุหรือโทรทัศน์ รวมทั้งนักวิจารณ์ชั้นนำ หลังจากการฉาย)

2. กลุ่มที่ใช้วัฒนธรรมมุขปาฐะบนสื่อเสมือนจริง ผู้สร้างวัฒนธรรมการวิจารณ์กลุ่มนี้เป็นได้ทั้งผู้ที่ใช้วัฒนธรรมมุขปาฐะอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ผู้ใช้วัฒนธรรมมุขปาฐะอย่างเป็นทางการน่าจะเป็นวิดีโอคลิปหรือการสัมภาษณ์เพื่อลงยูทูบ เช่น วิดีโอคลิปจากมูฟวี่เซียร์ (movieseer.com) ขณะที่วัฒนธรรมมุขปาฐะไม่เป็นทางการน่าจะได้แก่ คอมเมนต์หรือกระทู้ รวมทั้งสื่อสังคมอย่างเฟซบุ๊กและทวิตเตอร์

3. กลุ่มที่ใช้ทั้งวัฒนธรรมลายลักษณ์อักษรและมุขปาฐะในสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อเสมือนจริง เป็นผู้มีงาน

เขียนเชิงลายลักษณ์บนสื่อสิ่งพิมพ์ ขณะเดียวกันก็ใช้สื่อเสมือนจริงด้วย เป็นผู้อยู่ในแดนกลางอย่างแท้จริง ได้แก่ กัลปพฤกษ์ ไกรวุฒิ จุลพงศธร ฟิล์มซิค เอกราช มอญวัด คณิศร รัชฎาญจน์ส่อง ผมอยู่ข้างหลังคุณ เป็นต้น

4. กลุ่มที่ใช้เฉพาะวัฒนธรรมลายลักษณ์บนสื่อสิ่งพิมพ์ มีงานเขียนตีพิมพ์ในสื่อสิ่งพิมพ์เพียงอย่างเดียว ไม่ได้ใช้ช่องทางของสื่อเสมือนจริงในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับสาธารณชน นักวิจารณ์ในกลุ่มนี้ได้แก่ สิทธิรักษ์ ตูลาพิทักษ์ หรือประชา สุวีรานนท์ เป็นต้น และยังอาจรวมไปถึงกลุ่มนักวิจารณ์ของนิตยสารต่าง ๆ ที่บรรณาธิการนำผลงานไปลงเว็บไซต์ด้วย

5. กลุ่มที่ใช้วัฒนธรรมลายลักษณ์บนสื่อออนไลน์ ส่วนใหญ่เป็นผู้ใช้วิธีการเขียนแบบลายลักษณ์ลงบนสื่อเสมือนจริงเท่านั้น แต่ยังไม่เป็นที่รู้จัก เป็นมือสมัครเล่นที่ร่วมเขียนวิจารณ์เพราะมีช่องทางและความชอบในภาพยนตร์ ยังไม่มีกลุ่มแฟนคลับ ยกเว้นเฉพาะกลุ่มเพื่อนฝูงด้วยกัน ผู้เขียนในกลุ่มนี้ได้แก่ สรดิเทพ ศุภจรรยา ที่เขียนวิจารณ์ให้กับเว็บไทยซีเนม่า และTyler จากเว็บเอ็มไทย (mthai.com)

6. กลุ่มที่ใช้วัฒนธรรมลายลักษณ์และมุขปาฐะทั่วไป ผู้เขียนวิจารณ์ในกลุ่มนี้แท้ที่จริงก็คือกลุ่มที่ 4 คือเขียนงานวิจารณ์ลงในสื่อสิ่งพิมพ์ และไม่ได้ใช้สื่อเสมือนจริงในการสร้างการวิพากษ์วิจารณ์ แต่เนื่องจากพวกเขาเป็นที่รู้จักในสังคม จึงมักจะได้รับการเชิญไปแสดงความคิดเห็นหรือสัมภาษณ์อยู่บ่อยครั้ง นักวิจารณ์ในกลุ่มนี้ได้แก่ ประวิทย์ แต่งอักษร กฤษดา เกิดดี มโนธรรม เทียบเทียมรัตน์

3.2 ความไม่เป็นมืออาชีพของผู้ที่อยู่ในแดนกลาง ในเรื่องความไม่เป็นมืออาชีพนั้น ส่วนใหญ่เป็นการใช้ภาษาที่ไม่เป็นทางการ จนถึงขั้นใช้ภาษาหยาบคาย และใช้อารมณ์ในการแสดงความคิดเห็น โดยเฉพาะเฟซบุ๊ก กระทู้ คอมเมนต์ ทำให้เกิดข้อถกเถียงว่าการก้าวเข้ามาสู่อาชีพวิจารณ์ของนักวิจารณ์รุ่นใหม่ที่มาอย่างรวดเร็วและไม่ผ่านบรรณาธิการนั้น จะมีผลเสียต่อการวิจารณ์หรือไม่ เพราะสื่อเสมือนจริงไม่มีผู้ควบคุมเนื้อหาอย่างจริงจัง

3.3 การใช้สื่อเสมือนจริงระหว่างนักวิจารณ์กลุ่มอาวุโสมีลักษณะแยกจากกลุ่มรุ่นกลางและรุ่นใหม่อย่างสิ้นเชิง มิได้เป็นไปในลักษณะการส่งผ่านจากพื้นที่หนึ่งไปยังอีกพื้นที่หนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการส่งจากพื้นที่ลายลักษณ์บนสื่อสิ่งพิมพ์ไปสู่พื้นที่เสมือนจริง หรือการส่งผ่านจากพื้นที่เสมือนจริงไปยังพื้นที่สิ่งพิมพ์ หรือในลักษณะจากรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง

3.4 สื่อเสมือนจริงยังคงเป็นเพียงสื่อชั้นรองที่ไม่ได้รับการยอมรับในประเทศไทย ซึ่งนักวิจารณ์แดนกลางหลายท่านก็ได้ยกประเด็นนี้ในการให้สัมภาษณ์ รวมทั้งประสบการณ์ที่ผู้วิจัยพบเองจากการก่อตั้งเว็บไซต์ <http://www.thaicinema.org> ซึ่งแม้จะทำงานมา 20 ปีทั้งในและต่างประเทศ ก็ถูกมองเป็นทั้งสื่อและนักวิจารณ์ชั้นรองในสังคมไทย ขณะที่สื่อต่างประเทศให้ความสำคัญกับสื่อเสมือนจริงเท่ากับสื่อสิ่งพิมพ์ ทั้งในแง่ของการเก็บข้อมูล (ขึ้นอยู่กับนโยบายของสื่อ) เป็นช่องทางใหม่ในการสร้างงานเอนก เช่นเดียวกับสื่อสิ่งพิมพ์ การปรับตัวมาเขียนวิจารณ์บนสื่อเสมือนจริงอย่างฟิล์มบิซ (Filmbiz.asia) ของนักวิจารณ์ระดับโลกอย่าง ดิเรก เอลลี (Derek Elley) อดีตนักวิจารณ์จากนิตยสารวาไรตี้ หลังจากพ้นตำแหน่งเพราะการปรับนโยบายของบริษัทเป็นอีกตัวอย่างหนึ่ง สิ่งที่น่าจะนำมาอภิปรายร่วมกัน ก็คือ ทำ

อย่างไรที่จะพัฒนาคุณภาพของสื่อเสมือนจริงที่ยังมีอยู่อย่างกระจัดกระจาย ทำให้สังคมไทยยอมรับสถานภาพของสื่อเสมือนจริงเทียบเท่ากับสื่อลายลักษณ์

3.5 สื่อเสมือนจริงประเภทบล็อกเริ่มเป็นที่สนใจน้อยลง หลังจากเกิดสื่อสังคมอย่างเฟซบุ๊ก บล็อกกำลังจะตาย ซึ่งจะส่งผลต่อการสร้างนักวิจารณ์หน้าใหม่ไม่มากนัก

3.6 สื่อเสมือนจริงเหมาะสำหรับการวิจารณ์ภาพยนตร์ในไทย เพราะการออกฉายภาพยนตร์ในไทยมี 3 ช่วง ได้แก่ ฉายในโรงภาพยนตร์ การเผยแพร่ในรูปแบบแผ่นและการฉายทางโทรทัศน์ สื่อเสมือนจริงเหมาะสมในการค้นข้อมูลและคำวิจารณ์อย่างรวดเร็ว

3.7 สังคมไทยไม่ให้ความสำคัญกับบทวิจารณ์ แม้ว่าสังคมตะวันตกจะให้ความสำคัญกับงานวิจารณ์เชิงลึกน้อยลง แต่เมื่อเปรียบเทียบแล้วก็ยังมีคุณค่าสูงกว่าในสังคมไทย บทวิจารณ์ในนิตยสารภาพยนตร์ในไทยจะนำมาเผยแพร่ให้อ่านฟรี หลังจากทีนิตยสารออกจัดจำหน่ายผ่านไปแล้วหนึ่งสัปดาห์

3.8 บทวิจารณ์บนสื่อเสมือนจริงมักจะถูกคัดลอกข้อความไปใช้โดยสื่อใหญ่ โดยเฉพาะบทวิจารณ์ที่ลงในบล็อก ซึ่งส่วนใหญ่ผู้เขียนจะเป็นผู้ที่มีความสนใจในภาพยนตร์ ผลงานในบล็อกบางชิ้นถือว่าอยู่ในขั้นดี จนถูกสื่อกระแสหลักนำไปใช้โดยไม่ขออนุญาต

3.9 วัฒนธรรมเสมือนจริงมีการเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็วมาก ต้องมีการปรับและแก้ไขอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นการเก็บข้อมูลนั้นจะต้องเคลื่อนไปอย่างรวดเร็วและปรับกลวิธีที่จะพัฒนาการใช้สื่อเสมือนจริงอย่างฉับไวด้วยเช่นกัน

บรรณานุกรม

ชญานิน เตียงพิทยากร. **407 เทียวบินผี**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10150493476331650&set=a.10150452766946650.362966.501876649&type=3&theater> (วันที่ค้นข้อมูล : 12 มิถุนายน 2555).

ชญานิน เตียงพิทยากร. **ATM เออร์รัก เออเร่อ**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก

<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10150493476331650&set=a.10150452766946650.362966.501876649&type=3&theater> (วันที่ค้นข้อมูล : 12 มิถุนายน 2555).

ผมอยู่ข้างหลังคุณ. **The Lockout**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10150749960653318&set=a.286053878317.146802.285055493317&type=3&theater> (วันที่ค้นข้อมูล : 12 มิถุนายน 2555).

อัญชลี ชัยวรพร. รายงานการวิจัย (สาขาภาพยนตร์) โครงการวิจัย "การวิจารณ์ศิลปะ:รอยต่อระหว่างวัฒนธรรมลายลักษณ์และวัฒนธรรมเสมือนจริง. ฉบับรวม มิถุนายน 2555

ภาคผนวก 1

บทสัมภาษณ์นักวิจารณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ : อลงกต ไหมด้วง ได้รับรางวัลบทวิจารณ์ดีเด่นกองทุน มล. บุญเหลือ เทพ
สุวรรณ ปี 2547

นามปากกา : กัลปพฤกษ์

พื้นที่การทำงานวิจารณ์ : फिल्मแมกซ์, ฟลิกส์, ช่อกระเจด, คนมีสี, Attitude
Thailand, และฟิล์มไวรัส

ผู้สัมภาษณ์ : อัญชลี ชัยวรพร วันที่สัมภาษณ์ : 1 ธันวาคม 2554

ผู้ถอดเทป : อัญชลี ชัยวรพร

เริ่มเขียนวิจารณ์ได้อย่างไร

เริ่มจากการเขียนส่งประกวดรางวัล มล. บุญเหลือ เทพสุวรรณ ซึ่งเปิดโอกาสให้คนหน้าใหม่ได้
ลองเขียนส่งมา ซึ่งดีมากเลย เพราะงานส่วนใหญ่จะผ่านการตีพิมพ์มาแล้วบ้าง ผ่าน บก. มาแล้ว
บ้าง คือมันก็ต้องผ่านการกลั่นกรองมาแล้วขั้นหนึ่ง แต่อันนี้ใคร ๆ ก็ส่งมาได้ ผมก็เลยส่งไป 2
ชิ้น เรื่อง สัตว์ประหลาด กับมุมมองเชิงทดลอง ใช้มุมมองของหนังทดลอง ซึ่งมันแตกต่างจาก
คนอื่น ที่จะใช้มุมมองทางสังคมบ้าง ความเป็นเกย์บ้าง ประสบการณ์ส่วนตัวจากการดูหนังบ้าง
ซึ่งผมก็เกิดคำถามว่ามันเข้ากับหนังหรือเปล่า คุณอภิชาติพงศ์มาทางสายทดลองตลอด ไม่มีใคร
เขียนถึงในมุมมองหนังทดลอง ว่าจะถูกประเมินอย่างไร ผมก็เลยใช้มุมมองนี้ ยาว 4-5 หน้า
อีกชิ้น คือ Lady Killer ซึ่งได้ฉายเมืองไทย และผมก็ได้ดูทั้งเวอร์ชันเก่าปี 1955 ด้วย
โชคดีที่หนังทั้งสองเรื่องได้รางวัลจากคานส์ทั้งสองเรื่อง ส่งไปตอนปี 2547 ตอนนั้นเราก็ไม่ได้หวัง
อะไร เพราะโนเนม เพื่อได้รางวัลชมเชยก็หรูแล้วนะ

ตอนนั้นรู้ข่าวค่อนข้างช้า ตัดสินใจไปส่งที่สตินท์เองเลย เพราะส่งไปทางไปรษณีย์ไม่ทัน
ตอนหลัง เขาก็โทรมา บอกว่าได้รางวัลชนะเลิศเลย ผมเป็นคนนอกวงการ อยู่กับกลุ่มฟิล์ม
ไวรัส ผมประทับใจที่เขาให้โอกาสกับเรา นี่มันเป็นสิ่งที่ควรจะเป็นที่จะให้โอกาสกับคนหน้าใหม่
เช่นเดียวกับคนที่มีโอกาสมาแล้ว ผมเป็นแค่คนดูหนัง ก็เลยรู้จักแนวทางของผู้กำกับหลายคน
ค่อนข้างเยอะ พอเราเขียนเปรียบเทียบกับหนังเรื่องอื่น ๆ ที่เราเคยดู มันเหมือนหรือต่างกัน
อย่างไร เป็นหลักฐานที่แสดงในสิ่งที่เราประเมิน ผมคิดว่าจากการดูหนังหลากหลายมามาก มีส่วน
ช่วยเยอะ ตอนนั้น ผมเรียนจบแล้ว ทำงานแล้ว แต่ดูหนังเป็นงานอดิเรก ตอนแรกที่เขียน ก็
คิดว่าจะให้กับกลุ่มฟิล์มไวรัส ไม่ได้คิดประกวด พอเห็นข่าวประกวด ก็เลยลองส่ง

หลังจากได้รางวัลก็อยากทำต่อ แต่ตอนนั้นไม่รู้จักรใครเลย รู้จักแต่คุณสนธยา (กลุ่มฟิล์ม
ไวรัส) เราคิดว่ามีพื้นที่สำหรับหนังนอกกระแส แต่เราก็อยากมีส่วนร่วมกับหนังในกระแส อยาก
เข้าไปกลุ่มนักวิจารณ์ที่ทำงานตามสื่อต่าง ๆ เราก็เลยลองเขียนดู ลองไปที่ฟลิกส์ (Flicks)
เขียนอีเมลไปบอกเขาว่า ผมได้รางวัลมา ก็ส่งตัวอย่างให้เขาดู เขาก็ตีพิมพ์ให้ สลับกับนักวิจารณ์

ท่านอื่น ๆ ที่เขียนให้หลายเล่ม ผมก็ได้เขียนเฉลี่ยเดือนละครั้ง ตอนนั้นผมก็ไม่ได้อยู่ในกระแสเต็มตัว ไม่ได้ดูหนังเหล่านั้นมากนัก

จากนั้นก็เอาบทวิจารณ์ที่ชนะมารวมหนังสือ โดยรวมกับผู้กำกับเอเชียทั้งสิ้น 4 คน รวมทั้งของอภิชาติพงศ์ มาทำเป็นพ็อคเก็ตบุ๊ก คาดว่ามันคงจะขายได้ เพราะได้รางวัลมา ส่งไปตามสำนักพิมพ์ต่าง ๆ ก็มีปฏิเสธบ้าง แล้วมาพิมพ์ที่ออนโอเพ่นบุคส์ ตอนนั้นมันมีของอยู่ เขาให้โอกาส โดยผมไม่ได้ผ่านทางคุณสนธยา ผมส่งไปเอง

ถ้าให้ผมมองตอนนี้ ผมว่าเร็วไป ยังเป็นเด็ก หนังสือก็ขายได้นะ แต่มีเสียงสะท้อนลบค่อนข้างเยอะ วิจารย์สั้นไปบ้าง ไม่ลึกบ้าง เพิ่งได้รางวัลมา ออกพ็อคเก็ตบุ๊กแล้ว เร็วไป คนอื่นเขาต้องใช้เวลาหลายปี ผมออกค่อนข้างเร็ว ได้รางวัลมาไม่นานนะ ผมก็พอใจในระดับหนึ่ง แต่ถ้ามองย้อนกลับไป ผมว่ามันก็เร็วไป แต่มันก็เป็นก้าวสำคัญ

หลังจากนั้นก็ยังมีหนังสือเควีร์ซีเนม่ากับออนโอเพ่น เราไม่ต้องเดินแล้ว ก็เริ่มไปเขียนสกริปให้กับฟิล์มแมกซ์ (Filmax) เขาก็เลยชวนไปเขียนวิจารณ์ ซึ่งแรก ๆ ผมคิดว่าเป็นหนังสือในกระแส แต่ผมก็อยากเขียนในกระแสมาก ก็ได้ดูหนังคอมเมดี้เขียรมากขึ้น อย่างแอ็คชั่น ตอนนั้นผมกำลังจะมาเรียน ผมก็จะเขียนได้เฉพาะหนังที่ฉายทั่วโลก ไม่ใช่หนังไทย เขาก็ไม่รังเกียจ แต่ผมก็พยายามกลับเมืองไทย บ้างก็ไปตามเทศกาลหนังนะ

แล้วก็หนังสือแนวการเมือง “คนมีสี” ตอนนั้นเขาเปลี่ยนชื่อเป็น “โหด” เป็นพวกหัวการเมือง ได้มาจากคุณสนธยา เราก็คิดว่าทำหายดี ไม่ใช่ออกแนวหนังจำ แต่เป็นการเมืองหน่อย ก็อยากทดลองตัวเองด้วย ว่าเราจะเขียนได้อย่างไร ผมก็เขียนหนังเกี่ยวกับนาซีบ้าง กัมพูชาบ้าง ผมวางตัวเองว่าเป็นนักวิจารณ์ที่เขียนได้ทุกแบบ ไม่มีแนวที่รอบรู้เป็นพิเศษ โอเคผมรู้หนังนอกกระแสเยอะ แต่ผมเขียนได้ทุกแนว ฮอลลีวู้ดคลาสสิก คัลท์ ผมว่าเป็นนักวิจารณ์ต้องได้หมด ได้ทุกประเภท ทุกยุคทุกสมัย ผมว่ามันทำหาย

นอกจากนี้ก็มี “ข้อการะเกด” ของคุณสุชาติ สวัสดิ์ศรี อันนี้เป็นวรรณกรรมเลยนะ ก็เป็นอีกทางหนึ่ง ก็ต้องเขียนหนังที่มาจากวรรณกรรม ที่ประทับใจคือ ทำงานกับ บก. สุชาติ สวัสดิ์ศรี เป็นตำนานของเมืองไทย คนนี้แหละที่เราได้เรียนรู้ แต่ก็ได้รู้จักเขาก่อนแล้วละ ผมเคยเขียนบทวิจารณ์หนังสือของเขา เขาอ่าน แล้วมาคุยกับคุณสนธยา พอรู้ว่าข้อการะเกดกลับมา ก็ได้ไปเขียน

จากที่ทำงานมากับฟลิคส์ก็ดี ออนโอเพ่นบุคส์ก็ดี เราคาดว่า บรรณาธิการแทบไม่ยุ่งงานของเราเลย จริง ๆ ผมคาดว่าบรรณาธิการจะช่วยเรา เช่น ตรงนี้เขียนแรงไปหรือเปล่า เหมือนกับเขารับด้วย เป็นงานที่แข่งกับเวลา จนผมสงสัยเรื่องคุณภาพ อีกอย่างเราอยากได้ฟีดแบ็คด้วย แต่มีข้อจำกัดหลายอย่างที่ไม่สามารถสนใจรายละเอียดได้เต็มที่ จากที่คาดหวังว่า เราจะได้บรรณาธิการมาช่วยให้เราแกร่งขึ้น

แต่ก็มาได้เจอตอนทำงานกับคุณสุชาติ ที่ทำให้ผมรู้สึกว่าการทำหน้าที่บรรณาธิการมากที่สุด

เป็นคนเนี้ยบมาก คำผิด คำกวม ไม่ชัดเจน แม้กระทั่งปรับชื่อบทความใหม่ให้ดูดีขึ้น นี่คือการสะท้อนเราจริง ๆ ว่าเราควรจะพัฒนาตรงไหน เป็นบรรณาธิการที่ส่องให้เราเห็นจริง ๆ แตกต่างจากที่อื่นที่แทบไม่แตกต่างเรา อย่างออนโอเฟ่น เราเข้าใจว่าเขาจะซีเรียสในการเลือกนักเขียน แต่พอเขาเลือกมา เขาก็ปล่อย ต้องโอเฟ่นจริง มันจะยากตอนเข้า

อีกเล่ม ก็ Attitude Thailand นิตยสารเกี่ยวกับเกย์ เพื่อนที่ไม่ได้อยู่วงการหนังทราบมาว่า บก. หาคณเขียนวิจารณ์ เขาเคยอ่านหนังสือผม ก็เลยได้เขียน ส่วนหนังสือพ็อคเก็ตบุ๊กมี 3 เล่ม นอกจากเล่มแรก 4 เอเชีย ต่อมาก็เคียวรี่ชีเนม่า และเล่มหลังเริค โรห์แมร์ พิมพ์ 200 เล่ม ไม่คุ้มอยู่แล้ว แต่เขาเพิ่งเสียชีวิต และถูกมองข้ามจนเรายอมไม่ได้ ก็มีคนที่ชอบบ้าง

หลังจากนั้นก็เขียนให้ฟิล์มไวรัสด้วยทั้งเว็บและหนังสือ เว็บก็มีที่ออนโอเฟ่นด้วย ก็เขียนอยู่เรื่อย ๆ ทั้งบทวิจารณ์บ้าง รายงานบ้าง สกู๊ปบ้างตามวาระ สัมภาษณ์บ้าง เรื่องกองเซ็นเซอร์บ้าง อย่างปีนี้ก็ทะเลาะเทศกาล

คิดว่าแต่ละสื่อมีลักษณะแตกต่างกันอย่างไร

ผมมองมันต่างกันครับ ถ้าเป็นสื่อสิ่งพิมพ์อย่างฟลิกส์ เป็นงานวิจารณ์หนังแบบชนบท คือหนังที่เข้าในช่วงนั้น แล้วอยากอ่านบทวิจารณ์ แต่สื่อออนโอเฟ่น ก็จะเขียนอะไรได้นอกจากนั้น บางทีก็เป็นการรายงานเทศกาลหนังบางกอกฟิล์ม แนะนำหนังคนละแนว เป็นพื้นที่ต่างกัน เหมาะสำหรับอะไรที่ต่างกัน สำหรับหนังอินดี้มาก ๆ ฉีกกระเสமாக ๆ ก็จะไปเขียนในฟิล์มไวรัส แต่ละที่จะมีความแตกต่างกัน ว่าเราจะเขียนอะไรได้ เขียนอะไรไม่ได้ แต่ก็มีบางชิ้นที่คุณสนธิยาจะขอจากฟลิกส์มาลง แต่ผมก็ถือลิขสิทธิ์เป็นของผมนะ เอามาลงในเว็บบ้าง เรื่องที่เข้าข่ายนอกกระแสของฟิล์มไวรัส มีทั้งสองแบบ

คิดว่าคอนเน็คชั่นเป็นส่วนสำคัญไหม

คอนเน็คชั่นมีส่วนสำคัญมาก ผมก็ได้จากพี่สนธิยาเยอะ แม้ผมจะดิ้นรนเองด้วย ยิ่งถ้ารู้จักคนเยอะ มันมาเอง มันมาจากการชวน อย่าง Attitude Thailand ซึ่งเป็นนิตยสารเกย์

อยู่ได้ไหมกับอาชีพนี้

มันเป็นอาชีพที่อยู่ไม่ได้ แต่ผมมีงานประจำแล้ว ได้เงินมา ก็เอาไปดูหนัง พอดีมันมีรายได้จากงานประจำอยู่แล้ว สรุปก็คือ ไม่ได้เอาเงินจากวงการหนังมาเลี้ยงชีพ

สิ่งที่ผมต้องการก็คือ อยากให้ กัลปพฤกษ์ เป็นคนหนึ่งในแวดวง มีความคิดไม่เหมือนใคร แต่ก็น่าฟัง เพราะฉะนั้นต้องแลก เราจะมาหยังไม่ได้ เราต้องการพื้นที่ ผมเองยังรู้สึกที่เราใหม่ตลอด ผมก็ภูมิใจนะที่อยู่มาถึงตรงนี้ ไปได้

มีปัญหอะไรใหม่ะในการวิจารณ์

ก็มีคนไม่เห็นด้วยเยอะนะ กัลปพฤกษ์นะ เขาคิดไม่เหมือนคนอื่น แต่ผมก็ฟังเหตุผล บางคนก็ยอมรับว่าเรามีเหตุผลที่เขาไม่ได้นึกถึงเมื่อตอนที่ดู ผมโดนมาเยอะนะ แต่ผมแะปี เพราะนั่นแสดงว่ามีคนอ่าน คือ คนอ่านแล้วคับข้องใจ จนผ่านไม่ได้ เราก็เลยคิดว่างานของเรามันคงแรง จนเขาผ่านไม่ได้ แต่นี่ผมคิดว่าเป็นการให้เกียรติ แสดงว่ามันมีอะไรบางอย่างที่ไปโดนเขา จนเขาต้องมาเขียน เคยโดน hate mail คือ คนอ่านเขาอินกับหนังเรื่อง “ที่รัก” มาก เพราะเสียพ่อ พอผมไปด่า เขาก็รับไม่ได้ เขียนถึง บก. ว่า फिल्मแมกซ์เลือกนักวิจารณ์แบบนี้มาเขียนได้อย่างไร ซึ่งผมก็ตอบไปดี ๆ ว่า ขอโทษที่ทำให้เสียเพื่อนใจ ไม่ได้ตั้งใจอย่างนั้น แต่ในฐานะนักเขียน เราไม่สามารถเขียนอิงจากประสบการณ์ของคนอ่านน้อย ร้อย ๆ คนได้ บางคนอาจจะโดนพ่อทำร้ายมาตั้งแต่เด็กก็ได้ ไม่ได้มีพ่อที่น่าจดจำอย่างที่เรา มี ก็เลยต้องทำตัวเป็นกลาง และเขียนจากวิธีการที่ผู้กำกับเล่า ต้องมองแยกว่าเราไม่ได้ด่า แต่เราก็เข้าใจเขา

ผมคิดว่าเป็นนักวิจารณ์ต้องกล้านะ บางคนยังเกร็ง ไม่กล้าเขียนตรง ๆ รักษาหน้าใจสร้างภาพก็มี อะไรจะขนาดนั้น ซึ่งโอเค ก็มีเหตุผลของเขา อยากให้คนชอบ หรืออะไรก็ได้ แต่หน้าที่นักวิจารณ์ จะต้องซื่อตรงที่สุด เราก็เข้าใจว่าเราดูหนังมาเยอะ เข้าใจในบริบท

แต่รุ่นใหม่ ๆ บางคน เขาไม่ได้ซื่อสัตย์แบบเรา

มันเป็นจุดขายของผมแล้วไง ผมเลือกที่จะเป็นแบบนี้ ผมคุยกับ บก. ตั้งแต่ฟลิกส์ ว่าผมเขียนได้แค่ไหน ผมรู้ว่าฟลิกส์ก็มีการสนับสนุนจากค่ายหนัง फिल्मแมกซ์ก็มี แล้วผมไปด่าหนังค่ายเหล่านั้น จะเกิดอะไรขึ้นหรือเปล่า บก. บอกว่าไม่มีปัญหา เขียนมาได้เลย มีบางชิ้น พวกลงแคปซูลรีวิว ไม่รู้ว่าผมเขียนแรงไปหรือเปล่า ก็มีเหมือนกันที่ไม่ได้ลง แต่ผมก็ไม่รู้ว่าทำไมพอหรือเปล่า แต่เท่าที่ผ่านมา ก็ได้ลงตลอด ไม่ว่าจะแรงขนาดไหน

มีบางครั้งที่ผมเขียนแล้ว ก็ไม่อยากให้วิชาการเกินไป อยากให้มีสีสัน มีการกระแหนะกระแหน ซึ่งบางทีอาจจะดูแรง แต่มันจะทำให้อ่านสนุก แต่ผมอยากให้เข้าใจว่า ไม่ได้ด่าเพราะอคติหรือเกลียด แต่เราคิดว่ามันไม่ดี อยากให้มันดีขึ้น ผู้กำกับบางคนดัดจริต พยายามทำให้มันดูดีทั้งที่เนื้อเรื่องไม่ดี แล้วเราดูออก เราก็จะโกรธ อยากกระแหนะกระแหน เป็นสีสัน ไม่อยากเขียนตรง ๆ ทื่อ ๆ ก็ต้องมีลีลา ก็พยายามหลาย ๆ แบบ

เขียนมาหลายรูปแบบ แล้วทำไมไม่ทำบล็อก

รู้สึกส่วนตัวเองธรรมชาติไม่ใช่คนแบบนั้น ถ้าไม่มีใครเชิญ ก็จะไม่ขึ้นเวที เราไม่ชอบประกาศอะไรเอง หรืออยากทำอะไร ก็จะผ่าน บก. ก่อน ไม่ยอมสุมสุมหัวขึ้นเวทีเลย อย่างนั้นใครก็ทำได้ แต่ก็อยากผ่านอะไรให้เป็นระบบ ว่าเราจะก้าวไปถึงตรงนั้นได้หรือเปล่า เว็มนั่นค่อนข้างให้

ความสำคัญกับตัวเอง (self-importance) พอสมควร โดยเฉพาะพวกบล็อกของตัวเอง มันเหมือนตั้งสำนักของตัวเอง โดยส่วนตัว รู้สึกว่าเรายังเด็กอยู่ ยังเปาะเปาะในวงการอยู่ ถ้าทำก็ทำได้ แต่ไม่ใช่

แต่มันก็ได้ อย่าง เสียอย่างนะ คือฟีดแบ็ค สิ่งพิมพ์ไม่มีตรงนั้นเลย ต้องรอให้คนเขียนมา แต่บล็อกมันง่าย ซึ่งตรงนั้นมีประโยชน์มาก อยากให้มีระบบฟีดแบ็คแบบหนังสือ ที่ไม่ทำเพราะเราอยากเขียนงานที่ต้องผ่านด่าน ไม่อยากเป็นเจ้าของธุรกิจเอง ชอบให้ถูกประเมิน แม้แต่เว็บที่เขียนให้ ก็มี บก. หมด แม้ว่าในทางปฏิบัติ บก. ก็ไม่ได้ทำอะไรนะ แม้แต่ช่วงแรก ๆ ที่ส่งไปให้ สนธยาก็คัดติงเช่นว่า ภาษาอังกฤษเยอะไปหรือเปล่า ถ้าคำจากภาษาอังกฤษ แต่เนื้อความ ก็ไม่ค่อยแก่นะ

การเขียนแต่ละสื่อมีความแตกต่างไหม

แตกต่างกันนะ เวลาเขียนเว็บจะไม่เกร็ง มันมีความผ่อนคลายมากกว่า เขียนหนังสือจะเป็นทางการ ด้วยความที่คนอ่านเป็นใครไม่รู้ ร้อยพ่อพันแม่ แล้วมันเป็นพื้นที่ที่เขาจ่ายเงินมาซื้อ มันผ่านการกลั่นกรองมาแล้ว เขาเลือกเรามาเขียน เขาต้องจ่ายเงินเรา เว็บมันอ่านฟรี มันไม่มีแรงกดดันว่าเราจะจ่ายเงินมาซื้อ สบาย ๆ ไม่ต้องกลัวว่าใครจะมาอ่านหรือไม่ เป็นตัวของตัวเองได้มากขึ้น ส่วนหนังสือต้องเป็นกลางมากที่สุด โดยเฉพาะเวลาเขียนหนังสือประจำปี จะสนุกมาก เขียนอะไรก็ได้ ไม่ต้องเกรงใจใคร หนังสือคงจะเขียนแบบนั้นไม่ได้

ไม่คิดจะเอาผลงานที่ลงหนังสือไปแล้วมาลงเว็บหรือ

มันก็เหมือนกันนะ เอามาลงแล้วเหมือนโปรโมทตัวเอง แต่ไม่ได้ว่าท่านอื่นนะ สำหรับตัวผม ผมรู้สึกว่ามันเป็นแบบนั้น ถ้าจะทำ ผมอยากทำเป็นเล่ม เป็น anthology เผื่อใครอยากเห็นแนวทางของเรา ผมเชื่อว่าแนวทางหนังสือมันอยู่ได้นานกว่า มาก ๆ ทุกเล่ม ผมจะส่งไปหอสมุดแห่งชาติ ผมไปที่ไร หนังสือ 100 ปีที่แล้วก็ยังมียู่ มันอยู่ได้นาน มันบันทึกได้ถาวรกว่า ตอนนี้เว็บและบล็อกมันเริ่มหายไป

ตอนนี้มีการวิจารณ์ในเฟซบุ๊กด้วย ซึ่งยิ่งไปกันใหญ่ สุดขั้ว เริ่มจกัคน ตีวงแคบเข้ามา ของผมนาน ๆ ก็ถึงจะเข้าไปตอบในเฟซบุ๊ก อันทีจะมีประโยชน์ต่อคนอื่น ถึงจะเข้าไปตอบ ผมคงไม่สะเปะสะปะ เพราะถ้ามันมากเกินไป มันก็คือขยะ บางคนไม่ได้อธิบายเหตุผลด้วย มันเป็นงานที่บางครั้งไม่รับผิดชอบ การที่จะชอบหรือไม่ชอบ มันต้องมีเหตุผลนะ นี่เป็นเหตุผลที่ทำให้ผมยังศรัทธาในสื่อสิ่งพิมพ์มากกว่า

กรณีจากฟิล์มแมกซ์ที่เอาบทวิจารณ์ไปลงเว็บ ซึ่งผมก็ดีใจที่นำไปลงเว็บ เพราะทำให้คนเข้ามาอ่านมากขึ้น มาศึกษากันมากขึ้น ไม่ต้องไปซื้อ แค่นั่นก็เห็นบทวิจารณ์มากมาย แต่ผมเคยคุยกับสนธยาในเรื่องนี้ ก็สงสัยกันว่าทำไมถึงเอาบทวิจารณ์มาลงเว็บ (หนึ่งสัปดาห์หลังจาก

หนังสือออก) ทำไม่ไม่เอาส่วนอื่น เอาแต่บทวิจารณ์ เราก็สรุปว่า บทวิจารณ์คงไม่ใช่จุดขายของหนังสือ ถึงเอามาลงเว็บได้เร็วขึ้น คนมาซื้อหนังสือคงไม่ใช่บทวิจารณ์ แต่จุดขายของเขาคือสื่อบุพิเศษ คนอ่านก็ซื้อกันจริง ๆ บทวิจารณ์เป็นเพียงส่วนประกอบ ถึงเอามาลงเว็บ ก็ไม่กระทบการขาย

จะทำงานวิจารณ์ตลอดต่อไปไหม

ผมก็ทำมา 8 ปีแล้วนะ ก็เริ่มวน ๆ กับสิ่งเดิม ๆ ดูหนัง เขียนวิจารณ์ ฟิล์มไวรัลก็เริ่มผุดขึ้นเรื่อย ๆ แต่ก็ยังทำอยู่แหละ เพียงแต่ไม่ไฟแรง ตอนนี้ก็ประทับประคองให้มันอยู่ต่อไป แต่ก็พยายามทำอะไรที่มันกว้างขึ้น อาจจะขยับขยาย ต้องดูอีกที มีคนชวนไปทำเทศกาล

มีหลักในการเขียนวิจารณ์ไหม

ผมจะไปทางรูปแบบนิยม เพียงแต่ต้องยุติธรรมกับผู้กำกับ เพียงแต่เราจะไม่เลือกเฉพาะแนวอย่างใดอย่างหนึ่ง ผมคิดว่ารูปแบบนิยม มันยุติธรรมกับงานทุกอย่าง ถ้านำรูปแบบบริบท (contextual criticism) มาใช้ ถ้ามารู้หนังทดลอง ก็ดีแล้ว ผมคิดว่ารูปแบบนิยมมันเหมาะสมที่สุดแล้ว เพราะทรีตหนังทุกเรื่องเท่าเทียมกัน

ดูหนัง แรกสุดต้องดูเจตนา ก่อน ว่าผู้กำกับต้องการทำอะไร บางทีมันไม่เวิร์ค เช่น ถ้าทำหนังของขวัญที่มีความตลกแปลก ๆ ไว้ในนั้น เราต้องอ่านให้ออก บางทีก็ยากนะ ถ้าทำไม่สำเร็จสำคัญต้องดูให้แตก แล้วมาดูว่าสิ่งที่เขาทำมันสอดคล้องกับสิ่งที่เขาต้องการไหม ถ้าเขาทำได้ เราก็ชื่นชม ถ้าทำเราไม่ได้ เราก็คิดว่าแบบนี้มันยิ่งไปกันใหญ่ เช่น คุณเล่นเทคนิคโครงสร้าง แล้วคุณทำตัดไปตัดมา ความจริงใจที่คุณต้องการนำเสนอ มันหายไปหมดนะนี่ อย่างเรื่องที่รัก ผมคิดว่ามันเป็นเรื่องส่วนตัว เขาควรจะเล่าตรง ๆ มากกว่า ไม่ใช่เล่นกับ 3 โครงสร้าง ดูรอบเดียวไม่รู้เรื่อง

ผมเคารพหนังทุกประเภท แม้แต่หนังของพจน์ อานนท์ ก็อาจจะดีเท่าของอัลโมโดวาร์ หนังบ้านผีปอบก็มีสิทธิ์ที่จะดีได้ ผมจะให้ความสำคัญกับสองเรื่องใหญ่ ๆ คือ originality หรือเปล่า เพราะถึงแม้ว่าทุกอย่างจะวนซ้ำ แล้วมีอะไรใหม่ ๆ ได้ตลอด ใครที่สามารถทำเรื่องเก่า ๆ เดิม ๆ ให้มันฉีกไปสดนิค

อีกเรื่องคือ craftmanship ความแม่นยำในการทำ อย่าง The Source ทุกอย่างมันลงตัว มันก็ไม่ง่ายนะ แต่ถ้าจะให้ชั่งน้ำหนักระหว่าง หนังที่แม่นยำในเรื่องการทำ เป็นอริจินัลดีหมด อันนั้นก็คะแนนสูงกว่า จะตัดสินจากความบกพร่องที่ไม่ถึงเป้าหมายอันนั้น แต่ก็ต้องมีเหตุผลทุกครั้ง ซึ่งอาจจะทำได้บ้าง ไม่ได้บ้าง แต่ผิณู ฟิล์มแมกซ์ เขาใช้ระบบการให้ดาว ซึ่งบางเรื่อง ผมก็อธิบายได้ แต่บางครั้งก็ทำไม่ได้ ถ้าเป็นไปได้ ผมอยากให้เหตุผลทุกครั้ง แต่บางครั้ง ก็ทำไม่ได้

เราต้องหาความรู้เพิ่มเติมอย่างไร

บางเรื่อง ผมต้องเตรียมก่อนด้วยซ้ำ บางเรื่องที่ทำจากวรรณกรรม ผมก็ต้องอ่านก่อน อย่างเรื่อง We Need to Talk about Kevin ที่ไปประกวดคานส์ เราก็อ่านก่อน จะดูว่าผู้กำกับปรับไปมากแค่ไหน เราต้องเข้าใจจริง ๆ หนึ่งก็ต้องดูสองรอบ ถ้าจะเขียนบทวิจารณ์ยาว ๆ เราต้องให้เกียรติกับหนังแต่ละเรื่องมาก ๆ ก่อนที่จะเขียนคำ ทำให้บางเรื่องผมต้องดูถึงสองรอบ

สำหรับการรวมเล่มในปัจจุบัน ถ้าจะรวมบทวิจารณ์ของกัลป์พฤกษ์ มันคงยาก ทางอนโอฟเน่บูก็บอก อย่างเล่มต่าง ๆ ที่ผ่านมา มันมีธีมบางอย่าง เช่น สัตว์วิกาล ก็เป็นเล่มเกี่ยวกับอภิชาติพงศ์ หรือ เคียววีซีเนม่า ก็เกี่ยวกับหนังเกย์และเลสเบี้ยน ซึ่งผมก็ต้องพิมพ์เอง ผมก็ไม่ว่าหัวเก่าที่ยังติดกับสื่อรูปแบบเก่า เวบมันคลิกคลิก ที่วูบวาบ เราใช้เวลาเขียนแต่ละชิ้นนานมาก เราก็อยากให้มันอยู่นาน

ทุกครั้งของการเขียน ผมก็ใส่อีเมลให้คนอ่านเข้ามาสื่อสารได้เสมอ มีข้อติชมอะไรได้เสมอ ไม่ว่าจะเป็นบทวิจารณ์ หรือหนังสือ ก็เวิร์คนะ มีนักศึกษาทำรายงาน ก็ติดต่อเข้ามา บางทีก็ส่งทริตเมนต์เข้ามาให้ช่วยวิจารณ์ มันควรจะเป็นสองทาง ถ้าเป็นสมัยเก่า มันก็ช้า แล้วผมก็จะตอบกลับเสมอใน 2-3 วัน

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คณิศร รัชฎาภรณ์ส่อง ได้รับรางวัลชมเชย กองทุน มล. บุญเหลือ เทพสุวรรณ ประจำปี 2553

นามปากกา : คณิศร รัชฎาภรณ์ส่อง และ merveillesxx

พื้นที่การทำงานวิจารณ์ : นิตยสารอิมเมจ และบล็อก

<http://www.bloggang.com/mainblog.php?id=merveillesxx>

ผู้สัมภาษณ์ : ณัฐรณ กังวานไกล วันที่สัมภาษณ์ : 1 กันยายน 2554

ผู้ถอดเทป : ณัฐรณ กังวานไกล

=====

เริ่มต้นการมาเขียนวิจารณ์ได้อย่างไร?

คณิศร : เริ่มต้นประมาณ ปี ค. ศ. 2004 ครับ (พ. ศ. 2547) ตอนนั้นเรียนมหาวิทยาลัย อยู่ปีสอง ก็ชอบดูหนังแล้วก็ชอบเล่นเว็บพันทิป (pantip.com) เอาข่าวหนังข่าวเพลงไปโพสต์ จุดเปลี่ยนเกิดขึ้นหลังจากที่ได้ดูหนังเรื่อง All about Lily Chu Chu ดูแล้วชอบมาก มีผลกับชีวิตมาก ดูแล้วนอนไม่หลับ ความคิดฟุ้งๆ ก็เลยเขียนไปประมาณ 7 หน้า A4 เอาไปโพสต์ในเว็บพันทิป แล้วหนังเรื่องนี้ก็มีคนดูประมาณหนึ่งนะครับ โพสต์แล้วก็มีคนมาตอบ ส่วนใหญ่ เขาจะชมกัน มีคนมาบอกว่าคุณวิจารณ์ดีมากเลย ทำให้เราคิดว่า เอ๊ะ สิ่งที่เราทำคือการวิจารณ์ใช่ไหม เพราะตอนนั้นเรียนเศรษฐศาสตร์อยู่ ไม่เคยเรียนคอร์สหนัง อาจจะอ่านไบโอสโคปมาบ้าง รู้เรื่องบ้าง ไม่รู้เรื่อง งานชิ้นนี้ทำให้รู้ว่า ที่เราเขียนมันก็เป็นการวิจารณ์ประมาณหนึ่งนะ

หลังจากนั้น พอไปดูหนังเรื่องอะไรก็ไปโพสต์ในเว็บพันทิป มีลักษณะเป็นบทความเล็กๆ ได้ฟีดแบ็คมาค่อนข้างดี ก็เลยโพสต์มาเรื่อยๆ แล้วก็โพสต์บอร์ดไบโอสโคปด้วย สักพักก็รู้สึกว่าการวิจารณ์ของเราจะจัดกระจาย ไม่เป็นที่เป็นทาง พอดีกับทางพันทิปเปิดบล็อกแก๊งค์ (bloggang.com) ตอนนั้นคนไม่ค่อยเขียนวิจารณ์ลงบล็อกมากนักนะ ส่วนใหญ่จะใช้เขียนไดอารี่กัน ซึ่งเราไม่ได้เขียนไดอารี่ เพราะดูไร้สาระ ทำไมต้องไปเล่าชีวิตตัวเองให้คนอื่นฟัง แล้วเราก็เปิดบล็อกกับบล็อกแก๊งค์ รวบรวมเอางานเขียนของเรามาลงไว้ ก็ทำได้ 7 ปีแล้วครับ

ตอนแรกมีฟีดแบ็คเยอะไหมครับ?

คณิศร จริงๆ ก็ไม่เยอะมาก ตอบมาสิบคนก็ถือว่าเยอะแล้วสำหรับเรา คนที่เล่นพันทิปจะรู้ว่า มันยากเหมือนกันที่คนจะมาตอบกระทู้ เพราะส่วนใหญ่เขาจะสนใจข่าวดาราดารา ถ้าเป็นบทความแบบนี้คนเขาไม่ค่อยอ่านกันหรอก พอมีคนมาตอบสิบคนห้าคน เราก็โอเคแล้ว และก็ไม่ได้มีด่า มามีด่าเอาช่วงหลัง แล้วเราก็ไม่ได้เขียนหนังสือยาว ทวนกระแส ตอนแรกๆ เราก็เขียนถึงหนังเข้าโรง แต่พอหลังๆ

เราก็อ่านหนังสือถึงหนึ่งอาทิตย์หนึ่งแผ่น ก็เริ่มเจอภาวะที่ไม่มีคนตอบ (หัวเราะ) โพสต์ไปก็อ่านอยู่คนเดียวอะไรแบบนี้ หลังๆ ก็เลยไม่ค่อยมีคนตอบ

เขียนบทวิจารณ์อย่างเดียวหรือเปล่าครับ หรือเขียนบทความประเภทอื่นด้วย

คันฉัตร ช่วงแรกๆ จะมีบทวิจารณ์อย่างเดียว มีข่าวบ้าง เจาะบางคนอย่างคนที่เราชอบ เช่น ห่วงกาไวก ก็แปลข่าวงานของเขา ส่วนใหญ่เป็นบทวิจารณ์ การเขียนแบบบทความเพิ่งมาตอนปี 3 เมื่อรู้จักกับไบโอสโคป เขาให้เขียน ซึ่งอันนั้นก็คือเขียนหนังสือ ไม่ได้ทำเว็บครับ

ช่วงหลังๆ ได้เขียนที่เว็บอื่นบ้างไหม

คันฉัตร หลังๆ จะอ้าทางบล็อกน้อยลง แต่ก็ยังพยายามอยู่ หลายเหตุผลครับ บั๊จจัยภายนอกก็คือ บล็อกกำลังจะตาย คนหันไปเล่นเฟซบุ๊กกันหมด ตอนนี้อยู่อินเทอร์เน็ตเปลี่ยนไป คนเข้าไปดูในบล็อกเราก็น้อยลง บางทีก็ถามตัวเองว่าเขียนให้ใครอ่าน หลังๆ ก็ไม่ได้โพสต์ที่พันทิปแล้วรำคาญนะ อะไรก็ไม่รู้ เลยโพสต์ในบล็อกตัวเองเป็นหลัก แล้วก็บอร์ดไบโอ ซึ่งหลังๆ บอร์ดไบโอก็เจ๊ง ไม่มีคนเล่นแล้ว ส่วนบั๊จจัยที่มาจากตัวเราเอง ก็คือ เขียนงานเยอะขึ้น เขียนไบโอสโคปบ้าง เขียนเล่มอื่นบ้าง เราก็จะรู้สึก เอ๊ะ คือ เรายังคิดเข้าข้างตัวเองอยู่ คิดว่าเรายังทำหน้าที่นักวิจารณ์อยู่บ้าง คือเราไปอยู่ในสื่อสิ่งพิมพ์แทน ก็ไปตามอ่านในนั้นสิ แต่พอสักพักเราก็รู้ว่ามันไม่ใช่ มันคนละกลุ่มกัน คนที่อ่านสื่อสิ่งพิมพ์ ก็อ่านแต่สื่อสิ่งพิมพ์ คนที่อ่านในเว็บก็อ่านแต่ในเว็บ มันไม่ข้าม คือเราจะมาบอกว่า เราไม่อ่านบล็อก แต่เดือนนี้เขียนไบโอ มันก็ไม่เกี่ยว เขาไม่มารับรู้ตรงนี้ด้วย

ทำไมกลุ่มของคนที่อ่านถึงไม่ข้ามกัน

คันฉัตร คือ มันคงเป็นวิถีชีวิตของเขาละ พุดแบบขำๆ นะ แฟนคลับ แฟนพันธุ์แท้ ที่ติดตามเราแบบ “เดือนนี้คุณเมอเขียนไบโอ ไปซื้อดีกว่า” ไม่มีหรอก คือเราไม่ใช่แบบนิชคุณนะ (หัวเราะ) มันไม่ได้มีคนติดตามขนาดนั้น คือคนที่ติดตามเรา ฐานมาจากเว็บ โดยธรรมชาติเขาจะตามจากเว็บอยู่แล้ว ถ้าเขาซื้อไบโอสโคป เขาก็จะซื้อตามธรรมชาติ ไม่เกี่ยวกับเรา เขาคงไม่ซื้อไบโอสโคปเพราะว่าเราเขียน

ตอนนี้เขียนที่เว็บไหนบ้าง

คันฉัตร ก็มีบล็อกเดียว คือบล็อกแก๊งค์ของเรา ไม่ได้ไปสร้างที่อื่น คือ เคยจะสร้าง exteen แล้วแต่ขี้เกียจเปลี่ยน คือไหนๆ ก็ไหนๆ แล้ว เหตุผลที่เราใช้บล็อกแก๊งค์เพราะว่าแต่ก่อนเราก่อนข้างผูกมัดกับพันทิปอยู่มาก คนที่มามีอ่านบล็อกเราก็มามากจากพันทิป ก็เลยมีอยู่คนเดียวนี้แหละ อันเดียวก็นั่นแหละ

เขียนในบล็อกมีสปอนเซอร์ไหมครับ?

คณัฏฐ ไม่เคยนะ ไม่มีสปอนเซอร์ แต่จะเจอแบบ ให้ช่วยเขียนถึงหนังเรื่องนี้ให้หน่อย แต่จะไม่เชิงเป็นแบบว่าให้เงิน มีอยู่อันตลกมาก บอกช่วยโปรโมตคอนโดนี้ให้หน่อย แล้วจะให้บัตรฟรีไปดูบ๊ิ เดอะสตาร์ (หัวเราะ) มันก็แบบทำให้เรางงว่าอะไร คือจะเป็นแบบนี้ ซึ่งมันก็แบบ ไม่เอาเลย ไม่ได้หยิ่งนะ แต่ว่าขี้เกียจ ไม่ว่าง คือ ตอนนี้มีคอนโดอะไรสักอย่าง ที่ทำโปรโมตเป็นหนังสือ เขาบอกว่าจะส่งหนังสือมาให้ดูนะ ช่วยวิจารณ์ให้หน่อย แล้วในบทวิจารณ์ก็ให้ช่วยแนะนำชมดอตอนท้าย เป็นแนวแบบนี้ ให้ช่วยซื้อสื่อ แต่ว่าไม่เคยเป็นสปอนเซอร์อะไร

ไปเขียนในนิตยสารไบโอสโคปนี่ ก็คือเขามาเจอจากในบล็อก

คณัฏฐ ใช่ เขามาเจอจากในบล็อก จากในพันทิป แต่สุดท้ายก็เป็นเรื่องของ คนรู้จักกัน คือ เรา แอดเอ็มเอสเอ็นพีเต้ ไกรวุฒิ (จุฬพงศ์ธร) แล้วก็คุยเอ็มกัน หลังๆ พีเต้ก็แบบ เออ มาช่วยเขียนอันนี้ให้หน่อย หรือบางทีพีเต้ก็แบบ เออ เดี่ยวพีไปปารีส ต่อช่วยมาเขียนบทความนี้ให้หน่อย หลังๆ ออฟฟิตไบโอสโคปก็ย้ายไปแถวรัชดา ใกล้ๆ บ้านเรา ก็เลยไปคลุกคลีดีม๊อบบอย

แล้วงานเขียนที่ทำในเว็บนี้ ทำให้ขยายไปทำงานในสายงานอื่นๆ นอกเหนือจากนี้ด้วยหรือเปล่าครับ?

คณัฏฐ คือ ตอนนี้น่ามันก็ขยายไปเยอะมากนะ เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย เป็นอาจารย์พิเศษอะไรแบบนี้ เป็นอาจารย์ก็มีผลต่อบล็อกด้วยนะ คือ เราเป็นอาจารย์สอนหนัง แล้วปรกติเขาไม่รับ คือ เขา ดูจาก portfolio ของเรา

ตอนนี้สอนที่ไหนครับ?

คณัฏฐ สอนที่ ม. รุกกิบัณฑิตย์ วิชาภาพยนตร์เบื้องต้นและวิชาธุรกิจภาพยนตร์ สอนที่ ม. เกษตรศาสตร์ วิชาภาพยนตร์วิทัศน์ แล้วก็ที่ ม. ศิลปากร ตรวจพวกวิทยานิพนธ์ อย่างที่รูกกิบัณฑิตย์ ส่วนหนึ่งเพราะมีอาจารย์ที่รู้จักเรานั่นช่วย แต่เขาก็กอมรับเราเพราะเขาก็รู้ว่าคุณเมอคือใคร แล้วอีกอย่างเขาก็บอกว่า เด็กชอบผลงานของเราไปส่ง กับบล็อกของฟิล์มซิค เขารู้ตัวตนของเรา แล้วเราก็ก็น่ารู้สึก คือ ที่เขียนบล็อกไปตั้งนาน ก็ช่วยเหมือนกันนะ แต่ว่าที่มาจัดรายการฉายหนัง Third Class หรือเป็นพิธีกรก็มาจากเพื่อน มาเจอเต๋อ (นวพล ธำรงค์รัตนฤทธิ์) ซึ่งรู้จักเราเพราะเราเขียนถึงงานหนังสือของเขาลงในบล็อก แล้วก็มาทำโน่นนี่ด้วยกัน แล้วมันก็จะต่อยอด ให้ได้ทำอย่างอื่นไปเรื่อยๆ แบบอย่างของไบโอสโคป พีที่ทำพิธีกรประจำไม่ว่าง ต่อก็ทำแทน แต่มันก็ใช้เวลาประมาณหนึ่งกว่าจะมาอะไรตรงนี้ได้ นะครับ

งานที่เขียนในเว็บกับนิตยสารแตกต่างกันอย่างไรบ้างครับ?

คันฉัตร ชอบเขียนบล็อก เพราะว่าอิสระ เราเป็น บก.ให้ตัวเอง อันนี้คือข้อดีของบล็อก เขียนยืดหยุ่นขนาดไหนก็ได้ เขียนบ้างบอคอแตก มีคำหยาบคายอะไรก็ว่าไป แต่ว่าพอมาเขียนไปเอสโคป ก็ารู้สึกว่ามีข้อจำกัดเหมือนกัน เช่น หน้านี้ห้ามเกินสามพันเคาะ อะไรก็ว่าไป แต่ว่าการเขียนนิตยสารที่ดี ถ้ามี บก.ที่ดี ก็จะมีคนมาเช็ค ไม่ว่าจะเป็นความรู้ วิธีคิด หรือการใช้ภาษา ไปโอก็ตรวจละเอียดเหมือนกัน พี่เต๋ก็ตรวจ พี่ตากก็ตรวจ ประมาณนั้น มันจะต่างกันตรงนี้แหละครับ

ปัญหาที่เกิดในการเขียนวิจารณ์ในอินเทอร์เน็ต

คันฉัตร ปัญหาก็คือ มันไม่มีเงินให้ (หัวเราะ) คือ มันต้องใจรักประมาณหนึ่ง อย่าง ผมอยู่ข้างหลังคุณ เขาเป็นหมอ เขาทำเป็นงานอดิเรก หรือทำเพื่อเป็นผลงาน เก็บงานของตัวเอง ตอนหลังๆ ก็เห็นได้ชัดเจน ตอนแรกที่เราเขียน ไฟมันแรงมาก ตอนปี 2 ปี 3 ปี 4 เขียนเยอะมาก เขียนมันทุกเดือนทุกวัน ดูหนึ่งมาแล้วก็มาเขียน คือตอนนั้นมันเรียน ไม่ได้คิดอะไร พ่อแม่ก็ให้เงินใช้ แต่พออยู่ในวัยทำงาน เราเขียนลงแม็กกาซีน เราได้เงินนี้ แต่เขียนลงบล็อกแล้วไม่ได้ มันก็จะมีปัญหาตรงนี้ เราต้องเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง แต่ว่า พอมาถึงจุดหนึ่งก็รู้สึกว่าจะต้องคอยเขียนบล็อกเป็นระยะเหมือนกัน เพราะว่า มันเหมือนเป็นแบบฝึกหัดให้ตัวเอง อย่างไปเอสโคป ก็ไม่มีหน้าวิจารณ์หนึ่งหนังสือที่เคยจ้างเราเขียนวิจารณ์หนึ่ง ก็แจ้งไปหมดแล้ว เราก็เลยเขียนที่ไปเอสโคปเป็นหลัก ถ้าเราไม่เคยบล็อกเลยก็จะฝืน นานๆ ทีก็เขียน แต่เดี๋ยวนี้เราจะไปอัปเดตเฟซบุ๊กค่อนข้างมาก สำหรับความคิดของผมนะ บล็อกควรจะอัปเดตอะไรเป็นเรื่องเป็นราว เฟซบุ๊กมีความเป็นกันเองมากกว่า สมมุติวันนี้เราดู “ที่รัก” ไป แล้ววิจารณ์ลงเฟซบุ๊กสองบรรทัดจบ มันก็ได้ แต่ถ้าในบล็อกวิจารณ์ “ที่รัก” แล้วเขียนแค่สองบรรทัด เราารู้สึกว่ามันก็จะไม่เวิร์คนะ นี่อาจจะเป็นเหตุให้เราอัปเดตบล็อกน้อยลงช่วงหลังๆ

คิดว่าพื้นที่ในอินเทอร์เน็ตมันมีส่วนในการสนับสนุนงานวิจารณ์แค่ไหนครับ?

คันฉัตร คิดว่ามีส่วนเยอะ เพราะทำให้เราได้เผยแพร่งาน แล้วก็ทำให้คนรู้จักเรา... มีอยู่อย่างหนึ่งที่ลืมพูดไป วิจารณ์ทางเน็ตดี เพราะว่า มัน two way communication นะครับ มีคนตอบกลับทันที แต่ ส่วนใหญ่มักจะตอบ ... ถ้าเป็นพันทิปก็มักจะตอบอะไรไม่เป็นเรื่องเป็นราวนัก หรือบางทีคนอ่านก็มาตำราเรา แต่ข้อดีคือ ช่วยมาช่วยขยายผลงานเรา แล้วก็ดีที่มีที่เก็บงานเราเป็นเรื่องเป็นราว แล้วก็จะมีอย่างเช่น สมมุติเขียนในไปเอสโคปแล้วลงได้แค่สามหน้า เพราะมันมีพื้นที่ได้แค่นั้น แต่จริงๆ ฉบับเต็มยาวห้าหน้า ก็ไปลงในบล็อกได้ เป็นแบบไดเร็กเตอร์คัต อะไรประมาณนั้น

ผู้ให้สัมภาษณ์ : วิวัฒน์ เลิศวิวัฒน์วงศ์

นามปากกา : Filmsick फिल्мсик (ภูมิลำเนาอยู่ที่ภูเก็ต อาชีพประจำเป็นเภสัชกร)

พื้นที่การทำงานวิจารณ์ : สารคดี, October, फिल्мыไวรัส และ

<http://filmsick.exteen.com>

เป็นการส่งแบบสัมภาษณ์ให้ตอบ เนื่องจากผู้ให้สัมภาษณ์อยู่ต่างจังหวัด

วันที่สัมภาษณ์ : 29 กันยายน 2554

ช่วยเล่าประวัติการเริ่มต้นที่เขียนงานบนเว็บ

แรกทีเดียวผมเริ่มจากการเขียนเล่นในเว็บบอร์ดชื่อ Friday movie club ครับ เขียนเล่น ๆ อ่านเล่น ๆ เพราะบางทีดูหนังมาก็ไม่รู้จะคุยอะไรกับใคร ก็เลยใช้วิธีเขียนเอา จากนั้นก็ขยับมาเล่นเว็บบอร์ดของไบโอสโคปอยู่ระยะหนึ่ง พอเริ่มเข้าสู่ยุคบล็อก ผมก็เลยเอาที่เขียนไว้ไปแปะลงบล็อกครับ จากนั้นก็มีไปเขียนลงเว็บ Open Online อยู่พักหนึ่งครับ

งานที่เขียนมีประเภทใดบ้าง (บทความ ข่าว บทวิจารณ์)

ผมเขียนแค่บทความครับ (ถ้าจะเรียกว่าบทวิจารณ์ก็อาจจะไม่ตรงนัก) เป็นแค่การเขียนถึงหนัง หรือเขียนถึงผู้กำกับ หรือบางประเด็นต่อยอดจากหนังเท่านั้นเองครับ

ขณะนี้มีงานบนเว็บกี่แห่ง และใครเป็นผู้สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเขียนบนเว็บเหล่านั้น

ตอนนี้เขียนลงบล็อกตัวเองอย่างเดียวครับ และไม่มีผู้สนับสนุนครับ

ได้ขยายไปเขียนงานบนสื่อประเภทอื่น เช่น สื่อกระดาษ สื่อกระจายเสียงหรือไม่

ที่เขียนจริงจิงอยู่ตอนนี้ก็มีแค่สองแห่ง คือ สารคดี และ OCTOBER แล้วก็เขียนลง อ่าน บ้างเป็นครั้งคราวครับ เว้นแต่ทาง Film Virus จะมีหนังสือใหม่ซึ่งคงไม่มีแล้ว โดยทั้งสองเล่มได้รับการชักชวนจากทีมบก. ครับ

เวลาคุณเขียนงานวิจารณ์ตามสื่อที่แตกต่างกันเหล่านั้น มีหลักเกณฑ์ในการเขียนเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

เขียนเหมือนกันครับ ความแตกต่างเดียวคือข้อจำกัดทางพื้นที่ครับ ถ้าเป็นหนังสือแบบสารคดี ก็จะเขียนยาวมากไม่ได้

พื้นที่อินเทอร์เน็ตมีส่วนในการเขียนงานวิจารณ์ของคุณหรือไม่ อย่างไร

มีส่วนมากครับเพราะเป็นพื้นที่เปิด เขียนอะไร อย่างไรยาวเท่าไรก็ได้ แล้วก็ได้แลกเปลี่ยนกับผู้รู้ด้วยครับ

ปัญหาที่คุณประสบพบในการเขียนวิจารณ์บนสื่ออินเทอร์เน็ตมีอะไรบ้าง

ปัญหาคือมันถูกตีความไปผิดๆ ถูกลดรูปเป็นสื่อชั้นรองเพราะคนยังติดอยู่กับรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ไม่แจ้ง

นามปากกา : ผมอยู่ข้างหลังคุณ

พื้นที่การทำงานวิจารณ์ : फिल्मแมก, All Magazine และบล็อก

<http://www.bloggang.com/mainblog.php?id=aorta>

ผู้สัมภาษณ์ : อัญชลี ชัยพร วันที่สัมภาษณ์ : 21 สิงหาคม 2554

ผู้ถอดเทป : อัญชลี ชัยพร

เริ่มสนใจหนังตั้งแต่เมื่อไรคะ

ผมชอบดูหนังมาตั้งแต่เล็ก ตั้งแต่เรียนชั้นประถม มันเหมือนเป็นกิจกรรมของที่บ้าน เราจะเช่าหนังจีนชุดมาดู พอเสาร์อาทิตย์ก็เข้ามากรุงเทพดูหนังกับพ่อ พอตอนจบ ม.3 ผมสอบเข้าเตรียมอุดมศึกษาไม่ติด พ่อก็ปลอบใจด้วยการพาไปดูหนัง 2 เรื่องติดกัน คือ ชีวิตผมผูกพันกับหนังมาตั้งแต่เด็ก สมัยเด็ก ๆ ก็ชอบอ่านนิตยสารฟิล์มวิว เอ็นเตอร์เทน แต่ไม่ได้คิดว่าจะมาเขียนเรื่องหนัง

มาเริ่มเขียนหนังจริง ๆ ตอนปีท้าย ๆ ของการเรียนหมอล้วนครับ เริ่มจากการเขียนพันทิปกับเว็บไทยทีวีดี ด้วยความที่ผมเป็นคนชอบอ่านคำวิจารณ์ ผมก็เริ่มเข้าไปตอบ เวลาผมตอบที ก็ชอบตอบยาว ๆ มันก็เริ่มมีความคิดอยากจะทำ ก็เลยไปตั้งกระทู้ในเว็บบอร์ดไทยทีวีดี และพันทิปเล่าสู่กันฟัง หลังจากนั้นมีคนแนะนำให้ไปเขียนในบล็อก เพราะมันสามารถเก็บไปได้เรื่อย ๆ คนจะไปรื้ออ่านเมื่อไรก็ได้ ช่วงเขียนบล็อกก็มีคนแนะนำว่าน่าจะลองส่งไปพิมพ์ที่ไหนได้ ผมก็เคยลองส่งไปให้หลายเล่มพิจารณาครับ พิมพ์ออกมาลงกระดาษชัดเจน โดยต้นฉบับเหมือนอย่างในบล็อกทุกอย่าง ส่งไปตามสำนักพิมพ์ 3-4 เล่ม ส่วนที่เป็นบทความ ผมก็ใช้วิธีส่งแบบเป็นลิงค์ไปอย่างสตาร์พิคส์ แต่ตอนนั้นเป็นที่รู้จักเฉพาะในบล็อก ทุกที่ก็เงียบหมด มีเฉพาะมติชนเท่านั้นที่ตอบมาว่าไม่ผ่าน ผมก็คิดว่าตัวเองจะไม่เหมาะ มาตรฐานไม่ถึง

แต่อยู่ดี ๆ มีอยู่นคนที่ทำสำนักพิมพ์ เขาก็มาชวนว่าสนใจรวมเล่มไหม แต่ผมคิดว่ามันคงจะไม่เหมาะถ้าเราจะลอกสิ่งที่มาจากบล็อกไป ใครจะมาซื้อในเมื่อเว็บมันมีอยู่แล้ว ผมคิดว่าถ้ารวมบทวิจารณ์หนังอาจจะขายยาก ผมก็เลยใช้วิธีคิดใหม่ เอามารวมเป็นเล่มใหม่ นิ่งแก้ไขใหม่ แล้วก็ส่งไป เขาก็โอเค พอออกมาได้เล่มแรก ก็มีคนที่มาชวนไปเขียนคอลัมน์ จากนั้นก็ต่อมาเรื่อย ๆ

เขียนอยู่นานไหมกว่าจะมาได้รวมเล่ม

ประมาณ 2-3 ปี ก็ส่งไปตามที่ต่าง ๆ หลังจากนั้นอีก 2-3 เดือนก็มีคนขอรวมเล่ม

ตอนนี้มีรวมกี่เล่มเท่าไรแล้วคะ

6 เล่ม เป็น 2 สำนักพิมพ์ เป็นสำนักพิมพ์ที่เรียกผมไปเขียนคอลัมน์ให้นิตยสารของเขา นิตยสารวัยรุ่นชื่อ ครีမ် เขียนไปประยะหนึ่ง เขาขอให้รวมเล่ม ก็มีการแก้ไขใหม่ เป็นเล่ม 3 จากนั้นก็ต่อมาเรื่อย ๆ

เนื้อหาของทั้ง 6 เล่มเป็นการรวมงานเก่าหรือเขียนใหม่

ผสมกันครับ เล่มแรกเนื้อหาจะคล้ายงานบล็อกเกือบทั้งหมด แต่จะมีการเรียงเรียงส่วนที่เป็นการวิจารณ์หนึ่ง เป็นส่วนตัวจะตัดไป เช่นชอบไม่ชอบ จะเก็บไว้และเพิ่มเติมแง่มุมทางด้านจิตวิทยาลงไป แรงจูงใจ ข้อคิดของความรัก

ส่วนเล่มต่อ ๆ มา ผมจะคิดเป็นรีมแต่ละเล่มไว้ก่อน แล้วแยกประเด็นออกไป โดยยกตัวอย่างจากหนึ่ง ไม่ได้เน้นจากหนึ่งโดยหนึ่ง เน้นประเด็นทางจิตวิทยา แล้วยกตัวอย่างจากหนึ่ง เล่มแรก มี 25 บทความ กวีวิเคราะห์จากหนึ่ง 25 เรื่อง แต่เล่ม 2 มี 9 ประเด็น เช่น death and dying พูดถึงประเด็นก่อน แล้วค่อยยกตัวอย่างจากหนึ่ง หรืออีกเล่มหนึ่ง เมื่อฉันลืมตาโลกเปลี่ยนไป ผมจะคิดให้เป็นเหมือนไดอารี่ 52 สัปดาห์ ถ้าเขากำลังจะตายจะเป็นอย่างไร แต่ละบทก็จะเป็นการรำพันสั้น ๆ มีการยกข้อความจากหนึ่ง แล้วค่อยมาขยายมุมมองทางจิตวิทยา ผมไม่ได้พูดถึงหนึ่งเลย แค่มุมชีวิตและตัวละครของหนึ่งมากกว่า แต่พอท้ายเล่ม เราก็คงจะเฉลยว่าได้แรงบันดาลใจจากหนึ่งเรื่องไหนบ้าง แต่ละเล่มจะไม่ได้พูดถึงหนึ่งร้อยเปอร์เซ็นต์ คนที่ไม่ได้ดูหนึ่ง ก็อ่านได้

แบบนี้ต้องทำการบ้านหนักมากเลยใช่ไหม

ครับ เพราะต้องให้เข้ากับรีมด้วย พยายามทำให้ดูเป็นหนึ่งมากเกินไป แต่ละบทจะเป็นเรื่องราวบ้าง เป็นไดอารี่บ้าง เราไม่ได้ออกเป็นหนึ่ง เพราะอะไร คนถึงมีความหลากหลายพอดีที่ผมเรียนมาเป็นจิตเวช ก็จะเจอคนไข้ที่เจ็บปวดจากความรักค่อนข้างมาก ก็จะเจอแง่มุม ผมก็จะออกแบบเป็นตัวละคร 3 ตัว แต่ละคนก็พบกับเหตุการณ์ความเจ็บปวดจากความรักที่แตกต่างกันออกไป เช่น แม่ที่กำลังจะเสียลูกจากความตาย ผู้หญิงที่ถูกทิ้ง แต่ละบทก็จะหยิบหนึ่งมาเข้ามาเกี่ยว ก็จะไม่วิจารณ์ แต่จะพูดถึงวงจรของชีวิต

ตอนนี้ทำงานด้านไหนบ้าง

ก็เขียน 2 เล่ม คือ फिल्मแมกซ์ กับ All Magazine (หนังสือแจกฟรีของ 7-11) และออกทีวีของทรูวิชั่น รายการคุยกับหนึ่ง แต่ละสัปดาห์ก็มีโจทย์ให้หนึ่งเรื่องหนึ่ง ดูแล้วก็จะได้อะไร อยากรู้ เขาติดต่อมาตอนแรกให้ผมไปพูดคุยในฐานะหมอ เรื่อง ความรุนแรงในครอบครัว พอไปออกรายการแล้ว พบกับโปรดิวเซอร์รายการ เขามาติดต่อในฐานะคนเขียนหนังสือ

ทำงานมาตอนนี้ก็ปีแล้ว พบว่าการเขียนในแต่ละสัปดาห์ต่างกันอย่างไร

6-7 ปีแล้วครับ ต่างกันมากครับ ในสื่ออินเทอร์เน็ตก็แตกต่างกัน ตอนหลังผมไม่ค่อยได้เขียนในบล็อกแล้ว มาเขียนในเฟซบุ๊กแทน ข้อดีของมันก็คือเขียนอะไรก็ได้ที่อยากเขียน จะเขียนเมื่อไรก็ได้ ไม่อยากเขียนก็ได้

2. มีฟีดแบ็ค ซึ่งเป็นประโยชน์มากสำหรับคนที่เขียนไซเบอร์ สมัยก่อนคนที่มาวิจารณ์ว่าชอบ แสดงว่าเราเขียนโอเค แต่ถ้าเราเขียนแล้ว คนอ่านแล้วงง ๆ บอกว่าไม่ใช่ มันก็ไม่มีโอกาสพบ

ว่าข้อเขียนของเรามีปัญหาตรงไหน

แต่ถ้าเขียนลงสื่อกระดาษ ข้อดีก็คือมี บก. ซึ่งบางทีเราคิดว่าเราเขียนดีแล้ว แต่จริง ๆ แล้วมันไม่ดี หนังสือนี้บ่อยมาก เพราะเขาขอมาปรับโน่นปรับนี่ แรก ๆ ก็รู้สึกขัดใจ เพราะไม่เคยมีใครมาแก้งานของเรา แต่พอมาปรับแล้วดีขึ้น เราก็รู้สึกที่ดี ช่วยเรา แต่ช่วยคนละแบบ บล็อกเป็นการช่วยเราจากคนอ่าน แต่สื่อกระดาษ เป็นคำวิจารณ์จากคนทำหนังสือ คนที่มีประสบการณ์

นิตยสารมีเรื่องเวลาเข้ามาเกี่ยว ต้องส่งในเวลาจำกัด มีความกดดันอยู่ บล็อกนี้ผมต้องรับผิดชอบเอง เขียนไม่ดี ก็ไม่เป็นไร แต่พอเป็นสื่อกระดาษปั๊บ ถ้าเขียนแล้ว คนอ่านไม่ชอบ ก็รู้สึกกดดันอยู่บ้างเหมือนกัน

โทรทัศน์ เพิ่งเริ่มมาได้ 1-2 เดือน ก็ยังไม่ทราบผลสักเท่าไร ก็สนุกไปอีกแบบ มีการแอ็คชั่น แลกเปลี่ยนกับพิธีกร มีอีกคนที่เสนอความคิด ผมมองว่าการเขียนเป็นอาชีพที่มีอำนาจ เราจะเขียนอะไรก็ได้ แต่พอมาเป็นรายการโทรทัศน์ ที่จะต้องไปถึงผู้ชมจำนวนมาก ก็จะมีบีบคั้น บีบคั้นมากขึ้น แต่ผู้ร่วมรายการ บอกว่าไม่เห็นด้วย เราก็ต้องมาฝึกให้รู้จักฟังมากขึ้น มีเวลาทบทวน กลับมาดูตัวเองมากขึ้น อีกอย่างสื่อทีวีมีความเป็นเอ็นเตอร์เทนมากกว่า ถ้าไปพูด เราไม่ใช่ดารา มีบุคลิกเหล่านั้น บางคนถนัดเขียน แต่ถ้าบุคลิกไม่ได้ การไปออกสื่อทีวี ก็อาจจะยาก

ส่วนของผม เวลาพูด ก็จะเน้นชอบ ไม่ชอบ ผสมกับจิตวิทยาหน่อย คล้าย ๆ เขียนลงเฟซบุ๊กนั้น เช่นว่า ทำไมตัวละครไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตคู่

ที่บอกว่าอันที่ลงบล็อกต้องมาตัดส่วนที่เป็นส่วนตัวมาก พอมายืนยันหนังสือกับออกรายการทีวี ต้องเตรียมอะไรแบบนี้ไหม

หนังสือนี้ต้องเตรียมครับ การเขียนหนังสือแตกต่างจากบล็อกอีกอย่าง ตรงที่คนเขียนบล็อกไม่ต้องมารับผิดชอบต่อเหมือนหนังสือ ที่อาจจะขายไม่ออก งานที่ออกมาจะต้องขึ้นอยู่กับเขาได้ อย่างที่เราบอกว่าอยากออกงานวิจารณ์ แต่เขาบอกว่าขายไม่ได้ เราก็ต้องปรับ รักษาสิ่งที่เป็นตัวเรา และสิ่งที่เป็นตัวเขาด้วย ทำให้มีกำลังทั้ง 2 ฝ่าย นี่เป็นสาเหตุที่ผมต้องคิดเสมอ ว่า 1. ผมอยากเขียนใหม่ 2. ผมเขียนแล้ว มีคนอยากอ่านไหม เราก็จะเสนอสำนักพิมพ์ประมาณนี้ ซึ่งมันจะต่างจากบล็อก คนอ่านจะต้องเสียเงินซื้อ เพราะฉะนั้น เขาก็ต้องการอะไรที่มันแตกต่าง ไม่ใช่แค่อ่านฟรี

ส่วนการออกไปพูดนี้ มันยากกว่าตรงที่ว่า ต้องเตรียมสคริปต์ ถ้าเราเขียนหนังสือไม่ออก เราออกไปพักสักครู่ กลับมาเขียนได้ แต่ถ้าเป็นสคริปต์ มันมีการอัดเทปต่อเนื่อง เราต้องเตรียมให้พร้อมก่อนที่จะไปออกรายการ

คิดว่ามีอะไรเป็นจุดเด่นในตัวที่ทำให้มีแฟนอยู่ 2-3 หมื่น รวมทั้งแฟนอ่านหนังสือ

ผมไม่แน่ใจว่า แฟนที่ซื้อหนังสือจะเป็นแฟนมานาน หรือเป็นแฟนใหม่ที่เผชิญเป็นแฟนมานาน คิดว่ากลุ่มแรกน่าจะมากกว่า

ผมคิดว่า 1. ลักษณะของสื่อโซเชียลมีเดีย ถ้าย้อนไปตั้งแต่เมื่อ 5-6 ปีก่อน คนที่เขียนมานานแบบนี้ไม่ค่อยมีหรอกครับ ส่วนใหญ่เขียนไปแค่ 1-2 ปีก็เลิก 2. มันเป็นเรื่องที่ฟรี คนเข้าถึงได้ง่าย อย่างหนังสือฟิล์มแมกซ์ ไปโอสโปก จะต้องเป็นคอหนัง ชอบมาก แต่คนส่วนหนึ่งไม่ซื้อ

3. อีกข้อคือ บล็อกเกอร์ไม่ได้รับเงินจากใคร รายอื่นอาจจะมั่งบ้าง

4. อีกอย่างคือลักษณะงานผม ไม่ได้ยากมาก เวลาพูดถึงงานวิจารณ์หนัง มันจะมีอยู่หลายแบบ ส่วนใหญ่จะเป็นคนในสายนี้ เช่น โลว์คีย์ (low-key) ไฮคีย์ (high-key) ซึ่งผมชอบอ่านเพราะผมเป็นคอหนัง แต่ของผมมันไม่ได้เป็นแบบนั้น ของผมจะตื้นกว่า แต่เป็นเรื่องของคนทั่วไป เรื่องของการใช้ชีวิตประจำวัน เป็นเรื่องจิตวิทยา คนมีจิตแบบนี้มากกว่า แต่ครั้งที่ผมเขียน พยายามเขียนให้อ่านง่ายด้วย สมัยก่อน คนบอกว่าจิตวิทยาเป็นเรื่องยาก เป็น soft science ที่เข้าถึงคนยาก อย่างฟรอยด์ อ่านแล้วอ่านอีก แต่ผมจะเขียนให้ 1. อ่านแล้วรู้เรื่อง 2. ไม่พยายามจับทฤษฎีที่เป็นจิตวิเคราะห์ที่ยากเกินไป

นอกจากเน้นความง่ายแล้ว เวลาจะเลือกหนังเขียนอย่างไร เห็นอยู่ต่างจังหวัดด้วย

ผมเข้ากรุงเทพทุกสัปดาห์ครับ ทำงานด้วย ก็ได้ดูหนังสัปดาห์ละ 1-2 เรื่อง ส่วนหนังแผ่นก็ดูได้ทุกวัน ส่วนวิธีการเลือก ก็คือเลือกเรื่องที่อยากดู ผมก็ไม่ดู นเรศวร ภาค 4 ถ้าเรื่องไหนไม่อยากดูก็ไม่ดู ผมโชคดีที่นิตยสารที่ผมเขียน ไม่ได้มีการสั่งให้ไปดู อยากเขียนเฉพาะในสิ่งที่อยากเขียน

เขียนในเชิงจิตวิทยาทุกเรื่องหรือเปล่า

ก็ไม่เชิงจิตวิทยาทุกเรื่อง เป็นลักษณะจิตวิทยาประยุกต์มากกว่า อย่างเรื่อง Black Swan อาจจะลึกสักนิด ก็จะมองในเรื่อง psycho-dynamic แต่พอผมมาเขียน Blue Valentine กับ Last Night จะไม่เอาทฤษฎีอะไร แต่จะมองความสัมพันธ์ของคนที่มีปัญหา ทำไมคนที่รักกันในตอนต้น จะเกิดปัญหาในตอนหลังได้อย่างไร โดยเอาจากประสบการณ์ในการทำงานของเรา โดยไม่โยงกับทฤษฎีของใคร

ทางด้านการเขียนล่ะคะ ได้มาจากไหน

การอ่านหนังสือมากเป็นส่วนหนึ่ง นิตยสารหนังน่าจะมีส่วน ผมอ่านมาตั้งแต่ประถมปลาย มาจนถึงมัธยม แต่สิ่งที่ผมคิดว่ามีส่วนอย่างมากคือ การเขียนไปเรื่อย ๆ ผมเคยอ่านงานชิ้นแรก ๆ ในบล็อกผมเองยังคิดว่าเขียนแบบนี้ ก็ตลกดีนะ การเขียนไปเรื่อย ๆ การอ่านคำวิจารณ์ของผู้อื่น แล้วมาปรับ ก็มีส่วน

ได้เขียนบล็อกอีกไหม

หลังจาก ลัดดาแลนด์ ผมก็ไม่ได้เขียนบล็อกอีกเลย ไม่มีเวลาจริง ๆ ครับ เพราะต้องใช้เวลานานมาก ทั้งการเอารูปลง คนอ่านก็ไม่ได้เข้าถึงได้ง่าย แต่เฟซบุ๊กนั้นพอเขียนแล้ว ก็สามารถส่งให้คนอ่านได้ทุกคน โดยเฉพาะในสภาวะของสังคมเร่ร่อนในขณะนี้ อีกเหตุผลหนึ่งก็เพราะว่าตอนนี้ผมเขียนลงหนังสือมาก ช่วงแรกๆ ที่ผมเขียนลงสื่อกระดาษแบบนี้ ผมก็เขียนลงบล็อกเหมือนอย่างเดิม แต่

พอเวลาจะเขียนให้หนังสือ ผมก็ไม่รู้จะเขียนถึงหนังเรื่องอะไรแล้ว เพราะเขียนไปหมดแล้ว ครั้นจะเอางานในบล็อกไปส่ง ก็ไม่สมควรทำ

การเขียนลงเฟซบุ๊กนั้น เนื้อหาค่อนข้างสั้น

ใช้ครับ เขียนได้แต่ว่า ชอบ ไม่ชอบ สั้น ๆ ซึ่งบางทีคนอ่านก็ไม่อยากอ่านอะไรลึก ๆ ส่วนประเด็นแง่จิตวิทยา ผมก็เอาไปเขียนลงนิตยสาร

แต่ผมก็ยังไม่เลิกบล็อกนะครับ ความตั้งใจหนึ่งก็คือเอางานเขียนจากนิตยสารไปลงบล็อก

กระแสดอรับของผู้อ่านใน 3 กลุ่มเหมือนกันไหม

ในสื่ออินเทอร์เน็ตนี้วัดง่าย แต่สื่อนิตยสารนี้วัดยาก ต้องไปถามกองบก. ซึ่งผมเองก็ไม่ทราบ ผมจะทราบแต่คนที่มาเขียนตอบในเฟซบุ๊กของผม ซึ่งหลายคนก็ตามไปอ่านในนิตยสาร มันมีดครับ

เท่าที่เขียนมา พบปัญหาอะไรบ้างไหม

มีเยอะครับ บางช่วงก็ไม่รู้ว่าจะเขียนอะไร บางทีก็เบื่อ บางทีมีประเด็น แต่ไม่รู้จะเรียบเรียงออกมาอย่างไร ผมก็ใช้วิธีไม่เขียน ซึ่งเฟซบุ๊กกับบล็อกนั้นทำได้ แต่พอเป็นนิตยสารและสื่ออื่น ๆ ก็ทำไม่ได้ บางทีก็มีปัญหาว่าผมไม่รู้เรื่องนั้น เช่น ประวัติฝรั่งเศส-อัลจีเรีย แม้เราจะเขียนในแง่จิตวิทยาได้ แต่มันก็ไม่ครบ เราต้องไปอ่านเพิ่ม ความรู้ทางรัฐศาสตร์บ้าง หรือความรู้เรื่องหนัง ผมก็ไปซื้อตำรา มา การตัดต่อ แสง สี เสียง ก็รู้เพียงพื้น ๆ ไม่ได้เอามาใช้มากนัก เพราะผมคิดว่ามีคนรู้มากกว่าอยู่แล้ว เขาก็จะพูดถึงประเด็นเหล่านั้นอยู่แล้ว เคยจะไปลงคอร์สภาพยนตร์วิจักษณ์ แต่พอคิดไปคิดมา ก็เลยไม่เรียน เพราะกลัวจะดูสนุกน้อยลง เพราะผมเชื่อว่าสายตาของผมที่ดูหนังอยู่เป็นสายตาของคนทั่ว ๆ ไป อาจจะไม่ใช่วิชาการ เป็นสายตาทั่ว ๆ ไป ถ้าผมไปเรียนแล้ว จะทำให้สูญเสียสิ่งเหล่านี้ไป เหมือน ไมเคิล เบย์ ก็ไม่สนุกแล้ว เพราะฉะนั้นผมหาความรู้เพิ่มเติม แต่ไม่ได้เอามาใช้มากนัก

หลัง ๆ นี้เห็นจิตแพทย์มาเขียนวิจารณ์เยอะมาก คิดว่าทำไมคะ แล้วประสบความสำเร็จด้วย

ผมเห็นหมดทั่วไปมาเขียนเหมือนกัน แต่ถ้าถามเรื่องจิตแพทย์นั้น ผมคิดว่าจิตเวชมันก็เหมือนกับการดูหนัง เป็นงานที่เราดูคน เช่น ผิดหวัง ออกหัก ยากตาย หน้าที่หมอก็ดูว่าทำไมเขาอยากตาย ทำไมอีกหลายสิบคนออกหักแล้วไม่อยากตาย เมื่อเรามาศึกษา เราก็ดูว่าพื้นฐานตั้งแต่วัยเด็ก หนังทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นหนังผี ถ้าเขียนบทดี ๆ มันล้วนมีที่มา อะไรที่ทำให้ตัวละครหรือผีเป็นแบบนี้ มันก็ไปด้วยกันได้

เคยเอาหนังไปแนะนำคนใช้บ้างไหม

ในการเป็นวิทยากรบรรยาย หนึ่งเป็นตัวช่วยในหลาย ๆ ครั้ง เช่น ปัญหาสุขภาพจิตเด็กที่เป็นออทิสติก ผมก็จะเอาหนังเรื่อง Marathon มาฉายให้พ่อแม่ดู แบบนี้แหละ ที่เขาเรียกว่าออทิสติก

หรือการทำงานให้เป็นสุข ผมก็เอาเรื่อง Departure มาฉาย ผมก็จะเอาทัศนคติของคนสองคนที่มองงานชิ้นเดียวกันที่ต่างกัน เราจะทำงานเป็นสุขได้อย่างไร แต่การแนะนำคนไข้ให้ไปดูหนังเรื่องโน้นเรื่องนี้ ก็มีบ้าง แต่ไม่มากนัก ที่ผมคิดจะลองทำเป็น parental guide เอาพ่อแม่ของเด็กสมาธิสั้นมาแล้วเอาหนังมาทำสักระยะหนึ่ง เอาหนังแบบ รักแห่งสยาม หรือดรีมทีม เอามาดู แล้วพูดคุยกัน ผมกำลังคิดว่าหนังทำให้เราเห็นภาพชีวิต ว่ามันช่วยได้หรือไม่

คิดว่าตัวเองประสบความสำเร็จเป็นนักวิจารณ์ไหม

คือ แรก ๆ ผมไม่กล้าเรียกตัวเองว่าเป็นนักวิจารณ์ เพราะถ้าวิจารณ์ได้ มันต้องเรียน ต้องมีความรู้ในการวิจารณ์ แต่หลัง ๆ ผมก็คิดว่า ทุกคนเป็นนักวิจารณ์ได้ อย่างคนมาเขียนในกระทู้ว่า เบื่อนักวิจารณ์จังเลย จันดูแล้วไม่สนุก เขาก็วิจารณ์อยู่ งานวิจารณ์แบบสมัครเล่นและมีอาชีพ ผมว่าทุกคนเป็นนักวิจารณ์กันได้

ถามว่าประสบความสำเร็จไหม คือ ผมก็พอใจกับสิ่งที่เป็นอย่างนี้ ตอนแรกไม่ได้อยากสมัครเป็นนักวิจารณ์ แรก ๆ เขียนก็เพราะว่าสนุกดี แต่ก็มีอาการเครียดกดดันมากขึ้น

จะเขียนต่อไหม

ก็จะเขียนไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะเบื่อ ถ้าเป็นเว็บ ผมเริ่มเบื่อ แต่นิตยสาร ผมยังไม่เบื่อ ส่วนหนังสือ ต้องขึ้นอยู่กับสำนักพิมพ์ว่าจะพิมพ์หรือไม่

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เอกราช มอญวัด

นามปากกา : เอกราช มอญวัด

พื้นที่การทำงานวิจารณ์ : สตาร์พิกส์ และบล็อก

<http://www.bloggang.com/mainblog.php?id=kitamura>

ผู้สัมภาษณ์ : อัญชลี ชัยพร วันที่สัมภาษณ์ : 3 มีนาคม 2555

ผู้ถอดเทป : อัญชลี ชัยพร

ภูมิหลัง

เอกราช : ตั้งแต่ตอนเด็ก ผมเป็นคนชอบดูหนังมาก ตอนเด็กเป็นคนขี้อาย แล้วพ่อแม่ไม่อยากให้ไปไหน ก็เลยซื้อวิดีโอมาให้เครื่องหนึ่ง แล้วให้เงินไปเช่าวิดีโอ ก็เลยติดนิสัย ต้องเช่าหนังเกือบทุกวัน พออายุมาถึงระดับหนึ่ง รู้สึกอึดอัด อายาระบาย หาเพื่อนคุย แต่ไม่ค่อยมี ก็เลยระบายด้วยการเขียนลงกระดาษ

พอโตมา ก็เริ่มอ่านหนังสือหนัง ก็เริ่มเห็นบทวิจารณ์ เราอยากเขียนได้แบบนี้ แต่ไม่รู้วิธี ตอนแรกก็เขียนแบบมยวัด รู้สึกอย่างไร ก็เขียนแบบนั้น

เมื่อเข้าสู่โลกอินเทอร์เน็ต ก็เกิดMy Space (บล็อก) ซึ่งเป็นสนามแรกที่เขียน พอดีมีเพื่อนมาอ่าน บอกว่าใช้ได้ ผมก็เลยเขียนลงบล็อกของ Wordpress ด้วย ส่วนใหญ่เขียนไว้อ่านเอง จากนั้นก็เริ่มส่ง "ที่ตรงนี้คุณเขียน" ของสตาร์ฟิกส์ ก็ได้บัตรดูหนังเป็นของรางวัล ส่งไปหลายครั้ง ก็ได้ลง 3-4 ครั้ง ตอนนั้นมีความฝันอยู่ 2 อย่าง คือ เขียนวิจารณ์ ไม่ได้คิดว่าตัวเองจะเขียนแบบเกรงเกรียง แต่ขอให้ได้เขียนถึงหนังไว้ก่อน อีกอย่างเมื่อรู้จักหนังสือ ก็อยากเขียนถึงหนังสือ ตั้งใจไว้ว่าเข้ามหลาย จะต้องเรียนหนังให้ได้

ความฝันอย่างที่สองก็คือ ทำหนังสือ พอได้เรียนนิเทศศาสตร์ที่ สวนสุนันทา ก็ได้ทำหนังสือ จนหายอยาก ต่อมาไปรู้จักกับพีตัม เกรียงศักดิ์ เตะเตะเกรียงไกร จากสตาร์ฟิกส์ เขาก็ชวนผมไปเขียนคอลัมน์ "หนังสือ" มันเป็นโอกาสที่ยิ่งใหญ่มาก ตอนนั้นก็เริ่มเข้าไปอบรมภาพยนตร์วิจารณ์ ได้เห็นว่าที่ใคร ๆ อย่างสิทธิรักษ์ ตูลาพิทักษ์ หรือประวิทย์ แต่งอักษร เขาเขียนกันนั้นมาจากไหน ก็เลยเริ่มรู้ ประจวบเหมาะกันพอดี ก็เลยเริ่มเขียนตั้งแต่นั้นมา

ตอนนั้นยังเรียนอยู่ที่มหาวิทยาลัยด้วย ก็สอนไม่ค่อยดีนัก หลาย ๆ อย่างต้องชวนช่วยเอาเอง ที่จริงผมอยากเรียนภาพยนตร์วิจารณ์มานานแล้ว จนกระทั่งตัดสินใจขอเงินแม่ คิดว่าถ้าเรียนคงสนุกแน่ ๆ ประจวบเหมาะที่ได้เขียนสตาร์ฟิกส์พอดี ตอนนั้นผมร่อนวิชาด้วย (เขียนเป็นอาชีพกับการอบรมภาพยนตร์อยู่ในระยะใกล้ ๆ กัน)

ในช่วงเดียวกันนี้ ก็หันมาเขียน bloggang ด้วย ช่วงหลังนี้ก็เข้าสู่ช่วงเฟชบุ๊ก ซึ่งได้เปรียบกว่า เข้าถึงไวกว่า แต่มันค่อนข้างส่วนตัว มันไว และทุกคนที่สนใจภาพยนตร์มารวมกันทุกคนก็เช็คเสตัสกันทุกวัน บล็อกนี้ทุกคนต้องเข้าไปเอง ขณะที่เฟชบุ๊กมันไปขึ้นกับทุกคน

การเขียนในเฟชบุ๊ก ลักษณะจะเหมือน reviewerประมาณหนึ่ง มีการวิจารณ์ (criticize) นิดหน่อย แล้วก็ค่อยเขียนหนัก ๆ ไปในงานเขียน ในสตาร์ฟิกส์ ยกเว้นว่าเราจะไม่ได้เขียนเรื่องนั้น เราก็จะเอาไปลงบล็อก หรือเว็บบอร์ดต่าง ๆ ของสตาร์ฟิกส์ ผมก็ไม่รู้ว่าโพสต์ไปแล้ว จะมีคนอ่านไหม

ผมทำบล็อกตั้งแต่ตอนเรียนมหลาย พอดีผมเข้าห้องภาพยนตร์ของเฉลิมไทยด้วย ตอนนั้นก็เขียนลงสตาร์ฟิกส์เดือนละ 2 ชิ้น มีคอลัมน์ประจำเกี่ยวกับหนังสือ บทวิจารณ์ไม่ตายตัวยาวประมาณ3หน้า ก็จะ critic ละเอียด และแบบสั้นเช่น short comments ต้องรอฟัง

คำจาก บก. แต่ผมเขียนทุกเรื่องที่ได้ดู ดูเฉลี่ยวันละเรื่อง ในบล็อกก็เขียนแบบรีวิว (ประมาณสิบกว่าบรรทัด) คือ ดูแล้ว ก็ต้องระบายออก บางทีก็เขียนลงในเฟซบุ๊กก่อน หลังจากนั้นก็ไปทำงานชิ้นใหญ่ ซึ่งอาจจะเป็นบล็อก แต่ก็ไม่ได้เอาชิ้นที่เขียนลงสตาร์ฟิกส์มาลงบล็อกนะครับ แม้เวลาจะผ่านไปแล้ว จริง ๆ อยากจะรวมเล่มหลังจาก 5 ปี คงทำมือ ไม่มีที่ไหนเขาคงรวมอีก

ลักษณะการเขียนในเฟซบุ๊ก ผมจะทำเป็นหมวดหมู่ เฟซบุ๊กแม้จะเพิ่งเข้ามา แต่มันก็เป็นสื่อที่ทรงพลังมาก ขณะที่ผมพิมพ์สเก็ตซ์ว่าหนังเรื่องนี้ไม่ดี ก็มีคนบอกว่าไม่ดูแล้ว แต่คนแก่ ๆ ก็ไม่หันมาใช้เครื่องมือนี้ มักเป็นคนรุ่นใหม่และกลาง ๆ ถ้ารวมการเขียนลงบล็อกด้วย ตอนนั้นก็เขียนวิจารณ์มาประมาณ 5 ปี ตั้งแต่มัธยมปลาย แต่เขียนมืออาชีพก็ 3 ปี (เพิ่งจบปีที่แล้ว ไม่ถึงปี) ผมเขียนตั้งแต่ตอนปีสาม

นอกจากเขียนวิจารณ์ ก็เขียนบท เป็นฟรีแลนซ์ เคยทำโปรเจกต์กับสหมงคลฟิล์ม แต่มันก็ล่มไปแล้ว ตอนนี้มีอยู่ ก็มีหนังดังวันหยุดช่องสาม เดิมนั้นผมอยากกำกับหนัง แต่พอมารู้แล้วว่าผมอยากทำงานเขียนบทมากที่สุดแล้ว จริง ๆ แล้วผมมีบทหนังยาว แต่ยังไม่ได้ทำเป็นหนังซะที่คิดไว้ว่าจะลงทุนทำกันเอง พวกกรุ๊ป บอกว่าถ้าไม่ได้อยู่สังกัด ควรจะทำงานเป็นฟรีแลนซ์ ถ้ามีงานหลักชิ้นหนึ่ง แล้วบทเป็นฟรีแลนซ์ก็อยู่ได้ เพราะมันเปลี่ยนกันเร็วมาก ผมเริ่มชินกับระบบตรงนี้แล้ว เคยมีคนชวน แต่ก็ต้องรอ การเขียนหนังสืออย่างเดียว อยู่ไม่ได้แน่นอน แต่ตอนนี้ผมเพิ่งจบ อดูไปอีก 1-2 ปี ส่วนเรื่องหนังสั้น มันเหมือนเป็นงานอดิเรก ลงไปเล่นในสนามเด็กเล่น เล่นเสร็จ กลับบ้าน เข้าสู่ชีวิตวิถีเดิม เราก็ค่อนข้างเข้าใจเขาที่ต้องการคำวิจารณ์

มีหลักการในการเขียนอย่างไร

ผมจะไม่ใช่นักวิจารณ์เหยียบ ๆ ไม่ชอบการให้ดาว ไม่มีเหตุผล หลักของผมคือ ผมชอบพยายามค้นหาว่าหนังเรื่องนี้พยายามบอกอะไร ผมเชื่อว่าหนังทุกเรื่อง มันน่าจะมีคุณค่าอะไรสักอย่าง ได้สะท้อนอะไร ได้พูดถึงอะไรบางอย่าง พยายามขุดหาอะไรมากกว่า แต่จะไม่มองในเชิงเทคนิค แม้กระทั่งหนังที่เขาด่ากันรุนแรง แต่มันก็มีหัวใจของมันอยู่ ผมเป็นพวกโตมากับหนังเกรดบีรอง ๆ ในตลาดวิจารณ์ส่วนใหญ่จะพูดถึงหนังรางวัล ผมจะพูดถึงหนังเกรดบีมากกว่า แต่เวลาไปดู มันสมควรจะได้รับการกล่าวถึงมากกว่านี้

ผมพยายามเอารีม เอาเนื้อเรื่องเป็นหลัก หาธีมมันหน่อย มันอาจจะดูเซย อย่าง Spider Man ผมจะมองอีกมุมคือพลังอันยิ่งใหญ่ พยายามพูดถึงคนดี ผมก็จะบอกว่าการเป็นคนดีมันเหนื่อย รูปแบบการเขียนไม่ใช่ภาษายาก ๆ ไม่ใช่ภาษาวิชาการ แต่ใช้ภาษาชาวบ้าน แล้วก็พยายามยกตัวอย่าง ในเฟซบุ๊กไม่ค่อยได้ยกตัวอย่าง แต่ในสตาร์ฟิกส์นั้นจะมี พยายามโน้มน้าวให้เขาเชื่อเรา ทำให้มันง่าย ๆ ผมไม่ได้เป็นนักวิจารณ์ประเภทอ่านยาก อีกอันก็คือทฤษฎีออเธอร์ (auteur) ส่วนใหญ่ผมจะเลือกภาคต่อของผู้กำกับ แต่ผมพยายามขุดเนื้อหาของผู้กำกับคนเดียวกัน มีดีเอ็นเอคล้ายกัน ไม่ทางใดทางหนึ่ง ผมก็เลยได้เขียนหนังภาคต่อเยอะ ผมเชื่อว่า

ทางนี้ แต่ถ้ามีการเปลี่ยนผู้กำกับ มันทำให้สเกลหนังชุดนั้นน่าสนใจมากขึ้น ทำให้ผมตื่นตื่นเวลาดูหนังภาคต่อ

มีปัญหาในการทำงานเขียนบ้างไหม

น่าจะเป็นเรื่องข้อมูล บ้านเราถ้าเขียนหนังต่างประเทศ จะหาข้อมูลง่าย เพราะเขาจัดระเบียบดี แต่ของไทยไม่เป็นระเบียบ ผมคิดว่าการเขียน เราควรจะมีแบ็คกราวด์เต็มที่ อีกปัญหาหนึ่งก็คือ วัฒนธรรมการดูหนังบ้านเราไม่แข็งแรง พอมองเป็นความบันเทิง เหมือนที่คนเว็บบอร์ดชอบพูดถึงกัน ดูเอาสนุกก็พอแล้ว ตีความไปทำไมกัน มันต้องให้อะไรกับชีวิตหรือ บ้านเรามีคนแบบนี้เยอะ พอฐานไม่แน่น ทำให้ระบบลั่น ปัญหามันต้องอยู่ที่นี้ มันไม่เหมือนฝรั่งเศส บ้านเราปากท้องสำคัญ

เท่าที่ผ่านมามีฟีดแบ็คจากคนดูไหม

ในบล็อก ก็มีคนมาคอมเมนต์ของเรา บางทีก็ตามอ่านเรานะ พอเขียบมาเขียนสื่อสิ่งพิมพ์ เช็กฟีดแบ็คได้ตอนตอบแบบสอบถาม ก็มีแฟนคลับบ้าง บางทีก็มีคนมาแอดเฟสบุ๊ค โดยเฉพาะพวกผู้กำกับหนังสั้น เขาก็จะขอบคุณที่เขียนงานของเขา

การเขียนแต่ละสื่อมีความแตกต่างกันไหม

บล็อกเป็นพื้นที่ใหญ่ มีการจัดระบบได้ยาก มีข้อเสียก็คือ ต้องคอยดูว่าโลเคชันมันอยู่ไหน อย่างบล็อกแก๊งค์ มันจะลิงก์กับห้องภาพยนตร์ของเฉลิมไทย ก็ถือว่าเป็นประโยชน์ เวลาอัปเดตของเราที่ไรก็จะไปขึ้นที่ห้องภาพยนตร์ด้วย บางทีอัปเดตไป15นาทีต่อมา ก็มีคนอ่านไปเรียบร้อยแล้ว มันขึ้นอยู่กับว่าโลเคชันนั้นคนสนใจแค่ไหน แต่ถ้าไปบอร์ดเล็กกว่านี้ ก็คงเจียบ

สื่อพิมพ์นี้จะช้าหน่อย แต่มันหนักแน่นกว่าทุกสื่อด้วยความเป็นหนังสือ ข้อมูลมันเสร็จตรงนั้น บล็อกที่เราเข้าไปแก้ได้ แต่หนังสือเป็นพื้นที่ปิด เขียนปิดอย่างไร ก็รับไปแบบนั้น มันเคลื่อนไหวช้า แต่มันแน่นกว่า ถ้าผมเขียนลงบล็อก จะกรองในระดับหนึ่ง ส่วนของสตาร์ฟิกส์นี้ ต้องแน่นเลย พอตี บก หนังสือไม่ค่อยแก้ด้วย เวลาอ่านงานตัวเองไม่ค่อยเปลี่ยน แต่ผมจะติดแค่ภาษาใหม่ ๆ เราพยายามทำให้แตกต่างจากคนอื่น ที่เขียนเคร่งเครียด แต่เราจะทำให้วัยรุ่น

เฟสบุ๊ค เร็วและแรง แต่ผ่านไปอย่างรวดเร็ว ประโยชน์ของมันก็คือมันรวมชุมชนมาไว้ด้วยกัน เดียวนี้กลายเป็นว่าอยากหาข้อมูลอะไร ให้ไปขอแอดจากผู้กำกับหรือนักวิจารณ์ มันทำให้คนอ่านมานั่งร่วมโต๊ะกับเราได้ มันเป็นชุมชนหนึ่ง ฟีดแบ็คก็เร็ว บล็อกเกอร์ก็มี แต่ไม่เร็วเท่า มันคือชัยชนะอันใหม่ เป็นเครื่องมือที่หลายคนบอกว่าจะมาแทนหนังสือ แต่ผมว่ามันต่างกัน หนังสือมันช้ากว่าเราไปอ่านหนังสือ มันคนละที่

แล้วเวลาเขียนล่ะแตกต่างกันไหม

เมื่อผมดูเสร็จ ผมจะเข้าเฟซบุ๊กก่อน จะเขียนความรู้สึกแรก ต่อมาก็คือเป็น critic นิดหนึ่ง คือ จริง ๆ แล้วข้อเขียนของนักวิจารณ์มันก็เป็นการวิจารณ์ทั้งนั้นแหละครับ แต่ในเฟซบุ๊ก จะเป็นความรู้สึกบวการวิจารณ์น้อยหนึ่ง

จากนั้นก็เอาจากเฟซบุ๊กไปลงบล็อก ซึ่งผมมองประโยชน์ในแง่การเก็บ ผมมองเป็นบันทึกไดอารี่ ไม่ก็เอาไปเผยแพร่ในเว็บบอร์ดสตาร์ฟิกส์ ผมไม่ค่อยเอาไปลงในห้องเฉลิมไทย เพราะห้องนี้มีวัฒนธรรมแปลกๆ เช่น ถ้าเขียนATM ในเชิงตำหนิ ก็จะถูกด่า เพราะฉะนั้นอย่าแวงงเท้าหาเสี้ยน ถ้าเขาเอาอารมณ์อย่างเดียว เด็กในยุคถัดไปโตมากับหนังจีทีเอช

ถ้าในสตาร์ฟิกส์ ก็ต้องจริงจัง แต่ยึดหลักว่าย่อยง่าย

แล้วมองว่า critic, review แตกต่างกันอย่างไร

สำหรับผมมองว่าไม่แตกต่างกัน บางคนก็ขอรีวิวประมาณหนึ่ง ไม่เอาสิ่งที่ซ่อนเอาไว้ในหนัง แต่คนอีกกลุ่มไม่เอา ต้องลึกกว่านี้ ต้องครุ่นคิดมากกว่านี้ ในเฟซบุ๊กจะเขียนแบบรีวิว ครั้งหลังต่อมาก็คือ critic พยายามเขียนอะไรที่หาจากที่อื่นไม่ได้

ชอบพื้นที่ไหนมากกว่ากัน

ชอบต่างกัน ชอบที่สุดก็ต้องเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ เพราะมันทรงคุณค่ามากกว่า เสร็จแล้วก็ภูมิใจทุกที เฟซบุ๊กแค่สั้น ๆ ผมดูหนังสองทุ่มออกมา ห้าทุ่มโพสต์สเตตัสแล้ว แต่สื่อสิ่งพิมพ์จะใช้เวลาเป็นอาทิตย์ ก่อนหน้านั้นก็ต้องทำการบ้าน เขียนเสร็จ ก็กลับมาดูใหม่

ผมไม่พยายามบอกว่าเป็นนักวิจารณ์ ผมบอกว่าเป็นแค่นักดูหนังที่ทำการบ้านหนักกว่าคนอื่น ไม่ได้เก่งไปกว่าใคร ถ้าคุณทำการบ้านแบบผม ก็รู้เท่ากัน

ตอนนี้ผมยังสนุกกับการเขียน แต่ผมก็ไม่รู้ว่าวันข้างหน้าจะเลือกวิจารณ์อย่างเดียว ตอนนี้ผมมองมันเหมือนสนามเด็กเล่น

ภาคผนวก 2
บทวิจารณ์ภาพยนตร์เรื่อง ลุงบุญมีระลึก
ชาติ
ในภาษาต่างประเทศ

ฝรั่งเศสต้นฉบับ

2 หน้า

ฝรั่งเศสฉบับแปล

วิจารณ์โดย Yann Tobin

แม้ว่าจะมีสิ่งวิเศษสุดๆ ในหนังแต่ละเรื่อง แต่ผมก็ยังไม่ปักใจชอบหนังเรื่องใดของอภิชาติพงศ์ วีระเศรษฐกุล แต่ครั้งนี้เป็นครั้งที่ผมหลงเสน่ห์ของหนังเข้าให้ บทกวีแปลกประหลาดอิงธรรมชาติ การผสมผสานเรื่องพื้นๆ ธรรมชาติที่เกือบจะไร้สาระกับเหตุการณ์เหนือจริงแบบไสซื่อ บรรยายากแบบแฟนตาซีของสังคมปนกับวิถีพุทธ องค์ประกอบเหล่านี้ถูกนำมาใช้หนังเรื่องก่อนๆ แต่ในเรื่องนี้มีความชัดเจนมากกว่าจากการถ่ายทอดผ่านเรื่องเล่าและตัวละครที่เต็มไปด้วยความฝันแต่ก็แฝงด้วยความเป็นจริงที่ค่อยๆ ดำเนินไปอย่างน่าทึ่งและมุ่งมั่น

บุญมีเป็นหนังแสดงออกถึงความงามและเรียกร้องความมหัศจรรย์ของตำนานการดำเนินเรื่องแบบแปลกแปร่ง และสไตล์เรื่องที่เข้าถึงได้ง่าย ทำให้ผู้ชมหลงทางเข้าไปในความลึกลับ เรื่องย่อคือเราได้รู้จักกับตัวละครเอกมีชีวิตทั้ง 4 คือบุญมีเป็นเกษตรกรทำสวนและเลี้ยงผึ้ง เขาเพิ่งจะรับจ้างแรงงานเถื่อนชาวลาวเข้ามาเป็นหัวหน้างาน เจนน้องเมียของเขาเดินทางมาจากในเมืองเพื่อมาเยี่ยมบุญมีพร้อมกับโด้หลานของเจน เจนรู้ว่าบุญมีกำลังป่วยหนักเป็นโรคไตและรู้สึกกังวลกับสิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้นในไม่ช้านี้ ทุกๆ วันเจนจะดูแลนายจ้างด้วยการล้างไตทางหน้าท้อง

คำนี้ ขณะเวลาอาหารเย็น ตัวละครทั้งสี่ต้องต้อนรับการเยือนพิเศษของผู้ร่วมโต๊ะอาหารทั้งสอง : ผีฮวย เมียของบุญมี (พี่สาวคนโตของเจน) ผู้ซึ่งตายไปแล้วกว่า 19 ปี และบุญส่งลูกชายที่หายสาบสูญซึ่งตอนนี้นักกลับกลายเป็นลิงผีตาแดง วิญญาณทั้งสองกลับมาเข้ามาอยู่ในครอบครัว และทำให้บุญมีคิดว่าพวกเขามารับบุญมี แต่จะรับไปอยู่ที่ใดเล่า?

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่มีชีวิตและวิญญาณเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมของเอเชียโดยทั่วไป โดยเฉพาะในประเทศไทย โดยมาจากความเกี่ยวข้องของเรื่องในการเวียนว่ายตายเกิด และการระลึกชาติได้ ดังเช่นเรื่องนี้ บุญมีมีความสามารถเห็นชีวิตก่อนๆ ของเขา ลักษณะเด่นที่สร้างเสน่ห์ให้กับหนังคือกับความสามารถของตัวละครที่ก้าวข้ามจากความตื่นตกใจหรือความกลัวที่มีอยู่ (โดยเฉพาะตัวละครที่ไม่ใช่คนไทย จายซึ่งเกิดความกลัวอย่างมากเมื่อผีทั้งสองปรากฏตัวขึ้น) ไปสู่การยอมรับการมาของพวกเขา พุดคุยกันถึงเรื่องธรรมดาๆ ไม่หนังเรื่องใดเลยที่มีผีจะเข้ามาบีบคั้นทรมานเจนน้องเมีย

ฮวยของเรื่องนี้ต่อจากเรื่องที่น่าจะเทียบได้คือ คือกับตันเกรก ในหนังเรื่อง *The Ghost and Mrs. Muir* (1974) ฮวยยังสอนการฟอกไตให้กับสามีที่ยังมีชีวิตของเธออีกด้วย

ตัวละครเอกทั้งสามเป็นชนรุ่นเยาว์ที่ต่อสู้กับความแปลกแยก แรงงานเถื่อนที่ถูกถ่ายทอดมาในเรื่องของสังคมปัจจุบัน ความขัดแย้งเชิงเศรษฐกิจและสังคม

การหายไปของบุญส่งเป็นสัญลักษณ์ของการเพิกเฉยต่อการดำรงอยู่ทางจิตวิญญาณของวัยรุ่น เขา

ตกตะลึงไปกับเงาร่างคล้ายลิงขยายจากรูปซึ่งเขาถ่ายไว้ใจกลางผืนป่า สวาทของฮีโร่จากหนังเรื่อง Blow up พุดถึงฟิล์มภาพที่ยังไม่ได้ล้างอัด เขาปิดตัวตนไปการหายสาบสูญของตัวเอง และชีวิตคู่ของเขากับลิงตัวเมียที่ทำให้โลกนี้เปลี่ยนแปลง บุญส่งเป็นลูกผสมระหว่างหมาป่าที่เห็นได้ทั่วไป กับตัวละครเอกในเรื่องพิภพวานร (The Alpes) สัตว์ในเรื่อง Max, my love ของ Oshima และ เจ้าชายอสูร (The Beast) ของ Cocteau ส่วนโด่ง หลานชายหนุ่ม เขาเป็นตัวแทนของเจเนเรชั่นที่เล่าขานความต่างของชั่วทางความคิดระหว่างสิ่งสองสิ่ง คือ ผันถึงความรื่นรมย์ทางเพศของตำนานเจ้าหญิงเชื่อมโยงไปยังปลาตุ๊ก ขณะที่เขาจำต้องยอมกับสภาพที่ถูกกลืนตอนขณะเป็นพระภิกษุฝึกหัดตัดขาดจากโลกอินเทอร์เน็ต เหี่ยวของเวลาที่ถูกโปรแกรมไว้ เขาถูกต้องมนต์ด้วยสามสิ่งคือ รายการโทรทัศน์ไร้สาระที่เรียกหาผู้ชมให้มาดู หรือการดำเนินพิธีทางศาสนาในงานศพที่เต็มไปด้วยพระยิบระยับ และร้านค้าราโอเกะกับแสงสีแพรวพราว หากจะว่าไป ก็ไม่ต่างจากงานศพเสียเท่าไรนัก

การต้องมนต์สะกด และความเป็นปริศนาเป็นสิ่งที่หนังนำเสนอด้วยความสนุก ซึ่งเป็นแนวคิดที่สั่งสมมายาวนานจากประสบการณ์ในการทำหนัง นักวิจารณ์หนังกล่าวว่าอิซาบิซึมาทำหนังภายใต้รูปแบบศิลปะการจัดวางในพิพิภพ (และยังมีคำถามต่อมาว่าหนังสมควรที่จะได้รับรางวัล Palme d'Or หรือไม่ อ้างถึงเลขเล่มที่ 593-594 หน้า 74 ถึง 90) การใช้รูปแบบนี้ภายในความยาวหนังสองชั่วโมง วีระเศรษฐกุลไข่มุกในการเอื้อประโยชน์สำหรับการสร้างหนังยาว กับตัวละครที่ค่อยๆปรับเปลี่ยน ความจดจ่อหาคำตอบ (เมื่อไรบุญมีจะไปสู่โลกแห่งความตาย) คำถามเกี่ยวกับการดำรงอยู่ของสภาวะ (หรือมันคือการระลึกถึงภาพผ่านเรื่องเล่า) ตัวละครที่คัดค้านนี้ถูกเรียกจากนักวิจารณ์หนังว่าเป็นผู้สร้างความมั่งคั่ง

หัวใจหลักของหนังเรื่องนี้คือการเดินทางในป่าของตัวละครที่มีชีวิตทั้งสามกับผีเมียเพื่อเดินทางไปยังถ้ำอศรรยที่เต็มไปด้วยตำนาน มันเป็นการถดถอย การกลับไปยังมดลูกของมารดา ก่อนการกำเนิดตามที่เสียงเล่าของบุญมีที่โพล่งขึ้นมา ดวงอาทิตย์สาดแสงเงินเข้ามาในที่อันมืดมิดนี้ การเปิดฉากลักษณะย้อนแสงทำให้เราคิดถึงหนังเรื่อง The Searchers ของ จอห์น ฟอร์ด

ธีมที่ไขย้อนกลับไปยังวัยเด็กนั้นก็มีความสำคัญ เรื่องเกี่ยวกับผีสาว ซึ่งเด็กทุกคนกลัวแต่ก็รู้สึกสนุกที่จะได้ติดตาม ทำให้ผู้ชมรู้สึกพอใจที่ค้นพบว่าผีมีเรื่องประเภทนี้อยู่ในหนัง บุญมี จากเสียงบรรยายอีกครั้งหนึ่ง ได้นำตัวเองเข้าใกล้กับความตายและความกลัวเสมือนวันที่เราต้องไปออกไปรายงานหน้าชั้นสมัยเป็นนักเรียน บุญมีในเรื่องเล่านี้ถ่ายทอดให้เราฟังถึงชีวิตที่เขาผันไว้ มีบางช่วงเป็นการนิมิต ซึ่งเป็นการรำลึกถึง The Jetty ของ คริส มาร์คเกอร์ ด้วยวิธีการรำลึกด้วยภาพ ความตายของบุญมี ตายด้วยการเกิดในภาพหน้าคล้ายคลึงกับคำจำกัดความของภาพยนตร์ ภาพของท่านเองที่ถูกนำมาฉายและท่านก็หายออกไป

หนังมีคำถามในเรื่องของทหารและสงครามที่กำลังจะเกิดขึ้นบนจอโทรทัศน์ปรากฏในตอนท้ายของหนัง แต่ทว่าการอ้างอิงไปยังการเมืองปัจจุบันนั้นถูกเปิดเผยจากคำวิจารณ์แบบปะติดปะต่อของบุญมี

เช่นที่เขาตั้งคำถามกับตนเองว่าเขาต้องมาป่วยเช่นนี้เป็นเพราะเขาถูกลงโทษจากที่เขาได้สังหารพวกคอมมิวนิสต์มากเกินไป (ทำให้นึกถึงการสังหารคอมมิวนิสต์ในช่วงปี ค.ศ. 1960 ในดินแดนนี้ซึ่งเป็นบ้านเกิดของผู้กำกับเอง) เจนพยายามปลอบบุญมีด้วยความไม่แน่ใจเท่าใดนัก

ความทุกข์ระทมที่ไม่สามารถย้อนอดีตกลับไปได้อีก ภาพยนตร์ลุ่มบุญมีแสดงออกซึ่งความเลวร้ายของปัจจุบันที่ซ่อนอยู่ด้วยความกลัวและร่องรอยที่ไม่อาจลบเลือน โรคภัยที่ไม่อาจรักษาให้หาย สงคราม ความจน แรงงานต่างด้าว ตัวละครเหล่านี้จะยอมศิโรราบหรือจะฮึดสู้ บางครั้งพวกเขาก็อึดอ้อมไปกับเรื่องเหนือความคาดหมาย รสชาติของน้ำผึ้ง การกินอาหารร่วมกัน ประโยคจากภาษาต่างถิ่น ความระลึกชาติได้แล้วได้ เหล่านี้เป็นสิ่งที่พวกเขารู้สึกปีติยิ่ง

เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ หากเราต้องการแบ่งปันความรู้สึกดีๆเหล่านี้

เยอรมนี

Traumhaft: Cannes-Gewinner „Uncle Boonmee“

29.09.2010 · Der neue Film von Apichatpong Weerasethakul versetzt den Zuschauer in eine ganz spezielle Art der Verückung. Im Kino gleitet er in einen wunderschönen Traum.

Von Michael Althen

Wer vom Kino nur erwartet, was er immer vom Kino erwartet, wird in diesem Film nicht glücklich werden. Allen anderen jedoch steht die Erfahrung bevor, was Kino auch sein kann, wenn man es nur lässt. Am Ende fühlt man sich jedenfalls so, als sei man in einen Traum versunken gewesen, aus dem man nur langsam wieder auftaucht.

Der Name des thailändischen Regisseurs dürfte sich mittlerweile herumgesprochen haben, seit Apichatpong Weerasethakul mit „Uncle Boonmee erinnert sich an seine früheren Leben“ in Cannes die Goldene Palme gewonnen hat und Jurypräsident Tim Burton auch herausstrich, er habe sich beim Anschauen wie in einem wunderschönen Traum gefühlt - und das will bei einem Mann wie ihm etwas heißen.

Weitere Artikel

Diese spezielle Art der Verückung mag sich dadurch erklären, dass bei Weerasethakul das Erzählen nicht den gängigen Mustern folgt, sondern eher einem Gleiten durch verschiedene Zustände gleicht. Die Dinge wechseln sich ab bei ihm, ohne dass man immer ganz genau rekapitulieren könnte, wie man vom einen zum anderen, von hier nach dort gekommen ist. Die Verbindungslinien verlaufen bei ihm immer eher unterbewusst und lassen offen, wie viel eins mit dem anderen zu tun hat.

Dem Geist ist es zu hell

Der Titel taugt jedenfalls nicht unbedingt dazu, die Beziehungen zu erhellen. Denn Onkel Boonmee erinnert sich gar nicht unbedingt an frühere Leben - oder zumindest nicht nur. Es kann schon sein, dass er der Büffel war, der sich anfangs von seinem Pflock losreißt und im Dschungel verschwindet, oder die Prinzessin, die sich vor einem Wasserfall mit einem Wels paart - aber das Erinnern stellt schon eine Hierarchie her, die der Film nicht kennt. Denn das Erinnerte ist hier nicht flüchtiger als die Gegenwart, in der Boonmee von Geistern heimgesucht wird, während er langsam an Nierenversagen stirbt.

Der Alte sitzt mit seiner Schwägerin und seinem jungen Pfleger auf der Veranda, als sich plötzlich seine jung verstorbene Frau dazugesellt, deren Gestalt sich durchsichtig übers Bild legt, ohne dass es bei den Anwesenden allzu große Verwunderung auslösen würde. Und auch als sich zwei rot leuchtende Augen aus dem Dunkel nähern und die Affengestalt sich als lange verschollener Sohn entpuppt, gerät keiner aus der Fassung. Man dreht nur das Licht herunter, weil es dem Geist zu hell ist, und blättert dann gemeinsam im Fotoalbum. Spätestens da hat man selbst aufgehört, sich zu wundern - und kommt doch aus dem Staunen nicht heraus, mit welcher Selbstverständlichkeit man eintaucht in Weerasethakuls Welt und mit welcher Leichtigkeit er das Nebeneinander in ein Ineinander verwandelt.

Sanftes Sterben

Es gibt keine Grenzen in diesem Film, die Visionen und Fiktionen vom Rest scheiden würden, sondern nur diese große Durchlässigkeit, die dafür sorgt, dass alles gleichzeitig ganz und gar

gegenwärtig erscheint. Man sieht, wie der Pfleger die Blutwäsche besorgt, wie die Schwägerin im Bus zu Boonmee fährt oder wie er sie später den Honig seiner Bienen kosten lässt - und nie hat es Weerasethakul dabei eilig, sondern dringt so langsam ein in den Alltag dieser Leute, dass man kaum mitkriegt, wie gefangen man ist.

So zögern wir auch keine Sekunde, dem Sohn zu glauben, wenn er erzählt, wie er einst auf einem Foto, das er im Dschungel gemacht hat, einen Affengeist gesehen habe und dieser Erscheinung dann in den Wald gefolgt sei, wo er nach der Paarung sich selbst in einen Affen verwandelt habe. Und darum glauben wir nur zu gerne, wenn der Geist der Frau dem sterbenden Boonmee auf die Frage, wo er sie im Jenseits denn finden könne, antwortet, die Geister verkehrten dort nicht miteinander, sondern hingen an den Lebenden. Und dann umarmen sich die beiden, wie es eben nur im Diesseits geht, obwohl die Frau doch längst im Jenseits weilt.

Es ist nicht so, dass bei Weerasethakul Abschiede ohne Schmerz zu haben wären, und Boonmee überlegt auch durchaus, ob sein Tod nicht auch eine Strafe dafür ist, dass er einst Kommunisten getötet habe. Aber sein Sterben ist von einer Sanftheit und Selbstverständlichkeit, die vielleicht nicht versöhnlich, aber doch tröstlich ist. Und auch wenn bei seinem Tod das Leben buchstäblich aus ihm herauszufließen und er in den Sternenhimmel einzugehen scheint, behandelt Weerasethakul diesen Vorgang ganz unsentimental. Er zeigt die Hinterbliebenen dabei, wie sie in einem Hotelzimmer die Geldgaben der Trauergäste zählen, wie sie in den Fernseher starren, wie sie in eine Karaoke-Bar gehen. Das Leben geht weiter.

Aber es dauert nach diesem Film verdammt lang, bis wir selbst dort wieder ankommen.

Michael Althen. **Traumhaft: Cannes-Gewinner „Uncle Boonmee“**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.faz.net/aktuell/feuilleton/kino/video-filmkritiken/video-filmkritik-traumhaft-cannes-gewinner-uncle-boonmee-1105227.html> (วันที่ค้นข้อมูล 14 มีนาคม 2555)

เยอรมนีฉบับแปล

ฉบับแปล ยอดเยี่ยม: ผู้ชนะรางวัลภาพยนตร์เมืองคานส์ “ลุงบุญมี”

29 กันยายน 2553 ภาพยนตร์เรื่องใหม่ของอภิชาติพงศ์ วีระเศรษฐกุล ผลักผู้ชมเข้าสู่ความสุขเกษมเปรมปรีดิ์อย่างพิเศษสุด ในวงการภาพยนตร์เขาลอยเลื่อนเข้าสู่ความผันอึ้งงดงาม
โดย มิกาเอล อัลเทน

ใครที่คาดหวังว่าจะได้พบกับสิ่งที่เคยคาดหวังจากภาพยนตร์เสมอมา จะไม่ชอบใจกับภาพยนตร์เรื่องนี้ ทว่าเหนือสิ่งอื่นใดทั้งหลายทั้งปวง เราจะได้ประสบการณ์ว่า ภาพยนตร์สามารถจะเป็นอะไรได้บ้าง หากเรายอมให้มันเป็น ในท้ายที่สุด เรารู้สึกราวกับว่า ได้จมลงสู่ความผัน ซึ่งเราค่อยๆ โผล่พ้นขึ้นมาจากผืนน้ำอีกครั้งอย่างช้าๆ

ชื่อของผู้กำกับภาพยนตร์ไทยผู้นี้ อาจจะมีการกล่าวขวัญถึงกันบ้างแล้วในขณะนี้ ตั้งแต่อภิชาติพงศ์ วีระเศรษฐกุล ชนะรางวัลปาล์มทองคำที่เมืองคานส์ด้วยเรื่อง “ลุงบุญมีระลึกชาติ” และ ทิม เบอร์ตัน ประธานคณะกรรมการตัดสิน ได้เน้นย้ำว่า ขณะดูเรื่องนี้ เขารู้สึกเหมือนอยู่ในความผันอันแสนงดงาม — และสำหรับคนเช่นเขา นีเยอมีความหมายอะไรบางอย่างแน่นอน

ความสุขสมอันพิเศษล้ำลึกนี้ อาจอธิบายได้ว่า สำหรับวีระเศรษฐกุลแล้ว การเล่าเรื่องจะไม่ดำเนินตามแบบแผนปรกติธรรมดา แต่จะเป็นเสมือนการเคลื่อนเลื่อนผ่านสภาวะต่างๆ สำหรับเขาแล้ว ทุกสิ่งแปรเปลี่ยนสลับกันไปมา โดยที่เราไม่อาจสรุปได้แน่นอนชัดเจนเสมอไปว่าจะเปลี่ยนจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง จากที่นี้ไปถึงที่นั้นอย่างไร เส้นเชื่อมต่อเหล่านี้จะอยู่ใต้สำนึกเสมอ และไม่ชัดว่า สิ่งหนึ่งเกี่ยวข้องกับสิ่งอื่นมากน้อยเพียงใด

สว่างเกินไปสำหรับวิญญาน

ถึงอย่างไรชื่อเรื่องก็ไม่จำเป็นว่าจะช่วยให้ความกระจ่างแก่ความสัมพันธ์ต่างๆ เหล่านี้ เพราะลุงบุญมีไม่ได้ระลึกถึงเฉพาะชาติก่อนๆ เสมอไป - หรืออย่างน้อย ก็ไม่เฉพาะชาติก่อนๆ เท่านั้น - อาจเป็นไปได้ว่า เดิมที่เขาเคยเป็นควายที่แตกออกจากฝูง แล้วหายเข้าไปในป่า หรือเป็นเจ้าหญิงที่ตรึงคู่อยู่กับปลาดุกหน้าน้ำตกแห่งหนึ่ง - แต่การระลึกอดีตก็สร้างลำดับชั้นซึ่งภาพยนตร์ไม่รู้จักมาก่อนขึ้นมา เพราะสิ่งที่ถูกระลึกถึงในที่นี้ ก็ไม่ได้แปรเปลี่ยนฉับพลันยิ่งไปกว่าสิ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งลุงบุญมีถูกผีเข้า ขณะที่เขากำลังตายอย่างช้าๆ ด้วยโรคไตวาย

ชายชราหนึ่งอยู่ที่ระเบียงกับน้องสะใภ้และพยาบาลหนุ่ม ทันใดนั้นภรรยาของเขาที่เพิ่งเสียชีวิตก็โผล่

มา ร่างของเธอโปร่งใสในภาพฉากนั้น โดยที่ไม่ได้สร้างความประหลาดใจเท่าไรนักกับคนที่อยู่ตรงนั้น และขณะที่ดวงตาสว่างแดงสองดวงจากในป่าเคลื่อนไหวเข้ามา และร่างวานรนั้นก็กลายเป็นลูกชายที่หายสาบสูญไปนานแล้ว ก็ไม่มีใครตกตะลึงพริ้งเพริด ก็เพียงแต่หรีแสงไฟ เพราะมันสว่างเกินไปสำหรับวิญญาน แล้วก็พลิกดูอัลบั้มรูปด้วยกันไป อย่างช้าที่สุดตรงจุดนี้แหละ ที่เราเองก็เลิกแปลกใจ - แต่ก็ยังไม่หายงง - ว่าในโลกของวีระเศรษฐกุล ใครจะผลุบเข้าไปโผล่ขึ้นมาอย่างปรกติสามัญแค่ไหน และสถานะที่เคยคู่ขนานกัน แปรเปลี่ยนเป็นสภาวะรวมอยู่ในกันและกันได้อย่างง่ายดายเพียงใด

การตายอย่างอ่อนโยน

ในภาพยนตร์เรื่องนี้ไม่มีขอบเขตเส้นแบ่ง ที่จะสามารถแยกแยะทัศนกับเรื่องแต่ง (visions and fictions) ออกจากส่วนอื่นที่เหลือ มีแต่ความเปลี่ยนแปลงผ่านแทรกซ้อนได้ง่ายดาย ที่ช่วยให้ทุกสิ่งทุกอย่างปรากฏเป็นปัจจุบันในเวลาเดียวกันหมด เราจะเห็นขณะที่ผู้พยาบาลจัดการฟอกไตน้องสะใภ้ขึ้นรถโดยสารมาหาลุงบุญมี หรือขณะที่เขาให้เธอชิมน้ำผึ้งของเขา - และวีระเศรษฐกุลไม่เคยรีบร้อน แต่จะค่อยๆ แทรกซึมเข้าไปในชีวิตประจำวันของคนเหล่านี้อย่างเชื่องช้า จนเราแทบไม่รู้ตัวว่าเราติดกับเข้าไปได้อย่างไร

และเราก็ไม่ลังเลแม้แต่วินาทีเดียว ที่จะเชื่อเจ้าลูกชาย เมื่อเขาเล่าว่าครั้งหนึ่งในรูปถ่ายใบหนึ่งที่เขาถ่ายในป่า เขาเห็นปีศาจวานร และเดินตามร่างที่ปรากฏนั้นเข้าไปในป่า ที่ซึ่งเขาเองก็ได้กลายร่างเป็นวานรหลังจากการสมสู่ และเราก็มินต์จะเชื่อ เมื่อวิญญานของภรรยาตอบลุงบุญมีซึ่งกำลังจะตายว่า จะไปหาเธอได้ที่ไหนในโลกหน้า เธอบอกว่าที่นั่นวิญญานจะไม่ติดต่อกันเองหรอก แต่จะติดสอยห้อยตามคนที่ยังมีชีวิตอยู่ แล้วทั้งสองก็กอดกัน อย่างที่ทำกันในโลกนี้ แม้ว่าภรรยานั้นอยู่ในโลกหน้ามานานแล้ว

มันไม่ใช่ว่า สำหรับวีระเศรษฐกุล การจากลาไม่ควรจะมีความเจ็บปวด และลุงบุญมีก็พิจารณาอย่างหนักด้วยว่าความตายของเขาไม่ใช่การลงโทษ ที่เขาเคยฆ่าคอมมิวนิสต์คนหนึ่ง แต่การตายของเขาเป็นความอ่อนโยนและความต้องเป็นไปตามธรรมชาติ ที่บางทีอาจจะประนีประนอมไม่ได้ แต่ก็พอปลอบใจได้ และแม้ยามตายชีวิตจะไหลออกจากตัวเขาอย่างแท้จริง และดูเหมือนเขาจะเข้าไปอยู่กับหมู่ดาวบนท้องฟ้า วีระเศรษฐกุลก็แสดงกระบวนการนี้โดยไม่มีอารมณ์ความรู้สึกใดใด เขาแสดงให้เห็นคนที่ยังอยู่ข้างหลัง ขณะนับเงินช่วยงานศพภายในห้องของโรงแรม ขณะกำลังจ้องดูโทรทัศน์ ขณะพากันไปบาร์คาราโอเกะ ชีวิตยังคงดำเนินต่อไป

แต่หลังจากภาพยนตร์เรื่องนี้ มันใช้เวลาอีกโคตรนาน กว่าเราเองจะไปถึงที่นั่น.

ต้นฉบับอิตาลี 2 หน้า

อิตาลี ฉบับแปล

โดย Massimo Causo / 14.10.2010

ชายผู้หนึ่งซึ่งใช้ชีวิตช่วงสุดท้ายของเขาอยู่ในป่า ถูกพาท่องไปพบกับชีวิตใหม่โดยคนรู้จักและโดยวิญญาณของคนที่ยืนเคียงรักใคร่ — ภาพยนตร์ของผู้กำกับชาวไทยผู้นี้เป็นผลงานการถ่ายทำอันสมจริง สร้างจากมูลฐานของความจริงทั้งปวงที่ใกล้เคียงกับการใช้ชีวิตของมนุษย์เรา ระหว่างร่างเป็นและร่างตายที่ราวกับยังมีชีวิตอยู่ ประกอบกับกระแสของสติ มโนสำนึก อันจะทำให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกอ่อนเปลี้ยอย่างบอกไม่ถูกข้างใน ขณะกำลังค้นหาตัวตนของตัวเองบนหน้าหน้าจอ เป็นภาพยนตร์ไทยที่ได้รับรางวัลปาล์มทองคำจากเทศกาลภาพยนตร์คานส์

ความทรงจำเกี่ยวกับสิ่งอื่นที่เคยมีอยู่ ความสัมพันธ์ระหว่างความจริงและจิตวิญญาณ ลุงบุญมีระลึกชาติ เป็นเรื่องราวของชายผู้หนึ่งซึ่งจดจำชีวิตในชาติที่แล้วๆ ของตนได้ คือตัวละครจริงที่อภิชาติพงษ์ วีระเศรษฐกุล รู้จักจากพระภิกษุรูปหนึ่งในอีสานเมื่อหลายปีก่อน ผู้เล่าว่า ขณะที่บุญมีนั่งสมาธิและหลับตา เขาได้เห็นชีวิตของตนในชาติที่ผ่านๆ มา แล่นวนไปมาราวกับหนัง นอกจากนั้นยังมีหนังสืออยู่หนึ่งเล่ม ที่ภิกษุรูปนี้เขียนรวบรวมเรื่องราวของบุญมีและของคนอื่นๆ ในหมู่บ้านละแวกนั้น ผู้เคยมีประสบการณ์ในลักษณะเดียวกัน ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าภาพยนตร์ของอภิชาติพงษ์ วีระเศรษฐกุลนั้นสร้างขึ้นจากองค์ประกอบที่มาจากความจริง มีหลักฐาน สัมผัสได้ ไม่ใช่จินตนาการ เรื่องอุปมาอุปไมย หรือการกล่าวอ้าง แต่เป็นการมองไปบนเรื่องจริง

ในลุงบุญมีระลึกชาติ การกลับชาติมาเกิดไม่ใช่สมมุติฐานแต่เป็นเหตุการณ์จริง และการปรากฏของวิญญาณในระดับและสถานะต่างๆ ก็ไม่ใช่กลไกในการเล่าเรื่องแต่เป็นการแสดงบทบาทจริง อภิชาติพงษ์คลุกคลีกับการกลับชาติมาเกิดเหมือนกับคลุกคลีกับภาพยนตร์ นั่นคือการมองทะลุผ่านกายจริง ร่างจริงของสิ่งมีชีวิตทุกประเภท สำหรับผู้กำกับหนุ่มผู้นี้ธรรมชาติ (ต้นไม้ ใบไม้ น้ำ สัตว์) ไม่ใช่การเปลี่ยนร่างแต่คือร่างจริง คือตัวละครที่สมบูรณ์ เช่นเดียวกับวิญญาณ การหายไปของสิ่งที่มีอยู่จริงได้ประกอบกันขึ้นเป็นรูปเป็นร่าง และดำเนินขนาบเคียงข้างไปกับร่างของมนุษย์อันประกอบด้วยกระดูกและเนื้อหนัง ลุงบุญมีจะเป็นหนังสืองามล้ำลึกเรื่องหนึ่ง ถ้าหากหนังเรื่องนี้ไม่ยึดติดอยู่กับความจริง โดยทุกสิ่งจะต้องถูกตีความว่าจริงและสัมผัสได้

ที่มาของหนังมีร่องรอยของเรื่องส่วนบุคคลของผู้กำกับ กล่าวคือ บิดาที่ป่วยเป็นโรคตับของอภิชาติพงษ์ตัดสินใจปลีกลีเวกเพื่อใช้ชีวิตบั้นปลายอยู่ในป่าเหมือนลุงบุญมี (อุปกรณ์และสิ่งของที่ใช้รักษาตัวในหนังนั้นเหมือนกับที่บิดาของเขาเคยใช้ตอนป่วย) ส่วนวิญญาณหรือผีที่นิ่งอยู่ใต้อาหารของคนเป็น (โดยเฉพาะผีตัวดำมีตาเป็นลูกไฟสีแดง) นั้น เป็นสิ่งประติษฐ์ที่ผู้กำกับสร้างมาจากความทรงจำเกี่ยวกับผีในหนังสือของขวัญไทยเก่าๆ ต้นทุนต่ำ ที่เคยดูครั้งยังเด็กในโทรทัศน์ อภิชาติพงษ์ไม่ต้องการหาวิธีเล่าเรื่องเป็นขั้นตอน แต่นำเสนอภาพ (สัญลักษณ์) ให้ดูเท่านั้น เช่นควายที่เราเห็นในตอนต้นของเรื่อง คือชาติ

กำเนิดหนึ่งในชาติก่อนของบุญมี ที่ต่อมาก็ล้มป่วยและเกือบตายอยู่ภายในบ้านหลังหนึ่งท่ามกลางต้นไม้ มีคนเป็นรายล้อมดูอาการและคนตายอยู่เป็นเพื่อน ที่โต๊ะอาหารมีภรรยาผู้ตายไปแล้วเมื่อหลายปีและลูกชายหายผู้เคยหายสาบสูญไปในป่า ซึ่งกลับมาในร่างกึ่งมนุษย์กึ่งลิงดำแววตาแดงก่ำ ทุกร่างเคลื่อนไหวสู่การเปลี่ยนแปลงสถานะ ซึ่งเป็นการชี้ให้เห็นว่าชีวิตหนึ่งกำลังระเหยหายไปในภพของวิญญาณเร่ร่อนท่ามกลางผืนดิน น้ำ ถ้ำและภาพได้นำ สลับไปมาระหว่างปัจจุบันกับห้วงเวลาอื่น ภาพเจ้าหญิงโบราณมีผ้าปิดดวงตาแว็บไปแว็บมา ความทรงจำครั้งยังหนุ่มในชุดเครื่องแบบและเหตุการณ์อื่นๆ กระแสของสติห้วงความคิดได้นำพาเราไปเห็นมิติของภาพยนตร์ซึ่งอยู่ในมิติของจิตวิญญาณของความถ่องแท้ เราสามารถมองเห็นเส้นทางการปลดปล่อยของจิตวิญญาณให้เป็นอิสระในพื้นที่ของความจริงคือสิ่งที่อภิชาติพงษ์สร้างขึ้นในหนังเรื่องนี้ ซึ่งเป็นการพัฒนาขั้นต่อมาของPrimitive ผลงานศิลปะซึ่งเป็นผลพวงมาการได้พบปะกับวัยรุ่นแห่งหมู่บ้านนาบัว หมู่บ้านแห่งหนึ่งในภาคอีสาน สถานที่ที่เคยเกิดเหตุการณ์รุนแรงทางการเมือง โครงการศิลปะนี้ประกอบด้วยงานหลายรูปแบบ อาทิเช่น ศิลปะจัดวาง หนังสือสองเรื่อง (จดหมายถึงลุงบุญมีและผีนาง ซึ่งสร้างให้กับเว็บไซต์ Animate Projects) และหนังสือศิลปะสำหรับสำนักพิมพ์ Edizioni Zero di Milano ทุกสิ่งนี้เพื่อจะบ่งชี้รูปลักษณ์ที่แตกต่างของภาพยนตร์ของอภิชาติพงษ์ที่ต้องการปลุกความขมขื่นอันแสนหวานของจิตวิญญาณและความรู้สึกอ่อนเปลี้ยอย่างบอกไม่ถูกข้างในตัวผู้ชม ขณะกำลังค้นหาตัวตนของตัวเองบนหน้าหน้าจอ

Massimo Causo. "Lo zio Boonmee che si ricorda le vite precedenti". [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก

http://www.sentieriselvaggi.it/290/38959/Lo_zio_Boonmee_che_si_ricorda_le_vite_precedenti,_di_Apichatpong_Weerasethakul.htm (วันที่ค้นข้อมูล 14 มีนาคม 2555)

ต้นฉบับญี่ปุ่น 1 หน้า

ญี่ปุ่นฉบับแปล

“ลุนบูญมีระลึกชาติ” โดย Kaori Nihongi

05 ธันวาคม 2553

ปาในผลงานของผู้กำกับอภิปาติพงศ์นั้นคือ การมีอยู่ที่ใกล้ชิดกับวิถีชีวิตของมนุษย์ในลักษณะที่เป็นสถานที่ซึ่งมนุษย์มีอิสระ และไม่รู้สึถึงเขตแดนที่แบ่งระหว่างคนกับสัตว์ ในเรื่อง “สุดเสนหา” เขาได้สะท้อนออกมาให้เห็นในตอนที่คนสามคนเดินทางออกจากเมืองเข้าสู่ป่า และพวกเขาได้รับการปลดปล่อยเป็นอิสระ ส่วนในเรื่อง “สัตว์ประหลาด” โลกที่ไม่เข้าใจว่าสิ่งใดคือเรื่องเล่า สิ่งใดคือเรื่องจริง ก็ได้พัฒนาไปเป็นฉากของปา สิ่งมีชีวิตซึ่งถูกกดขี่จากเมืองที่เต็มไปด้วยความสนุกสนานรื่นเริงได้เป็นอิสระจากการสัมผัสถึงความหวาดกลัวในความตายและการดำรงอยู่ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องไหน ความว่างเปล่าของ “ปา” ซึ่งใกล้ชิดกับวิถีชีวิตของมนุษย์นั้น ก็สร้างขึ้นมาจากความสมดุลในเสียงของธรรมชาติและแสงรำไรที่นำมหัศจรรย์

ภาพยนตร์เรื่อง “ลุนบูญมีระลึกชาติ” ซึ่งได้รับรางวัลปาล์มทองคำจากงานเทศกาลหนังเมืองคานส์เรื่องนี้ก็เช่นเดียวกัน แต่นอกจากการมีอยู่ของปาจะแสดงให้เห็นถึงบทบาทที่ยิ่งใหญ่นี้แล้วยังคิดได้อีกว่าภาพยนตร์เรื่องนี้กำลังพูดถึงการมีหรือไม่มีอยู่ของมนุษย์และสัตว์ ชีวิตและความตาย รวมถึงการมีตัวตนอยู่ของจิตวิญญาณ และองค์ประกอบอย่างปาซึ่งสร้างขึ้นในมิติของเส้นแบ่งอันคลุมเครือที่อยู่ล้อมรอบการมีตัวตนอยู่นั้นก็ได้รับหยิบยกขึ้นมาให้เด่นชัด ดังนั้น ทีมที่ผลงานชิ้นนี้กำลังจะเล่าถึงอาจจะเป็น “ข้อกังขาในเส้นแบ่ง” นี้ก็เป็นได้

หนังเริ่มต้นด้วยภาพที่ลุนบูญมีคลายปมเชือกที่มัดตัวไว้ และไล่ตามตัวเข้าไปในป่า แล้วทั้งคู่ก็หลงทางอยู่ภายในป่านั้น ทศนิยมภาพของปาในช่วงเวลานั้นปกคลุมไปด้วยหมอก เป็นภาพที่งดงามและน่าอัศจรรย์ ได้ยินเสียงแมลงและนกร้องดังก้องอย่างชัดเจน แม้ว่าเสียงเหล่านี้จะเป็นเสียงที่เคยได้ยินเป็นประจำ แต่ช่วงเวลาที่เปียกชื้นซึ่งถูกปกคลุมไปด้วยเสียง แสง และความมืดเช่นนี้ ตัวของลุนบูญมีไม่เคยตระหนักถึงในชีวิตประจำวันมาก่อน จากนั้นก็มีดวงตาสีแดงจับจ้องมาที่ลุนบูญมี จากจุดนี้เองลุนบูญมีก็ก้าวเข้าสู่ความว่างเปล่าอันคลุมเครือของเส้นแบ่งระหว่างความเป็นและความตายไปเรียบร้อยแล้ว และกลายเป็นว่าไม่ว่าจะเป็นการมีอยู่ของสิ่งใดก็ตาม ก็ไม่มีการแบ่งแยกอีกต่อไป เพราะหลังจากนั้น ไม่ว่าลุนบูญมีจะเผชิญหน้ากับผีเมียตัวเองหรือลิงผี เขาก็ไม่ได้ตกใจแต่อย่างใด ซ้ำยังพูดคุยกันและถูกชักชวนให้ไปยังสถานที่ที่จะใช้ช่วงเวลาสุดท้ายของชีวิต ซึ่งลุนบูญมีก็จบชีวิตลงที่นั่น

ลำดับเวลาของหนังเรื่องนี้ไม่ได้เรียงลำดับไปแบบทีละตอนๆ มีหลายช่วงเวลาและหลายฉากเกิดขึ้น ซึ่งสายตาจะต้องจับจ้องไปยังเหตุการณ์ต่างๆ เหล่านี้ สิ่งนี้ถูกสร้างขึ้นโดยการนำภาพความทรงจำแต่ละส่วนมาปะติดปะต่อกัน ซึ่งถือเป็นหลักของการเล่าเรื่องการระลึกชาติของลุนบูญมีหรือพูดอีกอย่างก็คือ ภาพตัดต่อของความทรงจำนี้ประกอบขึ้นเป็นคำใบ้ซึ่งจะนำไปสู่ความคลุมเครือของเส้นแบ่งที่อยู่รอบการมีตัวตนอยู่

ต่อมา เจนน้องเมียของลุงบุญมีและโด้ผู้เป็นหลานชายนั่งรถมาเยี่ยมลุงที่บ้าน มุมกล้องในผลงานของผู้กำกับบอริชาติพงศ์ได้สะท้อนให้เห็นระยะทางจากหน้าต่างรถ และถนนเส้นนี้ก็คือทางที่เชื่อมโยงระหว่างเมืองกับป่า พวกเขาเดินทางไปตามถนนที่นำไปสู่ที่อยู่ที่ไม่ชัดเจนซึ่งอยู่ในกระเป๋าสื่อ และเมื่อมาถึงที่บ้านของลุง พวกเขาก็ได้มีโอกาสนั่งล้อมวงพูดคุยกันหลังจากที่ไม่ได้ทำมานาน แม้จะเป็นประสบการณ์ธรรมดาๆ แต่ก็แสนวิเศษ และได้รับฟังเรื่องราวต่างๆ จากนั้นทั้งสามคนก็เดินทางเข้าไปในป่าด้วยกัน

อย่างไรก็ตาม หลังจากที่พวกเขาได้เผชิญหน้ากับผีหรือจิตวิญญาณ ก็เกิดบทสนทนาขึ้นอย่างไม่ได้ตั้งใจแล้วเวลาก็เดินไปอย่างเชื่องช้าอ้อยอิ่ง ในหนังเรื่องนี้ กระบวนการกรองของเสียออกจากเลือดของลุงบุญมีนั้นจะทำงานในห้องนอนอันมืดมิดเป็นกิจวัตรประจำวัน เนกเซนเดียวกับการยึดติดของสิ่งมีชีวิต แต่พอออกมาข้างนอกก็จะถูกห้อมล้อมไปด้วยแสงและสรรพเสียงที่ทำให้ชีวิตสดใส และพวกเขาต่างก็ใช้เวลาอันเงียบสงบอยู่ในสิ่งเหล่านั้น ในตัวของ "มนุษย์" และ "สิ่งมีชีวิต" ล้วนมีการกระทำต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย เช่น ความคิดของผู้ที่ถูกบังคับไม่ให้กระทำทางสังคม ความคิดของผู้ที่ดูหมิ่นคนที่กระทำเช่นนั้น ความหลงตัวเอง หรือความรู้เท่าทันในความงามและความน่าเกลียดและไม่สนองตอบต่อสิ่งนั้น "เวลาที่ดำเนินไปอย่างเชื่องช้า" ที่สงบเงียบของพวกเขาแสดงให้เห็นว่า มีแค่สิ่งเหล่านั้นที่อยู่ในแก่นแท้ของการมีตัวตน และพวกเขาก็นำตัวเองออกมาห่างจากการกระทำเหล่านั้น และจับมือกันมุ่งหน้าเข้าสู่ป่า

สิ่งที่เกิดขึ้นที่ถ้ำภายในป่า คือ การตายของลุงบุญมีที่เจ็บป่วยเพียงผู้เดียวเท่านั้นหรือเปล่า ไม่ใช่เลย เพราะทั้งเจนและโด้ที่เหยียบย่างเข้าไปในป่าก็ได้เปลี่ยนไปจากการมีตัวตนอยู่ในรูปแบบเดิมด้วย ในช่วงสุดท้ายจะดูเหมือนเป็นเดจาวูของความมหัศจรรย์ที่คนทั้งสามประสบในบ้านของลุงบุญมี นอกจากนี้ยังโคลสอัพไปที่ความคลุมเครือของเส้นแบ่งของการมีตัวตนด้วย เพลงจบที่พวกเขาฟังกันในดิสโกเธคนั้นได้กลับแปรเปลี่ยนไปเป็นเสียงของป่าที่นำมหัศจรรย์ในช่วงตอนจบของหนัง (ที่มีชื่อเครดิตขึ้น) บางทีเมืองก็อาจจะเป็นป่าสำหรับสิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์ สิ่งไม่มีชีวิต หรือจิตวิญญาณก็เป็นได้ ในภาพยนตร์เรื่อง "ลุงบุญมีระลึกชาติ" เรื่องนี้ เส้นแบ่งระหว่างเมืองกับป่านั้นปรากฏขึ้นมาในลักษณะของการมีอยู่อย่างคลุมเครือและสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งต่างจากผลงานที่ผ่านมาของผู้กำกับท่านนี้ที่จะแบ่งแยกเมืองกับป่าอย่างชัดเจน

นี้อาจจะเป็นแนวแฟนตาซี แต่ก็หาใช่แฟนตาซีแบบเทพนิยายไม่ หากแต่เป็นแฟนตาซีในแบบฉบับลักษณะของภาพยนตร์ เป็นแฟนตาซีของการมองเห็นและการได้ยิน ที่เรื่องทั้งเรื่องสร้างขึ้นโดยการนำช่วงเวลาและภาพความทรงจำต่าง ๆ มาปะติดปะต่อเข้าด้วยกัน และเล่าเรื่องจากจุดนั้น ส่วนในเรื่องของเพลง เป็นเพลงที่แต่งขึ้นเป็นชุด (serial music¹) และการมีอยู่ของ "ท่วงทำนอง" ในภาพยนตร์เรื่องนี้ก็เป็นสิ่งที่ช่วยประสานเรื่องราวตั้งแต่ต้นจนจบ แล้ว "เรื่องเล่า" ที่เชื่อมโยงกันเป็น 1 เรื่องก็ถือกำเนิดขึ้น ในขณะที่ตัวหนังเป็นฟิล์ม 1 ม้วนแต่ก็ประกอบขึ้นจากบล็อกของเวลาแต่ละช่วงภายในเรื่อง และสามารถแบบเล่าไม่ต่อกันได้

1 ระบบตัวโน้ตแถว หรือ ระบบโน้ต 12 เสียง ที่โน้ตทุกตัวมีบทบาทและคุณค่าเท่ากัน ซึ่งจะเริ่มเล่นจากตัวโน้ตตัวไหนก่อนก็ได้

สิ่งนี้ต่างหากละที่เป็นแฟนตาซี ผู้กำกับอภิชาติพงศ์ปะติดปะต่อความทรงจำที่อยู่รอบตัวเองได้อย่างสงบเยือกเย็นและบ้าบิ่น และนี่ไม่ใช่เพียงแค่แฟนตาซีแบบเอเชียเท่านั้น แต่เป็นผลงานที่อยากให้ได้รับความสนุกในฐานะที่เป็นแฟนตาซีในแบบฉบับของภาพยนตร์

Kaori Nihongi. 『ブンミおじさんの森』 映画という形態としてのファンタジー.
[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก
<http://blog.livedoor.jp/parcan/archives/50960209.html>
(วันที่ค้นข้อมูล : 14 มีนาคม 2555).

เกาหลีใต้

대안적인 시간을 체험하게 하는 <엥글 분미> by Ms. KIM JI MI

내가 처음 만난 아핏차퐁 위라세타쿤의 영화는 <세속적 욕망>(Worldly Desire)이었다. 나는 그것을 보았다고 차마 말할 수 없을 정도로 즐겼다. 정글이었고, 한 여자가 무희들과 함께 ‘나도 아버지와 어머니의 사랑처럼 순수한 사랑을 할 수 있을까’라는 내용의 노래를 끊임없이 불렀다. 뮤직비디오를 촬영 중인 듯했다. 사랑의 도피를 하는 한쌍의 남녀 이야기가 카메라 속에 담겨 있었고, 이를 촬영하는 카메라 뒤에서 스태프들이 목소리를 낮추어 농담을 주고받았다. 노래는 반복되었고, 도피는 허무하게 좌절되었으며 밤과 낮이 번갈아서 찾아왔다. 나는 내가 즐기기 때문에 그것의 서사를 언어적으로 기술할 수 없다고 생각했다. 하지만 즐음기 없이 다시 본 그 영화는 크게 다르지 않았다. 그리고 그 이후에 만난 그의 영화들을 볼 때마다 나는 <세속적 욕망>을 보면서 느꼈던 아늑한 현기증을 느낀다. 그것은 언어로 개념화되는 것을 철저하게 거부하는 그의 영화가 가진 독특한 성격 때문이다(이를 학술적인 용어로 번역하면 ‘구조영화’라고 할 수 있을 것이다. 내용과 형식의 이분적인 구도에 저항하며 대상과의 거리두기를 통해서 관객으로 하여금 끊임없이 자각적인 의미를 형성하도록 요구하는 구조영화의 특징에 대해서는 <현대영화연구 8권>에 실린 오준호의 글 ‘아핏차퐁 위라세타쿤 영화의 이중적 구조-영화적 구조에서 신화적 구조로의 확장’ 참고). 그의 영화는 보아야 하는 것이지 말할 수 있는 것이 아니다. 아핏차퐁의 새 영화 <엥글 분미>를 다른 환경과 시간 속에서 세 번 만나면서 그것을 다시 확인했다. 하지만 아이러니하게도 바로 그런 이유로 그의 영화는 다른 어떤 영화들보다 글쓰기 욕망을 자극한다.

경계없는 비균질적 세계의 무한 확산

<엥글 분미>는 아핏차퐁 월드를 구축하는 수많은 ‘격자’들 가운데 하나이다. 우리는 젠(제니이라 풍파스)이 오토바이 사고로 다리를 절게 되었다는 사실을 <세기와 징후>에서 이미 들었다. 뿐만 아니라 <엥글 분미>에서 절이 무섭다며 도망쳐온 통(샤크다 카에부아디)이 의전한 스님이 되어 있는 모습을 <세기와 징후>에서 보았고, <열대병>에서는 그가 애인 켄에게 ‘자신의 전생을 기억한다는 삼촌’ 그러니까 분미로 추정되는 인물에 대해 농담 삼아 이야기하는 것을 들었다. 아핏차퐁의 영화들은 어떤 지점에서 모두 연결되어 있고 몇 개의 모티브들은 미묘하게 변주되어 반복된다. <세기와 징후>의 사원 같은 병원과 공장 같은 병원에서 동일한 인물들이 유사한 대사를 전혀 다른 분위기와 상황 속에서 들려주었던 이질적인 풍경의 조합은 아핏차퐁 월드의 축약적인 단면이라고 할 수 있다. 다른 영화 속의 통과 젠 그리고 다른 인물들을 아는 것은 분명히 그들에 대한 참조점들을 제공하지만 그것들이 선후 관계나 인과 관계에 대한 단서를 제공하는 것은 아니다. 그것들은 단일한 지점으로 수렴되는 종류의 지식이 아니라 더 많이 열리기 위해 확산되는 종류의 지식이기 때문이다.

아핏차퐁이 세계를 구성하는 방식은 루카스식 세계 구성법(혹은 일반적 내러티브 영화의 시퀀스 구성 방식)과는 전혀 다르다. 그것이 굳이 벽돌이라는 단어 대신 ‘격자’라는 용어를 채택한 이유다. 그의 세계는 ‘스타워즈’ 세계처럼 중심적인 인물이나 사건을 축으로 한 시간적, 공간적인 질서를 구축하지 않는다. 분명한

경계와 순서가 존재하는 선조적, 구성적 세계. 그것은 분미가 결코 편안하게 잠자리에 들 수 없어 창고로 쓰던 콘크리트집 같은 것이다. 격자들은 어떤 위상이나 중심없이 확산되고 무한증식할 수 있다. 들뢰즈식으로 말하면, 그의 영화들은 리좀형 구조를 취한다. 한편 한편이 독립되어 있지만 서로서로 겹치고 한편이라고 구획된 영화 안에서조차 분절되며 접합된다. 분미의 생은 달아난 소와 원주민 가족들, 공주와 메기 이야기와 별다른 설명없이 붙는다. 그것은 분미의 전생일 수도 미래일 수도 혹은 다른 누군가의 환상일 수도 있다. 논리적인 정합성에 대한 요구는 이미지와 이미지들이 접합되는 순간의 마법 같은 황홀감에 의해 초라하게 퇴장당한다.

이와 같은 이미지의 활용은 성과 속, 남녀, 현재와 과거, 밤과 낮, 선과 악, 미와 추, 허와 실, 생과 죽음 등 모든 존재 혹은 인식의 경계에 회의를 품는 아핏차퐁 월드의 존재 기반과 관련되어 있다. 그의 영화는 불교적인 철학과 전통을 기반으로 하고 있지만 설화와 현실의 적극적인 개입을 통해 성스러움으로 박제되는 것을 거부한다. 남녀상열지사 혹은 남남상열지사는 사원과 불교적 우화들과 결합하고 승려들은 노트북과 채팅을 통해 세상으로 스며든다. 성(聖) 안에 속(俗)이 속 안에 성이 혼재되어 있다. 분미의 죽은 아내 후아인과 행방불명된 아들 분송이 각각 유령과 원숭이 유령의 모습으로 천연덕스럽게 식사를 하는 모습을 일부러 ‘TV드라마의 형식’을 빌려 찍은 것도 아마 그런 이유일 것이다. 신비로운 비존재를 가장 통속적인 재현 방식으로 조망하고 TV를 보거나 야식을 먹는 것과 같이 일상적인 행위들은 유체이탈 혹은 영육의 분리와 같은 신비 체험과 곧바로 접속되기도 한다.

‘정글이나 언덕 계곡 앞에 서면 짐승이나 다른 존재였던 나의 전생이 떠오른다’는 영화의 첫머리의 자막에는 아핏차퐁의 모든 영화에 빠지지 않고 등장하는 정글에 대한 애정고백의 다른 버전이라고 할 수 있다. 그의 영화에서 정글은 밤과 낮에 따라 두 가지 얼굴을 갖는다. 낮의 정글은 자연이며, 삶의 시간이고, 전쟁과 투쟁의 공간이다. 밤의 정글은 어둠이며 영혼들과 짐승들의 공간이며 신비스러운 시간이다. 원숭이 유령이 되어 저녁 식탁 자리에 앉은 분송은 말한다. “여긴 너무 밝아서 아무것도 안 보여요.” 여기서 빛은 시야를 밝히는 것이 아니라 시야를 가리는 존재가 된다. 분송은 아버지의 카메라로 사진술을 익히다 원숭이 유령에 매혹되었고, 그들과 소통하기 위해 집을 떠났다. 그의 눈은 어둠 속에서 빨갭게 빛나고 더 많은 것을 본다. 분송의 삶은 영화를 닮았다. 카메라가 발견하게 한 새로운 세계. 그것은 인간의 눈이 보지 못했던 것들을 기계적으로 포착하고, 때로는 뒤늦게 깨닫게 한다. 그리고 무엇보다도 어둠 속에서 더 잘 보인다.

빛과 그림자의 전복된 질서

분미는 후아인을 따라 어두운 동굴에 들어가 죽음을 맞는다. 그는 그곳이 자궁과 같다고 말하며 언젠가 자신은 여기서 태어난 것 같다고 한다. 그는 동굴 속에서 전생을 느끼며 미래를 본다. 그의 미래에 관한 내레이션과 함께 제시되는 것은 밝은 대낮의 초원, 포획된 원숭이 유령과 군인들의 스틸 사진이다. 미래는 물리적으로 밝지만 그 밝음은 희망보다는 공포를 내포한다. 이미지들의 움직임은 사라지고 어머니의 자궁 속에서처럼 컷가를 가득 채웠던 신비로운 정글과 동굴의 사운드 역시 정적 속으로 자취를 감춘다. 분미의 병든 육체를 지켜보던 원숭이 유령들의 빨간 눈빛은 어둠 속에서 루비처럼 빛났다면, 군인들에게 포획된 그의 눈빛은 빨갭게 충혈되고 초라하게 빛을 잃는다. 아핏차퐁은 분송의 이야기 속에 군대와 정부에게 내몰린 숲으로 도망칠 수밖에 없었던 사람들의 역사를 담았다고 한다. 그것은 분송의

이야기인 동시에 분송의 아버지인 분미의 미래이기도 하다.

분미가 말하는 미래 속에서 ‘그들’은 한 사람을 잡아 그 사람의 과거와 미래를 화면에 비추고 그 사람은 사라진다. 이 섬뜩한 미래는 정보와 기록이 인간을 대신하는 현재 우리 삶의 어떤 단면을 내포한다. 하나의 인간이 가지고 있는 경이로운 유동적 생명 에너지가 순간적으로 고정된 파편들을 통해 구성되어 인식되는 상태가 그것이다. 동시에 그것은 영화 형식에 관한 진술로 읽을 수 있다. 일목요연하게 정리될 수 있는 내러티브와 시공간적 질서를 가진 영화 속에서 인간의 삶이 가진 다양성과 ‘지속’으로서의 시간은 어떻게 파괴되고 있는가. 그는 통과 젠이 각각 두개의 육체로 분리되어 하나는 호텔방에 다른 하나는 음식점에서 보내는 것을 보여주는 이 영화의 마지막 시퀀스를 통해 순차적으로 흐르는 시간이 아닌 대안적인 시간에 대해서 말하고 싶었다고 했다. <영클 분미>는 눈을 밝혀주는 어둠과 본질을 압도하는 환영의 예술인 영화의 본령과 다종다기하게 뿔어나가는 시간성과 공간성의 순간들로 이루어진 무정형의 삶을 마법처럼 접속시킨다.. ๐

http://www.cine21.com/do/article/article/typeDispatcher?mag_id=62682&page=1&menu&keyword&sdate&edate&reporter. (วันที่ค้นข้อมูล : 14 มีนาคม 2555).

เกาหลีใต้ฉบับแปล

สัมผัสเรื่องราวผ่านช่วงเวลาที่ย้ายเปลี่ยนไปใน “ลุนบุญมีระลึกชาติ”

หนังสือเรื่อง *Worldly Desire* ทำให้ฉันได้รู้จักชื่อของ อภิชาติพงศ์ วีระเศรษฐกุล ซึ่งตอนที่ดูหนังเรื่องนี้เป็นครั้งแรก ดิฉันนั่งมากจนไม่กล้าที่จะพูดว่าตัวเองได้ดูหนังเรื่องนี้แล้ว ภาพที่เห็นเป็นฉากที่อยู่ในป่า มีผู้หญิงคนหนึ่งร้องเพลงที่มีเนื้อหาประมาณว่า “ฉันจะได้พบกับความรักที่บริสุทธิ์เช่นเดียวกับความรักของพ่อและแม่ของฉันไหม” พร้อมทั้งเต้นกับกลุ่มแดนเซอร์ คล้ายกับการถ่ายทำมิวสิกวิดีโอ เป็นเรื่องราวความรักของหญิงชายคู่หนึ่งที่หนีตามกัน ซึ่งเราจะได้ยินเสียงของสตีฟพุดคุดหยอกล้อกันเบาๆ จากด้านหลังกล้องที่ใช้ถ่ายทำ เพลงยังคงเปิดต่อไปเรื่อยๆ ส่วนการหนีตามกันนั้นก็ไม่ใช่สุขสมหวังดังคาด แล้วก็มีภาพของกลางวันและกลางคืนตัดสลับกันไป ดิฉันคิดว่าที่ดิฉันไม่สามารถบรรยายเรื่องราวของภาพยนตร์เรื่องนี้ได้เป็นเพราะตอนนั้นดิฉันนั่ง แต่พอได้มาดูอีกครั้งตอนไม่ง่วง ก็ไม่รู้สึกแตกต่างจากเดิมเท่าไรนัก รวมไปถึงผลงานภาพยนตร์เรื่องอื่นๆ ของเขาที่ออกมาตามมาด้วย ที่ทำให้ดิฉันรู้สึกไม่ต่างจากเมื่อครั้งที่ดูเรื่อง *Worldly Desire* เลย สิ่งนี้ (การที่ไม่สามารถใช้ภาษาบรรยายออกมาอย่างเป็นรูปธรรมได้) ถือเป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่พบได้ในหนังของเขานั่นเอง (หากเป็นศัพท์เทคนิคก็คือ “Structural Film” ซึ่งสามารถหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะของ Structural Film ได้จากงานวิจัยของโอจุนโฮ เรื่อง “Dual Structure of Apichatpong Weerasethakul's Films – Expansion from Filmic Structure to Mythological Structure”) ดังนั้น ภาพยนตร์ของเขาจึงไม่ใช่เรื่องที่จะนำมาเล่าให้ฟังได้ นอกเสียจากว่าคุณจะดูด้วยตาของตนเอง หนังเรื่องใหม่ของเขา “ลุนบุญมีระลึกชาติ” ก็ได้มาตอกย้ำความรู้สึกนี้อีกครั้ง อย่างไรก็ตาม ด้วยเสน่ห์นี้เองที่ยังทำให้ดิฉันอยากเขียนถึงหนังของเขามากกว่าจะเขียนถึงหนังเรื่องอื่นๆ

โลกนี้แตกต่างหลากหลายแต่ไร้ซึ่งพรมแดน

หนังเรื่อง “ลุนบุญมีระลึกชาติ” เป็นหนึ่งในโลกแห่งภาพยนตร์ของอภิชาติพงศ์เท่านั้น เราเคยได้รู้เรื่องที่เจนประสพอุบัติเหตุจากรถมอเตอร์ไซด์มาแล้วจากเรื่อง *Syndrome & Century* (แสงศตวรรษ) และยังคงเห็นภาพที่พระสงฆ์ที่พูดว่าวัดนากแล้วหนีออกมาจากหนังเรื่อง “ลุนบุญมีระลึกชาติ” อีกด้วย รวมไปถึงเรื่องเล่าขบขันที่หญิงสาวเล่าให้แฟนหนุ่มฟังเกี่ยวกับลุงคนหนึ่งที่มีระลึกชาติได้ เราก็ได้เห็นจากเรื่อง *Tropical Malady* (สัตว์ประหลาด) มาแล้ว ดังนั้น จะเห็นว่าหนังของอภิชาติพงศ์ทุกเรื่องมีส่วนที่เชื่อมโยงถึงกัน ดึงดูดอารมณ์คนดูได้อย่างดี ในหนังเรื่อง *Syndrome & Century* (แสงศตวรรษ) เขาสามารถนำเสนอเรื่องราวของตัวละครเดิม สถานที่เดิม บทสนทนาเดิมๆ ออกมาในบรรยากาศและ

สถานการณ์ที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง แต่แม้ว่าตัวละครในหนังแต่ละเรื่องจะมีสิ่งที่เชื่อมโยงถึงกัน แต่ลำดับการเล่าเรื่องของเขาก็ไม่ได้เป็นตามลำดับหรือต่อเนื่อง เขาได้พยายามขยายให้เกิดความหลากหลายมากกว่าจำกัดขอบเขตของเรื่องราว

วิธีการของอภิชาตพงศ์ต่างไปจากวิธีทั่วไปอย่างมาก โลกของอภิชาตพงศ์ไม่ได้นำเสนอสถานที่ เวลาของเหตุการณ์หรือตัวละครใดเป็นหลัก ตามรูปแบบทำหนังทั่วไปที่มีลำดับและจำกัดขอบเขตของเหตุการณ์ แต่เขาได้ขยายไปสู่สิ่งที่เป็นไปไม่ได้ ให้เป็นไปได้อย่างไร้ขอบเขต หากกล่าวถึง Gilles Deleuze หนังของเขามีโครงสร้างแบบจิตแปลกแยก (Schizophrenia) แต่ละส่วนแยกออกจากกันอย่างเป็นเอกเทศ แต่ก็ทับซ้อนกัน เชื่อมโยงถึงกันจนไม่สามารถแยกส่วนใดส่วนหนึ่งได้ ชีวิตของลุงบุญมีผูกไว้กับเรื่องราวของเจ้าหญิงองค์หนึ่ง ครอบครัวคนธรรมดาสามัญ และวัที่หนีไปโดยไม่มีคำอธิบายใดๆ ซึ่งนั่นอาจจะเป็นอดีตหรืออนาคตของลุงบุญมี หรืออาจเป็นภาพหลอนของใครคนหนึ่งเท่านั้นก็ได้ ภาพแต่ละภาพที่แตกต่างนั้น ดูเหมือนจะเชื่อมโยงถึงกันได้โดยไม่น่าเชื่อ เรียกว่าทำลายกรอบของทฤษฎีไปเลยทีเดียว

การประยุกต์ใช้โมนาภาพลักษณะนี้ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมีอยู่ของสิ่งต่างๆ ในโลกของอภิชาตพงศ์ ที่ได้รวบรวมการมีอยู่ต่างๆ ทั้งหมดเอาไว้ ได้แก่ การมีชีวิตกับการตาย ความจริงกับความว่างเปล่า ความงามกับความน่าเกลียด ความดีกับความไม่ดี กลางวันกับกลางคืน อดีตกับปัจจุบัน หญิงกับชาย เป็นต้น หนังของเขาสร้างขึ้นจากความเชื่อดั้งเดิมและปรัชญาของศาสนาพุทธ โดยพยายามสอดแทรกความจริงและเรื่องเกินจริงเข้าไว้อย่างเห็นได้ชัด ทั้งเรื่องราวความรักของหญิงกับชาย หรือชายกับชายที่เชื่อมโยงกับคติธรรมของศาสนาพุทธและวัด พระสงฆ์เข้าถึงโลกผ่านโน้ตบุ๊กกับการแชท เพศและธรรมเนียมปฏิบัตินั้นผสมกลมกลืนกันอย่างแยกไม่ได้ ฮวย ภรรยาของลุงบุญมีที่ตายไป และบุญส่ง ลูกของลุงบุญที่หายไป ต่างก็แสดงให้เห็นภาพของผีและผีลึงเหมือนกับว่าเป็นเรื่องธรรมดาทั่วไป ซึ่งอาจตั้งใจทำให้คล้ายกับรูปแบบของละครโทรทัศน์ เราจึงได้สัมผัสประสบการณ์ของเรื่องเร้นลับของสิ่งที่ไม่มีตัวตน ซึ่งผ่านการนำเสนอออกมาเสมือนว่าเป็นกิจกรรมธรรมดาทั่วไปที่ไม่ต่างจากการกินขนมหรือดูโทรทัศน์นั่นเอง ข้อความที่ว่า “เวลาหันหน้าเข้าป่าเขาลำเนาไพรเมื่อใด ภาพอดีตชาติปางก่อนหนหลังจะคอยเตือนขึ้นในดวงจิตอยู่เสมอ” ที่ขึ้นมาในตอนเริ่มของหนัง บอกเราว่านี่เป็นอีกเวอร์ชันหนึ่งของการแสดงความรักของอภิชาตพงศ์ที่มีต่อป่าเขา ซึ่งเราสามารถพบเห็นได้จากหนังทุกเรื่องของเข ป่าเขาในหนังของเขาแตกต่างกันไปแล้วแต่ว่าเป็นกลางวันหรือกลางคืน หากเป็นตอนกลางวัน ป่าคือธรรมชาติ เป็นช่วงเวลาแห่งชีวิต เป็นสถานที่ของการต่อสู้ แต่ในตอนกลางคืน ป่าคือความมืดมิด เป็นสถานที่ของเหล่าวิญญาณและสัตว์เดรัจฉาน รวมทั้งเป็นช่วงเวลาอันเร้นลับอีกด้วย บุญส่งที่ได้กลายเป็นผีลึงพูดขึ้นขณะนั่งอยู่ที่โต๊ะอาหารในตอนเย็นว่า “ที่นี้สว่างเกินไป มองไม่เห็นอะไรเลย” ซึ่งในที่นี้แสงไม่ได้ช่วยให้มองเห็น แต่กลับทำให้มองไม่เห็นต่างหาก บุญส่งเรียนรู้การถ่ายภาพจากกล้องถ่ายรูปที่พ่อเขาให้ และได้ต้องมนต์ของผีลึงจึงออกจากบ้านไปเพื่อสื่อสารกับพวกมัน ตาของบุญส่งนั้นมองเห็นได้ชัดเจนกว่าและกลายเป็นสีแดงในที่มืด ชีวิตของบุญส่งก็คล้ายกับภาพยนตร์ กล้องถ่ายรูปทำให้เขาได้ค้นพบโลกใหม่ เพราะเป็นเครื่องมือที่แสดงให้เห็นในสิ่งที่ตาของมนุษย์มองไม่เห็น แม้ว่าบางครั้งเราก็ตระหนักถึงมันซ้ำเกินไป และเหนือสิ่งอื่นใดก็มองเห็นได้ชัดเจนกว่าในที่มืดนั่นเอง

แนวทางที่ลบล้างทุกตรรกะ

ลุงบุญมีตายหลังจากตามฮวยเข้าไปในถ้ำมืด เขาพูดว่าที่แห่งนี้คล้ายกับในท้องของแม่ และรู้สึกเหมือนว่าตัวเขาเคยเกิดที่นี่ เขาเห็นอนาคตและระลึกอดีตชาติของเขาขณะที่อยู่ในถ้ำ ในช่วงนี้ภาพที่ถูกนำเสนอออกมาพร้อมๆ กับการเล่าเรื่องอนาคตของลุงบุญมี ก็คือภาพถ่ายของกลุ่มทหารและผีลิงที่ถูกถ่ายไว้กลางทุ่งหญ้าและแสงแดด บอกเป็นนัยว่าอนาคตนั้นสว่างไสวเห็นได้ชัด แต่ความสว่างไสวนั้นแฝงไว้ด้วยความน่ากลัวมากกว่าที่จะเป็นความหวัง ภาพความเคลื่อนไหวต่างๆ หายไป เสียงที่คล้ายกับเสียงในท้องของแม่ดังกลบเสียงของถ้ำและป่าอันลึกกลับที่เคยดังอยู่รอบๆ และท่ามกลางความมืดนั้น หากแสงสีแดงจากดวงตาของผีลิงที่เฝ้ามองร่างของลุงบุญมีเปล่งประกายอย่างชัดเจน สายตาของพวกมันที่จับจ้องไปยังกลุ่มทหารก็คงเหลือเพียงแสงสีแดงจางๆ เท่านั้น อภิปาณพงศ์ได้กล่าวว่าเรื่องราวของบุญส่งคล้ายกับเรื่องราวในประวัติศาสตร์ ที่มีคนจำนวนหนึ่งถูกไล่ล่าจากรัฐบาลและทหารจนต้องหนีเข้าไปในป่า ซึ่งต่างก็เป็นทั้งเรื่องราวของบุญส่งและเรื่องราวในอนาคตของบุญมีผู้เป็นพ่อในเวลาเดียวกัน เรื่องอนาคตที่ลุงบุญมีพูดเอาไว้ ได้สะท้อนภาพทั้งในอดีตและอนาคตของคนที่ “พวกเขา” จับตัวไว้ได้ แต่แล้วสุดท้าย คนคนนั้นก็หายไป นี่สื่อให้เห็นถึงแง่หนึ่งของชีวิตคนเราในปัจจุบันที่ให้ความสำคัญกับบันทึกและข้อมูลมากกว่าตัวตนของบุคคลนั้น และผ่านภาพต่างๆ ที่ถูกปะติดปะต่อขึ้นภายในช่วงเวลาสั้นๆ ทำให้เราตระหนักได้ถึงอำนาจในการโน้มน้าวใจที่ซ่อนเร้นอยู่ในตัวของมนุษย์ ทั้งอาจมองว่าเป็นความจริงเกี่ยวกับหนังเรื่องนี้ก็เป็นได้ เพราะหากถามว่าหนังเรื่องนี้ได้บอกเล่าเรื่องราวและลำดับเหตุการณ์ต่างๆ แตกต่างออกไปอย่างไร ก็เห็นได้จากการที่หนังบอกเล่าเรื่องราวชีวิตมนุษย์ผ่านคนสองคน คือ โต้งและเจนในช่วงท้ายของเรื่อง ฉากหนึ่งเป็นที่โรงแรม และอีกฉากหนึ่งเป็นที่ร้านอาหาร ซึ่งเป็นการบอกเล่าเรื่องราวในช่วงเวลาที่สลับไปมา มิใช่เวลาที่ต่อเนื่องตามลำดับ หนังเรื่องนี้จึงดึงดูดให้เราเข้าไปตระหนักถึงความไม่แน่นอนของชีวิตได้อย่างน่าอัศจรรย์ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของเวลาและสถานที่ของเหตุการณ์ต่างๆ ทั้งยังเต็มไปด้วยศิลปะของการทำหนัง ช่วยให้ดวงตาของเรามองเห็นได้ในความมืด.

Uncle Boonmee Who Can Recall His Past Lives ลุงบุญมีระลึกชาติ

UK/Thailand

Contemporary drama

2010, colour, 1.85:1, 114 mins

Directed by Apichatpong Weerasethakul (อภิชาติพงศ์ วีระเศรษฐกุล)

By Derek Elley

Sat, 22 May 2010, 20:42 PM (HKT)

Baffling and ponderous take on reincarnation by Thailand's high-art festival favourite. Minimal beyond festivals.

=====

Story

Northeast Thailand, present day. Uncle Boonmee (Thanapat Saisaymar), who is suffering from a terminal kidney disorder, is spending his final days in the country with his sister-in-law Jen (Jenjira Pongpas). The spirit of his wife Huay (Natthakarn Aphaiwonk), who's been dead for 19 years, appears, as well as his long-lost son Boonsong (Geerasak Kulhong). Boonmee also imagines his past lives as an animal and other beings rising up before him. When he senses his time has come, he leads his family to a cave in the forest that was the birthplace of his first life.

Review

Uncle Boonmee was conceived as part of The Primitive Project, a multi-platform work that filmmaker Apichatpong Weerasethakul (อภิชาติพงศ์ วีระเศรษฐกุล) began in 2008, trying to capture his memories of northeast Thailand in which he was raised. Compared with many films connected to art projects or installations, *Boonmee* is relatively accessible, though with Weerasethakul "accessible" is a relative term. For general viewers and the unconverted, *Boonmee* is fractionally less jejeune and less borderline silly than *Tropical Malady* (สัตว์ประหลาด, 2004) and actually more abstruse than his last movie, *Syndromes and a Century* (แสงศตวรรษ, 2006). It deserves to be seen on screens rather than hung in art galleries but will not convince those outside Weerasethakul's tiny international fan club that he is in any way a major filmmaker, however many prizes he wins at festivals.

Largely thanks to the unaffected lead performance of Thanapat Saisaymar (a roof welder from the northeast who's made a few TV commercials), the early scenes of Boonmee gathering with his family in the countryside, chatting about a Lao immigrant worker, and generally musing on his own physical condition, have a naturalness that soon disappears as the film tries to mix together the real world (Boonmee's worsening health), his imagination (the spirit of his dead wife) and his own visions of himself in past lives. The free-form way in which the movie draws no clear lines between these various fields is initially intriguing but soon exasperating - and worse, adds no extra layers of meaning to an already thin script that's meant to be about reincarnation and the transmigration of souls.

Perversely, Weerasethakul avoids letting the audience know even what Boonmee's past lives

were - the ox at the start? the insects everywhere? And who the hell are the sentinel-like giant monkeys with glowing red eyes? First-rate sound design by Akritchalerm Kalayanamitr and Shimizu Koichi summons up some jungle atmosphere in the final section (as Boonmee's time approaches) but otherwise this is pretentious, elitist filmmaking without point or human pathos.

FILM COMMENT

**Uncle Boonmee Who Can Recall His Past Lives review
(Apichatpong Weerasethakul, U.K./Thailand/France, 2010)**

Written by Chuck Stephens

Have you heard the fantastic news? The latest Buddho-surrealist jungle story from Thai visionary Apichatpong Weerasethakul has won the Palme d'Or at Cannes! What? You'd heard already? Oh. Well, okay . . . but you probably haven't heard that it's filled with loping monkey ghosts with eyes like cigarette embers in a pitch-black cave, have you? Drat! Then lemme tell you about the scene where an extraordinarily homely princess surrenders herself to the whiskered oral affections of a catfish beneath a waterfall... Damn, you'd heard that too?!

The great news is that everybody who cares about cinema has already long been stoked about seeing *Uncle Boonmee* (with U.S. theatrical audiences just now getting their chance), and well they should be: magical, baffling, mirthful, sublime—it's everything it's cracked up to be. So what more can I really tell you that you haven't already heard, other than to reiterate that 1) yes, you should see this movie immediately, because it's fantastic, and clearly one of the best films of the year, and that 2) you should then wait a couple of weeks (or until the DVD comes out), and see it again? It is, after all, a film about recurrent visions and round-trip journeys: a movie not just about previous incarnations but about the possibilities of multiple and diverging paths into the future and out of the past; about parallel planes, phantom meanings, ghostly return engagements, interspecies transmogrification, and the double life of each and every Apichatpong movie—where the rarified ultramodern Thai art films of tomorrow and the hoary residues of a thousand cheapo Thai ghost movies of the not-so-distant past always seem to collide in a softly glowing neon chimera of everything cinema might possibly be.

But let's go back to "baffling" for a minute, because that's what all of Apichatpong's movies are for every viewer their first time through. It wasn't until my second sitting with *Uncle Boonmee*, for example, that I realized—for all of its haunted caves and gossamer/ghostly mosquito nettings, its spooked water buffalo, and fade-in, fade-out visions of our hero's late wife—that we never actually learn anything about Uncle B's past lives at all. Of Boonmee's ape-furred, ruby-eyed son Boonsong's crypto-Seventies Thai Communist lifestyle swinging in the trees with his simian spouse and family—yes, of that we hear. Of Apichatpong's longterm affection for Kiarostami, so lovingly evoked in the languorous takes where Jen (Jenjira Pongpas) strolls among the low boughs of a tamarind grove, before joining Boonmee (Thanapat Saisaymar) for a taste of honey straight from the bee farmer's hives—yes, of that we also learn. But of Uncle Boonmee's past lives? Not a whisper. Dying of kidney failure, Boonmee's not even certain which karmic path has delivered him to his imminent fate. Was it because he killed too many Communists (disenfranchised Thais not unlike himself, hiding from government persecution in the countryside's remotest extremes) when he was fighting for his nation? Or because he carelessly stepped on too many ants while walking guilelessly across his own land?

What we do know is that every new film from Apichatpong is a reincarnation of his last, of all of his own previous films, video pieces, and installations, and of the entire past of his nation's filmmaking. And that just because Uncle Boonmee may not have told us everything we might like to know this time around, we shouldn't be at all surprised if, just because he's dead, he's not up and walking around—or floating through the night sky, or swinging through the jungle branches—in one of Apichatpong's future lives, future films.

© 2011 by Chuck Stephens

Uncle Boonmee Who Can Recall His Past Lives: Movie Review

9:33 PM PDT 10/14/2010 by Maggie Lee
The Bottom Line

Thai auteur Apichatpong Weerasethakul's *Uncle Boonmee Who Can Recall His Past Lives* is set in Isan province, playfully invoking both the lifestyle and animistic beliefs of the Northeast country folk, and the primitive magic of early Thai cinema.

CANNES -- Like most of his feature films, Thai auteur Apichatpong Weerasethakul's *Uncle Boonmee Who Can Recall His Past Lives* is set in Isan province, where he grew up. It playfully invokes both the lifestyle and animistic beliefs of the Northeast country folk, and the primitive magic of early Thai cinema, relating both of these to his musings on reincarnation.

Since commercial returns or widespread support have never been factored into Weerasethakul's career, raves from highbrow critical circles for its accessibility (relative to his other works like *Tropical Malady*) and visionary beauty have already sealed its favorable future in festivals and specialist releases.

Boonmee (Thanapat Saisaymar) who is afflicted with acute kidney failure, returns to his country estate in Isan to spend his last days under the care of his devoted yet no-nonsense sister-in-law Jen (Jenjira Pongpas), nephew Tong (Sakda Kaewbuadee) and Jaai, a Burmese worker.

One evening, while the family is relaxing on their terrace, the apparition of Boonmee's dead wife Huay (Nattakam Aphaiwong) appears, followed by long-lost son Boonsong. Boonsong, who looks like a Yeti with red laser beam eyes, recounts how his interest in photography led him deep into the jungle in search of Monkey Ghosts, until he himself is transformed into one.

The matter-of-fact way in which the humans interact with dead or otherworldly beings make for some deadpan humor: upon seeing Thuy in halogenic form and Boonsong in a rubbery gorilla suit, Tong remarks, "I feel like the strange one here." There is also eerie poignancy in the way spiritual beings hover around Boonmee as they sense his impending transition to another world.

The film was inspired by a book by a Buddhist abbot recording accounts of people who remembered their past lives. Although Boonmee attributes his illness to the karma of his having killed too many "Commies" and rid his farm of bugs, Weerasethakul does not broach the subject in terms of causality or retribution, nor does he tie Boonmee's past lives to any tangible persona or timeline. The cave which becomes his resting place is also where his first life began. The crucial point he recalls is that at his genesis, he was "neither human nor animal, neither man nor woman."

This makes the structure free-floating and esoteric, incorporating myth (underwater sex between a facially-tainted princess and a catfish), politics (photographs of soldiers hinting at military-related human disappearances) and parallel worlds (Tong and Jen in different places at the same time).

This view of reincarnation as all beings coexisting in one non-linear universal consciousness is also central to Apichatpong's conception of cinema as the medium with the power to replay past lives and connect the human world to animal or spiritual ones. That may be why he shot the last scenes involving parallel worlds in 16mm, as homage to the format of film in his childhood memory. His casting of actors or roles (like a monk, a Burmese worker) from previous films is also a kind of reincarnation of the director's cinematic past lives.

The director's film language has always been experimental, intuitive and personal to the point

of mystical (or mystifying to a mainstream non-Thai audience). By comparison, *Uncle Boonmee* employs less difficult cinema vocabulary, staying away from any avant garde filming technique and allowing one to tune into its sleepy, meditative frequency. The natural locations (especially the cave glittering in the dark) exude cosmic energy, while sound extracted from wildlife plays as significant a role as an animate being.

Venue: Festival de Cannes -- Competition

Sales: The Match Factory

Production companies: Illuminations Films presents A Kick the Machine Films and Illuminations Films Past Lives Production

Cast: Thanapat Saisaymar, Jenjiro Pongpas, Sakda Kaewbuadee, Nattakarn Aphaiwonk, Geerasak Kulhong, Samud Kugasang, Wallap Mongkolprasertu

Director-screenwriter-producer: Apichatpong Weerasethakul

Producers: Simon Field, Keith Griffiths, Charles de Meaux

Directors of photography: Sayambhu Mukdeepram, Yukorntorn Mingmongkon, Charin Pengpanich

Production designer: Akekarat Homlaar

Costume designer: Chatchai Chaiyan

Editor: Lee Chatametikool

No rating, 113 minutes

Variety

Uncle Boonmee Who Can Recall His Past Lives

More readily accessible than his previous films, yet even more resistant to concrete interpretation.

By Justin Chang

Animism, apparitions, out-of-body experiences, sex with a catfish -- there's all that and more in Apichatpong Weerasethakul's wonderfully nutty "Uncle Boonmee Who Can Recall His Past Lives." More readily accessible than his previous films in its dreamlike vignette structure, yet even more resistant to concrete interpretation, this latest deadpan enigma is unlikely to significantly broaden the singular Thai filmmaker's commercial following. But critics, cinephiles and programmers will be enraptured, as will viewers adventurous enough to surrender to the film's Buddhist rhythms, mythical underpinnings and mesmeric images, ensuring a narrow but rich future life for "Uncle Boonmee."

Pic was loosely drawn from a book of stories by a Buddhist abbot in Weerasethakul's hometown, the northeast Thai city of Khon Kaen, where the film was shot; it also reps a feature-length companion-piece to Weerasethakul's 17-minute short "A Letter to Uncle Boonmee," which screened as part of his 2009 "Primitive" art installation.

The film's mouthful of a title amusingly suggests the helmer's own willingness to meander, but it also establishes his preoccupation with overt themes of spiritualism and reincarnation, in a way that's uncharacteristically direct and strangely inviting. There's a matter-of-factness to the magic here, as "Uncle Boonmee" plays freely with all manner of talking animals and otherworldly visitors without ever feeling the need to rationalize their existence.

After a gentle prologue in which a buffalo runs across a broad plain, we meet Boonmee (Thanapat Saisaymar, a roof-welder making his feature acting debut), who's undergoing dialysis treatments for kidney failure, and his caretaker sister-in-law, Jen (Weerasethakul regular Jenjira Pongpas).

With Boonmee nearing the end of his life, his veranda becomes a meeting place for spirits from his past: first the ectoplasm of his beloved wife, Huay (Natthakarn Aphaiwonk), then his long-lost son, now a "monkey ghost" (in darkness, he appears as a pair of red eyes; in the light, he resembles Bigfoot). These beings have come to watch over Boonmee and presumably usher him onward, at which point the film becomes (if it wasn't already) a meditation on his many past lives.

Weerasethakul's prior two features, "Tropical Malady" and "Syndromes and a Century," were both radically bisected in such a way that each half provided a subliminal commentary on the other. "Uncle Boonmee" departs from that mold, leapfrogging without explanation from one serene reverie to the next. While the result is pretty much the definition of a film that should be experienced, not explained, there's no sense here that Weerasethakul is being difficult for

difficult's sake, or even attempting to conceal his mysteries.

One sequence finds a beautiful princess borne in a glittering carriage to a waterfall, where she strikes up a conversation with an amorous catfish, culminating in what's sure to be the film's most talked-about image, yet one that in no way seems calculated to shock. More opaque is a series of still photographs of young men in army fatigues, a reminder of Thailand's compulsory military service and painful legacy of war violence.

Even with its sad moments, the film continually mines a rich vein of oddball humor, whether it's a shot of a monk (Sakda Kaewbuadee) checking his cell phone or a line of dialogue ("Why did you grow your hair so long?" someone asks the monkey god). Late passages transition from the first half's various rural idylls into more clinical interiors, setting up the film's final fillip.

Pic is framed mostly in long and medium shots by a trio of cinematographers (led by Sayombhu Mukdeeprom) whose nighttime sequences are their forte. Akritchalerm Kalayanamitr's sound design and Lee Chatametikool's editing provide abrupt aural disjunctions, cutting from overpowering jungle sounds to restive silence.

Contact Justin Chang at justin.chang@variety.com

Read the full article at:

<http://www.variety.com/review/VE1117942838?refcatid=3779>

Like this article? Variety.com has over 150,000 articles, 40,000 reviews and 10,000 pages of charts.

Subscribe today!

<http://www.variety.com/subscribe> or call

(866) MY-VARIETY.

© 2010 Reed Business Information

Use of this Website is subject to Terms of Use. Privacy Policy